

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์)
ด้วยกระบวนการ E-PLC

จตุพัฒน์ อัมภำพันธ์

สารนิพนธ์ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู
คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

พ.ศ. 2568

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์)
ด้วยกระบวนการ E-PLC

นายจตุพัฒน์ อัมภำพันธ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู
พ.ศ. 2568

ใบรับรองสารนิพนธ์

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

ชื่อสารนิพนธ์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกลำกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์)
ด้วยกระบวนการ E-PLC

ชื่อผู้ทำสารนิพนธ์ จตุพัฒน์ อัมภำพันธ์

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ดร.วีระพงษ์ เทียมวงศ์)

..... กรรมการ

(ดร.ประสงค์ ต่อโชติ)

..... กรรมการ

(อาจารย์ธนฤกษ์ ชนวงศ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ดร.ประสงค์ ต่อโชติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร.ธนาศักดิ์ ศิริบุญนนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร.เสถียร เหล่าประเสริฐ)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์

ลิขสิทธิ์ของวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

ชื่อเรื่อง	การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC
ผู้ศึกษา	จิตพัฒน์ อัมภัพันธ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.ประสงค์ ต่อโชติ ดร.ธนาศักดิ์ ศิริบุญนนท์ ดร.เสถียร เหล่าประเสริฐ
หลักสูตร	ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู
สถาบัน	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ปีที่พิมพ์	2568

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การทดสอบค่า z (Wilcoxon signed rank test)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องพลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยกระบวนการ E-PLC มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1) คิดเป็นร้อยละ 84.44 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2) คิดเป็นร้อยละ 83.50 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 หรือ E_1/E_2 เท่ากับ 84.44/83.50

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อ พัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องพลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยกระบวนการ E-PLC มีค่าเท่ากับ 0.5109 หรือนักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 51.09

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้ ด้วย กระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องพลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยกระบวนการ E-PLC พบว่า มีคะแนนสูงขึ้น โดยคะแนนทดสอบก่อนเรียน ในภาพรวมมีคะแนนเท่ากับ 358 คะแนน ($\mu = 19.89$, $\sigma = 1.41$) คิด เป็นร้อยละ 84.50 ส่วนคะแนนทดสอบหลังเรียนในภาพรวมมีคะแนนเท่ากับ 465 คะแนน ($\mu = 25.05$, $\sigma = 0.80$) คิดเป็นร้อยละ 83.50 เมื่อเปรียบเทียบค่า Z พบว่า Z ที่ได้จากการคำนวณมีค่า 2.803 และจากค่า Sig ที่ได้ เป็น 0.003 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าวิกฤต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงวก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.77$, $\sigma = 0.41$)

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความเมตตากรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากดร.ประสงค์ ต่อโชติ ดร.ธนาศักดิ์ ศิริบุญยพันธ์ และดร.เสถียร เหล่าประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและประสบการณ์ ที่มีคุณค่ายิ่ง ตลอดจนให้กำลังใจและสนับสนุนการทำสารนิพนธ์อย่างต่อเนื่องจนบรรลุผล ทำให้สารนิพนธ์มีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.วีระพงษ์ เทียมวงศ์ ประธานกรรมการสอบ ดร.ประสงค์ ต่อโชติ และอาจารย์ธนกฤษ ชนะวงศ์ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการอ่าน และให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ยิ่ง รวมทั้งให้ความกรุณาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้น จนสำเร็จเรียบร้อย ช่วยให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ นายสนธิ สุขเสริม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) นางอรอนงค์ สุโพธิ์ ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) และนางจิรัชญา ธาณี ตำแหน่งครู ค.ศ.1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) ซึ่งได้ให้ความกรุณาในการตรวจสอบและ ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จนสำเร็จลงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือและ เก็บรวบรวมข้อมูล ช่วยเหลือ และสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยบัณฑิตเอเซียทุกท่าน ที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้เพิ่มพูนสติปัญญา ชี้ให้เห็นคุณค่าของการศึกษาไทย และประสบการณ์อันมีค่าอย่างยิ่งแก่ศิษย์

ด้วยความซาบซึ้งใจสำหรับการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของพี่ๆ เพื่อน และน้องๆ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู รุ่นที่ 10 ทุกคน โดยเฉพาะห้อง 1 ที่คอยติดตามความก้าวหน้า ให้กำลังใจเพื่อเป็นแรงผลักดันแก่กันและกัน จนทำให้สารนิพนธ์สำเร็จผลดังใจหมาย และทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยมาแต่ได้ให้การช่วยเหลือผู้ศึกษาอยู่เบื้องหลังด้วยดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องเทิดทูนบูชาพระคุณบุพการีผู้ให้ทั้งชีวิต ความรักความอบอุ่น ตลอดจนบูรพาจารย์ คณาจารย์ ที่มีส่วนสำคัญยิ่ง ในการสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่ผู้ศึกษาและอบรมสั่งสอนให้ผู้ศึกษาเป็นคนดี มีคุณธรรม

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณวิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย ที่ให้โอกาสในการเรียนรู้ครั้งนี้ด้วย

นายจตุพัฒน์ อัมพาพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามของการศึกษา	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.4 สมมุติฐานของการศึกษา	5
1.5 ขอบเขตของการศึกษา	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	9
2.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	16
2.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	24
2.4 แผนการจัดการเรียนรู้	32
2.5 การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน	39
2.6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	42
2.7 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	43
2.8 รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนา จรรยาบรรณวิชาชีพครูผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (E-PLC)	45
2.9 ดัชนีประสิทธิผล	47
2.10 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้	48
2.11 ทฤษฎีความพึงพอใจ	56
2.12 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	71

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.13 บริบทโรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไฟจิตรอุปถัมภ์)	77
2.14 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	82
2.14.1 งานวิจัยในประเทศ	82
2.14.2 งานวิจัยต่างประเทศ	85
2.15 กรอบแนวคิดในการศึกษา	87

บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา

3.1 กลุ่มเป้าหมาย	88
3.2 วิธีการดำเนินการศึกษา	88
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	91
3.4 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	92
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	96
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	97
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	98
3.8 การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ (PAOR)	103

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	105
4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	105
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	106
4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	111

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
5.1 สรุปผลการศึกษา	117
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	118
5.3 ข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม	122
ภาคผนวก	128
ภาคผนวก ก ชื่อและตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญ	129
ภาคผนวก ข แผนการจัดการเรียนรู้	131
ภาคผนวก ค แบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ	180
ภาคผนวก ง รายงานการดำเนินงานระบบ E-PLC	188
ภาคผนวก จ ตารางวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	195
ภาคผนวก ฉ ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่าความเที่ยงแบบโลเวท (Lovett Reliability)	198
ประวัติผู้ศึกษา	201

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม) วิชาหน้าที่พลเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	22
2	ข้อมูลนักเรียน	79
3	คะแนนรวม ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนทดสอบก่อนเรียนระหว่างเรียน	107
4	ตารางการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	108
5	คะแนนรวม ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของผู้เรียน	109
6	จำนวนคู่คะแนนที่เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอันดับผลรวมอันดับค่าสถิติทดสอบทีและระดับนัยสำคัญทางสถิติ	110
7	ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีปัญหาเป็นฐาน	111

ภาพที่	สารบัญภาพ	หน้า
2.1	รายละเอียดกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ	15
2.2	วงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis & Mc Taggart	67
2.3	กรอบแนวคิดในการศึกษา	87

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในโลกปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผันผวน และไม่แน่นอน ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และสังคม ซึ่งแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะยิ่งทวีความรุนแรงและรวดเร็วยิ่งขึ้น เช่น ระบบการสื่อสารออนไลน์ที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้คนในสังคม รวมถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ ที่สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา นอกจากนี้ ความก้าวหน้าของปัญญาประดิษฐ์ (AI – Artificial Intelligence) ก็เริ่มมีบทบาทสำคัญต่อการทำงานของมนุษย์มากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อความต้องการทักษะที่จำเป็นกำลังคนในอนาคตอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ทรัพยากรธรรมชาติก็เสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ ขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมทวีความรุนแรงในทุกระดับโลกในอนาคตจึงเต็มไปด้วยความไม่แน่นอนและความท้าทายใหม่ ๆ ซึ่งมีทั้งการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ดังนั้น ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ รวมถึงสามารถในการปรับตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2567 น.10)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการเป็นสมาชิกของสังคม ผู้เรียนจะได้เรียนรู้การปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ และเข้าใจถึงแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย เวลา และปัจจัยต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข มีคุณธรรม มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับความแตกต่างของบุคคลและวัฒนธรรมอย่างเคารพ สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ผู้เรียนจะได้ศึกษาระบบการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นระบอบที่ประเทศไทยยึดถือเป็นหลัก ผู้เรียนจะได้เข้าใจถึงลักษณะและความสำคัญของการเป็น “พลเมืองดี” ได้แก่ การเคารพสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น การมีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ ยังเรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความแตกต่างทางค่านิยม ความเชื่อ และวิถีชีวิตของคนที่แตกต่างกันในสังคมทั้งในระดับประเทศและระดับโลก เพื่อส่งเสริมให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความเข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกัน การเรียนรู้เหล่านี้จะช่วยปลูกฝังค่านิยม

ประชาธิปไตยที่เคารพในสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ และความเสมอภาคของทุกคนในสังคมไทยและสังคมโลก(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น.132)

การพัฒนานคนสำหรับโลกยุคใหม่ มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ได้แก่ ทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และเร่งรัดการเตรียมพร้อมกำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เพื่อเอื้อต่อ การพัฒนา ศักยภาพและทักษะ และยังเล็งเห็นถึงความสำคัญ ของสังคมที่สามารถส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต ตลอดจนการพัฒนามนุษย์ และปรับวิถี การเรียนการสอนเข้าสู่ยุคดิจิทัลที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ในการดำรงชีวิต รวมถึงยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอน ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ให้เทียบเท่ากับระดับนานาชาติหรือสถาบันชั้นนำของโลก เพื่อให้สามารถใช้ ในการประกอบอาชีพได้จริงส่งเสริม โอกาสทางการศึกษา และการพัฒนาทักษะอาชีพที่มีคุณภาพแก่เด็กและเยาวชน พร้อมทั้ง พัฒนาหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมที่มีการบูรณาการอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมความมั่นคง ในชีวิตให้ทุกคนในสังคมได้รับความคุ้มครองทางสังคมอย่างเหมาะสมเพียงพอ ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ เท่าเทียมกัน ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์ให้มี ทักษะ ความสามารถมารณ ในการใช้ชีวิตและอยู่ร่วมกันกับคนในสังคม(สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี, 2565 น.26)

จากความสำคัญดังกล่าว กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน ทั้งนี้เพราะกลุ่มสาระนี้ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลาการปรับตัวกับบริบท สภาพแวดล้อมทำให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบมีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยผู้เรียนมีความเจริญงอกงามด้านความรู้ ความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญ ๆ ในสาขาต่าง ๆ ผู้เรียนควรจะได้พัฒนาทักษะการคิด เช่น การสรุปความคิด การแปลความ การวิเคราะห์หลักการ และการนำไปใช้ตลอดจนคิดอย่างมีวิจารณญาณ (กรมวิชาการ, 2546) โดยความคาดหวังของหลักสูตรเหล่านี้ จะประสบผลสำเร็จ ได้ด้วยการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริม การคิดและวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาในกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตามการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปี พ.ศ.2567 โดยอ้างอิงจากคะแนน ผลการเรียนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยต่ำ ละพบว่าจากสภาพการจัดการเรียนรู้ในวิชาหน้าที่พลเมือง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครูยังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยายและการจดบันทึกนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนขาดความสนใจ และคิดว่าเป็นวิชาที่น่าเบื่อ เพราะเป็นวิชาที่ว่าการศึกษาทำความเข้าใจความสัมพันธ์ของมนุษย์ สิทธิเสรีภาพความเท่าเทียมกฎหมาย

วัฒนธรรม และประชาธิปไตย ซึ่งเป็นวิชาที่ต้องอาศัย การทำความเข้าใจ ศึกษาสถานะการณ์ การท่องจำเนื้อหาสาระ ไม่ชวนให้น่าสนใจ นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่หลากหลาย ไม่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอันเนื่องมาจากกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนเน้นท่องจำเป็นส่วนใหญ่ จึงส่งผลให้นักเรียนไม่มีส่วนร่วม ขาดความกระตือรือร้น ไม่สนใจเนื้อหาที่เรียน เนื่องจากไม่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของวิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องไม่น่าสนใจนักเรียนไม่มีทักษะทางสังคม ขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน ขาดทักษะการสื่อสารส่งผลให้เกิดปัญหาการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม เกิดความขัดแย้งทางความคิดในสังคม (งานวิชาการโรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์), 2567) ซึ่งปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ เนื่องจากเป็นวิธีการเรียนรู้บนหลักการของการใช้ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นในการเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่ ผ่านประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้พบเห็น แล้วนำมาผสมผสานกับความรู้ใหม่(Barrows, 2000) เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงหรือปัญหาที่นักเรียนสนใจ เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ ให้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนวิเคราะห์ปัญหานั้นให้เข้าใจอย่างชัดเจน มีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งจะมีคอยชี้แนะและอำนวยความสะดวก(ทิศนา แคมมณี, 2556, น. 137-138) จึงเป็นแนวทางการเรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาทั้งความรู้ในเนื้อหาวิชาและทักษะต่างๆ นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างสอดคล้องกับโลกแห่งความเป็นจริง อีกทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนได้ เพราะนักเรียนได้เรียนรู้ปัญหา มีการค้นคว้าหาข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มาใช้เป็นเหตุผลสนับสนุนหรือให้แย้งเพื่อให้เกิดการตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาที่ดีที่สุด(ไพฑูรย์ สุวรรณน้อย, 2557, น.2)

ดังนั้นจากเหตุผลและความสำคัญ ดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาในฐานะที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวและเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหา และส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น เนื่องจากการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง ของโรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) เป็นการสอนแบบบรรยายหรือให้นักเรียนท่องจำในหนังสือเรียน นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน รวมทั้งวิธีการสอนไม่มีความหลากหลาย ทำให้นักเรียนไม่สนใจในการเรียนและขาดความกระตือรือร้น ผู้ศึกษาจึงได้นำเทคนิคการสอนต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ปลุกฝังพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของนักเรียน ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการคิดแก้ปัญหาในสังคมปัจจุบัน เพื่อให้บรรยากาศในการเรียนมีความหลากหลาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีระบบ และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

1.2 คำถามการศึกษา

1.2.1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 หรือไม่

1.2.2 ดัชนีประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC อยู่ในระดับใด

1.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC แตกต่างกันหรือไม่

1.2.4 ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC อยู่ในระดับใด

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1.3.2 เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC

1.3.3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC

1.3.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC

1.4 สมมุติฐานการศึกษา

1 4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.5 ขอบเขตงานการศึกษา

1.5.1 กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 จำนวน 18 คน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น มีขอบเขตในการสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง จำนวน 3 ชั่วโมง ดังนี้

1.5.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 พลเมืองดีหมายความว่าอย่างไร จำนวน 1 ชั่วโมง

1.5.2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ลักษณะของการเป็นพลเมืองดี จำนวน 1 ชั่วโมง

1.5.2.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 พลเมืองดีกับชีวิตประจำวัน จำนวน 1 ชั่วโมง

1.5.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

1.5.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

1.5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- (1) ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้
- (2) ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้
- (3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
- (4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

1.5.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ตั้งแต่เดือน มิถุนายน – กันยายน 2567 โดยรายละเอียด ดังนี้

- วงรอบที่ 1 วันที่ 10 มิถุนายน – 14 กรกฎาคม 2567
- วงรอบที่ 2 วันที่ 7 กรกฎาคม – 11 สิงหาคม 2567
- วงรอบที่ 3 วันที่ 9 สิงหาคม – 15 กันยายน 2567

1.5.5 ขอบเขตด้านสถานที่

การศึกษารั้งนี้ผู้ศึกษาได้เลือก โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่อาศัยสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม และวางแผนการทำงานด้วยตนเองเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาวิธีการในการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1.6.1.1 ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา ผู้สอนตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มองเห็นปัญหา ได้เห็นถึงปัญหาที่ผู้เรียนสนใจอยากที่จะเรียนรู้ และเป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เพื่อที่จะหาคำตอบ

1.6.1.2 ขั้นตอนที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา ผู้เรียนทำความเข้าใจกับปัญหาที่ต้องการอยากที่จะเรียนรู้ โดยการเชื่อมโยงปัญหาที่ผู้เรียนสนใจที่จะศึกษากับความรู้เดิมก่อน

1.6.1.3 ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการค้นคว้า ผู้เรียนกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้แล้ว ดำเนินการศึกษาค้นคว้าผ่านช่องทางที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น สารสนเทศ วรรณกรรม สอบถามจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

1.6.1.4 ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ที่ได้มาสะท้อนผลการเรียนรู้โดยการร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อประเมินผลการศึกษาว่า ข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามานั้นมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

1.6.1.5 ขั้นตอนที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดมาหาข้อสรุปเพื่อความเข้าใจถูกต้อง และที่เหมาะสม โดยผ่านการตรวจสอบผลภายในกลุ่มของตน แล้วทุกคนจึงมาช่วยกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาปัญหาของแต่ละกลุ่ม

1.6.1.6 ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาจัดลำดับความคิดในการนำเสนอผ่านการออกแบบชิ้นงานในรูปแบบที่หลากหลาย การนำเสนอผลงานต้องประกอบไปด้วยข้อมูลที่ต้องมีความชัดเจน และเข้าใจง่าย โดยผู้เรียนทุกกลุ่มร่วมกับครูผู้สอน การพัฒนา หมายถึง การทำให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เจริญขึ้น การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโตงอกงามและดีขึ้นจนเป็นที่พึงพอใจ

1.6.2 วิชาหน้าที่พลเมือง หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560

1.6.3 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 โดยที่

80 ตัวแรก เป็นประสิทธิภาพกระบวนการ ซึ่งคำนวณได้จากร้อยละของ ค่าเฉลี่ยของ คะแนนทั้งหมดที่เก็บรวบรวมระหว่างการจัดการเรียนการสอน

80 ตัวหลัง เป็นประสิทธิภาพผลลัพธ์ ซึ่งคำนวณได้จากร้อยละของ ค่าเฉลี่ยของ คะแนนที่วัดด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถหลังเรียนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้

1.6.4 ดัชนีประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน เป็นค่าที่แสดงอัตราการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าขึ้นจากพื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่ แล้วหลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนจากการจัดการเรียนรู้หรือนวัตกรรมนั้น ๆ หรือเป็นการทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุมในการหาค่าดัชนีประสิทธิผล

1.6.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนที่จะทำให้ นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสามารถวัดได้โดยการแสดงออกมาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยจัดสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการวัดผล ประเมินผลการเรียนของนักเรียน

1.6.6 E-PLC หมายถึง กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) ประกอบด้วยผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง ครูวิชาการ ครูผู้สร้างแรงบันดาลใจ ครูผู้ร่วมการเรียนรู้ ศึกษานิเทศก์และอาจารย์นิเทศก์บนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบเอื้ออาทร กัลยาณมิตร ความร่วมมือ ความจริงใจ เพื่อพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพครู ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Ethics in Professional Learning Community: E-PLC) เพื่อเตรียมเข้าสู่วิชาชีพครู

1.6.7 นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 18 คน

1.6.8 โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) ตำบลเมืองพล อำเภอลพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จัดการศึกษาจากระดับ ปฐมวัย ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 79 คน จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 13 คน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ได้แนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีและรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียน โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ด้วยกระบวนการ E-PLC

1.7.2 โรงเรียนได้พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และคณะครูผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) วิชาหน้าที่พลเมืองจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ด้วยกระบวนการ E-PLC

1.7.3 ครูได้แนวทางการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ครูทราบความเข้าใจและความบกพร่องของผู้เรียนที่มีต่อการเรียน และครูสามารถปรับปรุงเนื้อหาวิธีสอนและกิจกรรมในแต่ละบทเรียน ทำให้ประหยัดเวลาในการเรียนการสอน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา คู่มือ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 2.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระหน้าที่พลเมือง
- 2.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2.4 แผนการจัดการเรียนรู้
- 2.5 การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research : CAR)
- 2.6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.7 รูปแบบการจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนา จรรยาบรรณวิชาชีพครู E-PLC
- 2.8 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้
- 2.9 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้
- 2.10 ทฤษฎีความพึงพอใจ
- 2.11 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)
- 2.12 บริบทของโรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์)
- 2.13 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.14 กรอบแนวคิดในการศึกษา

2.1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2551 เริ่มใช้ในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรและโรงเรียนที่มีความพร้อมในปีการศึกษา 2552 และใช้กับโรงเรียนทั่วไปในปีการศึกษา 2553 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้ดำเนินการติดตามผลการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในหลายรูปแบบทั้งการประชุมรับฟังความคิดเห็น การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียน การรับฟังความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา รายงานผลการวิจัยของหน่วยงานและ

องค์กรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผลจากการศึกษาพบว่า มีข้อดีหลายประการ เช่น กำหนดเป้าหมายการพัฒนาไว้ชัดเจน มีความยืดหยุ่นเพียงพอให้สถานศึกษาบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาได้ สำหรับปัญหาที่พบส่วนใหญ่เกิดจากการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาและในห้องเรียน

นอกจากนี้ การศึกษาข้อมูลทิศทางและกรอบยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ยุค 4.0 เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นประเทศพัฒนาแล้วตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาคอนให้เหมาะสมตามช่วงวัย การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 การเตรียมความพร้อมของกำลังคนให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนการยกการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การปรับปรุงหลักสูตรครั้งนี้ ยังคงหลักการและโครงสร้างเดิมของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ ประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ แต่มุ่งเน้นการปรับปรุงเนื้อหาให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ คำนึงถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญ ซึ่งกรอบในการปรับปรุง คือ ให้มีองค์ความรู้ที่เป็นสากลเทียบเท่านานาชาติ ปรับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดให้มีความชัดเจน ลดความซ้ำซ้อน สอดคล้องและเชื่อมโยงกันภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน จัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหาในแต่ละระดับชั้นตามพัฒนาการแต่ละช่วงวัยให้มีความเชื่อมโยงความรู้และกระบวนการเรียนรู้ โดยให้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด

2.1.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2.1.2 หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

2.1.2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติมีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2.1.2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

2.1.2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.1.2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้

2.1.2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1.2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

2.1.3 จุดมุ่งหมายการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.1.3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.3.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

2.1.3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

2.1.3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.1.3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

2.1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้ มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

2.1.4.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2.1.4.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.1.4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

2.1.4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและ

ความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

2.1.4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

2.1.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

2.1.5.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2.1.5.2 ซื่อสัตย์สุจริต

2.1.5.3 มีวินัย

2.1.5.4 ใฝ่เรียนรู้

2.1.5.5 อยู่อย่างพอเพียง

2.1.5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

2.1.5.7 รักความเป็นไทย

2.1.5.8 มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

2.1.6 มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกรอบแนวทางการเรียนการสอนให้เป็นแนวทางเดียวกันทั่วประเทศตามมาตรฐานทางการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

2.1.6.1 กำหนดองค์ความรู้ ทักษะสำคัญ และคุณลักษณะของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ไว้ดังนี้ คือ ความรู้ ทักษะ และวัฒนธรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ความชื่นชมการเห็นคุณค่า ภูมิปัญญาไทยและภูมิใจในภาษาประจำชาติ

2.1.6.2 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้น มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบเพราะมาตรฐาน การเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่า

ต้องการอะไร ต้องสอนอะไร จะสอนอะไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาอีกด้วย

2.1.6.3 การกำหนดตัวชี้วัด ซึ่งเป็นตัวระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียนโดยแบ่งเป็นตัวชี้วัดชั้นปี และตัวชี้วัดช่วงชั้น

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ได้กำหนดระดับการศึกษา โดยจัดระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ ดังนี้ ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานตามความเหมาะสมในชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1-6 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายปี ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายภาค

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

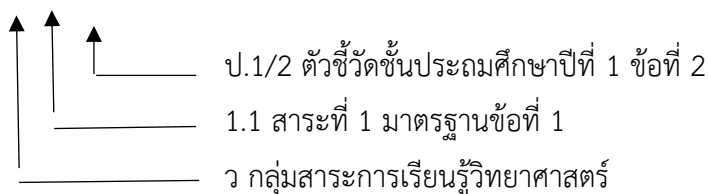
2.1.7 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

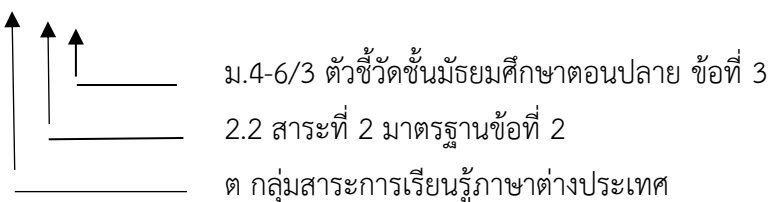
2.1.7.1 ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)

2.1.7.2 ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) หลักสูตรได้มีการกำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อความเข้าใจและให้สื่อสารตรงกัน ดังนี้

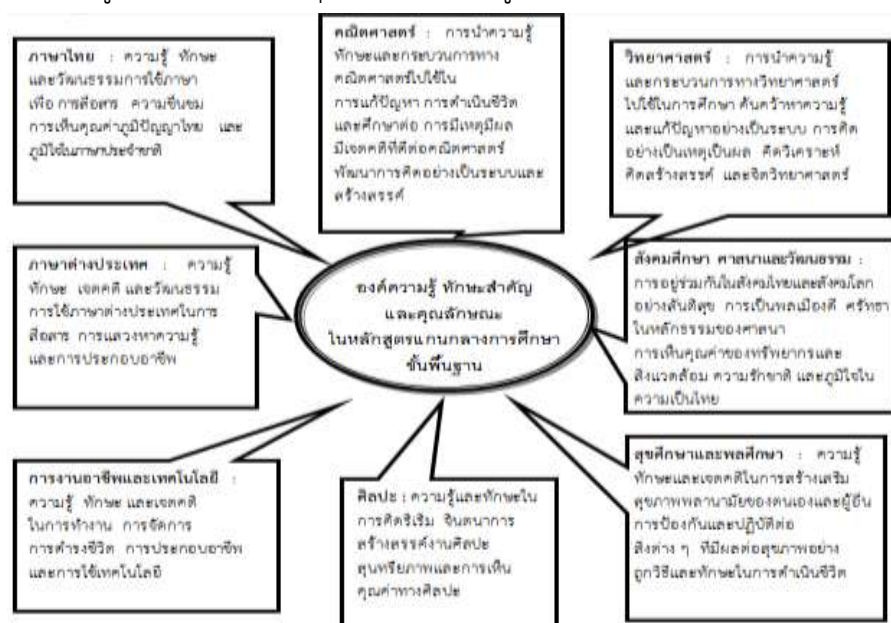
ว 1.1 ป.1/2

ต 2.2 ม.4-6/3

8 สาระการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังภาพที่ 2.1 ดังนี้

ภาพที่ 2.1 รายละเอียดกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551).

จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สรุปได้ว่า การศึกษาของประเทศไทยได้มุ่งวางรากฐานให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีการพัฒนาตนเองตามศักยภาพของตน มีส่วนร่วมในการสร้างสังคมให้มีความสุข โดยหลักสูตรได้ออกแบบให้มีกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความสามารถในการสื่อสาร รู้จักคิด วิเคราะห์ แยกแยะ รู้จักแก้ไขปัญหา การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทักษะชีวิตในการดำรงอยู่ในสังคมอย่างสันติสุข

2.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

วิสัยทัศน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล การอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก

หลักการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความ เชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบท สภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีความรู้ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้ กำหนดสาระต่างๆไว้ดังนี้

ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรม ของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดีมีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเอง อยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อ สังคมและส่วนรวม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดีความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝัง ค่านิยมด้าน ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิหน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิต อย่างสันติสุขใน สังคมไทยและสังคมโลก

เศรษฐกิจ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจ พอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์วิธีการทางประวัติศาสตร์พัฒนาการของ มนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิด

จากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆในอดีตความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ความสัมพันธ์กันของ สิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติการเชื่อมโยงระหว่างกัน ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จุดมุ่งหมาย

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ และผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ของคุณภาพผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณภาพตามเกณฑ์ของคุณภาพผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
4. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
5. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
6. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์การคิดสังเคราะห์การคิดอย่างสร้างสรรค์การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้การสื่อสารการทำงานการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์กษัตริย์หมายถึง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย นิยมไทย ปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของศาสนาเคารพเทิดทูนศาสนา แสดงความจงรักภักดีเทิดทูนพระเกียรติและพระราชกรณียกิจของ พระมหากษัตริย์

2. ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติ อย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่นรวมถึงตลอดทั้งต่อหน้าที่การงานและคำมั่น สัญญา ความประพฤติที่ตรงไปตรงมาและจริงใจในสิ่งที่ถูกที่ควร ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมรวมไป ถึงการไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวงนอกจากนี้แล้วความซื่อสัตย์สุจริตยังรวมไปถึงการ รักษาคำพูดหรือคำมั่นสัญญาและการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองด้วยความรับผิดชอบและด้วย ความซื่อสัตย์ไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้องด้วยการใช้

อำนาจหน้าที่โดยมิชอบซึ่ง ความซื่อสัตย์สุจริตนี้จะดำเนินไปด้วยความตั้งใจจริงเพื่อทำหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จลุล่วง ด้วยความ ระมัดระวัง และเกิดผลดีต่อตนเองและสังคม

3. มีวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมายและศีลธรรมการรู้จักควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามข้อตกลง ขอบบังคับ ระเบียบแบบแผน และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามย่อมนำมาซึ่งความสงบสุขในชีวิตของตน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมและประเทศชาติ

4. ใฝ่เรียนรู้หมายถึง การค้นคว้าหาความรู้หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

5. อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง การมีความพอดีในการบริโภค ใช้ทรัพยากรและเวลาว่างให้เป็นประโยชน์ คำนึงถึงฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนใช้จ่ายตามความเหมาะสมรู้จักการเพิ่มพูนทรัพย์ด้วยการเก็บ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ดูแลรักษาบูรณทรัพย์ของตนเอง มีการเก็บออมเงินไว้ตามสมควร

6. มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง การศึกษาเรียนรู้เพื่อหาข้อเท็จจริง ซึ่งอาจพัฒนาไปสู่ความจริงในสิ่งที่ ต้องการเรียนรู้หรือต้องการหาคำตอบเพื่อนำคำตอบที่ได้นั้นมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การ ยกย่องความรู้การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือนำมาสรุปเป็นความจริงได้

7. รักความเป็นไทย หมายถึง เข้าใจ ห่วงแหนความเป็นไทยซึ่งถือเป็นต้นทุนทางสังคมทำให้ทุกศาสนา สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติโดยต้องมีการดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจาสุจริต และมโนสุจริตเป็น คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความมี กิริยามารยาท การปรับตัว ความตรงต่อเวลา ความสุภาพ การมีสัมมาคารวะ การพูดจาไพเราะ และอ่อนน้อมถ่อมตน

8. มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่า หรือการให้ คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งสาธารณะที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของ หรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกันเป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้จากความรู้สึกนึก คิด หรือการ กระทำที่แสดงออกมา ได้แก่การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความ ขาดสูญหายต่อ ส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาของส่วนรวม ในวิสัยที่ตนสามารถทำได้และการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็น ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษา พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส.2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีมีค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส.2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และดำรงรักษา ไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส.3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเข้าใจ หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส.3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส.4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส.4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการ เปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส.4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส.5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกัน ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์และสรุปข้อมูลตาม กระบวนการทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส.5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทักษะและกระบวนการทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน ทั้งนี้เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ว่าด้วย การอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจซึ่งแตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตัวเองกับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม

มีความรู้ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้องงามในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและ หลักการสำคัญๆในสาขาวิชาต่างๆทางสังคมศาสตร์ได้แก่ ภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์กฎหมาย ประชากรศึกษา และสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละ ระดับชั้น โดยจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการหรือสหวิทยาการ

2. ด้านทักษะและกระบวนการ ในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ผู้เรียน ควรจะได้พัฒนากระบวนการต่างๆ จนเกิดทักษะ และกระบวนการ ดังนี้

2.1 ทักษะการคิด เช่น การสรุปความคิด การแปลความ การวิเคราะห์หลักการและการนำไปใช้ตลอดจนการ คิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.2 ทักษะการแก้ปัญหา ตามกระบวนการทางสังคมศาสตร์กระบวนการสืบสอบ เช่น ความสามารถในการ ตั้งคำถามและการตั้งสมมติฐานอย่างมีระบบ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบสมมติฐานและสรุป เป็นหลักการ

2.3 ทักษะการเรียนรู้ เช่น ความสามารถในการแสวงหาข้อมูลความรู้โดยการอ่าน การฟัง และการสังเกต ความสามารถในการสื่อสารโดยการพูด การเขียน และการนำเสนอ ความสามารถในการตีความ การสร้าง แผนภูมิแผนที่ ตารางเวลา และการจัดบันทึก รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและ สื่อสารสนเทศต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้

2.4 ทักษะกระบวนการกลุ่ม เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงาน กลุ่ม มีส่วนร่วมในการ กำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ ได้รับมอบหมาย ด้วยความรับผิดชอบ สร้างสรรค์ ผลงาน ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านเจตคติและค่านิยม กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติและค่านิยม เกี่ยวกับประชาธิปไตยและ ความเป็นมนุษย์เช่น รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความกตัญญูรักเกียรติภูมิแห่งตน มีนิสัยใน การเป็นผู้ผลิตที่ดีมีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่า ของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์การทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติเห็น คุณค่า อนุรักษ์และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครอง ของศาสนา และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. ด้านการจัดการและการปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานเป็น กลุ่ม สามารถนำความรู้ทักษะ ค่านิยมและเจตคติที่ได้รับ การ อบรมบ่มนิสัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้เมื่อมองใน

ภาพรวมๆ แล้วจะพบว่า ความสำคัญของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทั้งทาง ธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม มีทักษะกระบวนการต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจอย่าง รอบคอบในการดำเนินชีวิต และมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองดีแล้ว ยังช่วยให้นำความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนา มาพัฒนาตนเองและสังคมได้ทำให้ผู้เรียนสามารถ ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม) วิชาหน้าที่พลเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
มัธยมศึกษาปีที่ 1	ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข	1. ปฏิบัติตนตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคล 2. ระบุความสามารถของตนเองในการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ 3. อภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน แสดงออกถึงการเคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น
	ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	1. อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันโดยสังเขป 2. วิเคราะห์บทบาทการถ่วงดุลอำนาจอภิปไตยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน 3. ปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

คำอธิบายรายวิชา

โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแยได้จัดทำคำอธิบายรายวิชาหน้าที่พลเมือง รหัสวิชา ส ๒๑๒๓๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ไว้ดังนี้ (หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย, 2563, น. ๗๔)

ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม การตัดสินใจโดยใช้เหตุผล มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการตัดสินใจในกิจกรรมของห้องเรียนและโรงเรียน ตรวจสอบข้อมูล เพื่อใช้ประกอบ การตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัย ในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต อดทน ขยันหมั่นเพียร ใฝ่หาความรู้ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง ยอมรับความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในเรื่องวิถีชีวิต วัฒนธรรม ศาสนา สิ่งแวดล้อม อยู่ร่วมกันอย่างสันติและพึ่งพาซึ่งกันและกันในสังคม พหุวัฒนธรรม ด้วยการเคารพซึ่งกันและกัน ไม่แสดงกิริยาและวาจาดูหมิ่นผู้อื่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยสันติวิธี ในเรื่องการทะเลาะวิวาท ความคิดเห็นไม่ตรงกัน ด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ย การเจรจาต่อรอง การระงับ ความขัดแย้ง ปฏิบัติตน เป็นผู้ มีวินัยในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต อดทน ใฝ่หาความรู้ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ ยอมรับ ผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

(มีการบูรณาการร่วมกับการป้องกันการทุจริต) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการเผชิญสถานการณ์ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ การฝึกปฏิบัติจริง การทำโครงการ กระบวนการ เรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPS) การอภิปราย การสืบสอบ การแก้ปัญหา กระบวนการ สร้างความ ตระหนัก กระบวนการสร้างค่านิยม และกระบวนการสร้างเจตคติ

เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะที่ดีของคนไทย ภาคภูมิใจในความเป็นไทย แสดงออกถึงความรักชาติ ยึดมั่น ในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง อยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างสันติ จัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและมีวินัยในตนเอง ให้ความเคารพและ เห็นความสำคัญของการ ต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

1. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
2. มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการตัดสินใจ ตรวจสอบข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ ในกิจกรรมต่าง ๆ
3. ยอมรับความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอยู่ร่วมกัน อย่างสันติ และพึ่งพาซึ่งกันและกัน
4. มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี
5. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง
6. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ ส่วนรวม
7. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
8. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
9. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
10. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
11. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
12. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
13. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
14. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

2.3 แนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

สำหรับรายวิชาหน้าที่พลเมือง รหัสวิชา ส 21232 เป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ได้มีการบูรณาการหลักสูตรด้านทุจริตไปกับการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นรูปแบบการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผ่านกระบวนการการทำงานกลุ่ม โดยมีการใช้ประเด็นปัญหาจากสถานการณ์จริงหรือการที่ครูผู้สอนกำหนดสถานการณ์ขึ้นเพื่อใช้สำหรับกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจ แล้วให้นักเรียนแบ่งกลุ่มนำประเด็นปัญหาที่ได้ไปวิเคราะห์ สืบค้น และค้นคว้า ประกอบกับการที่ผู้เรียนได้การใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยที่ครูคอยให้คำชี้แนะ เพื่อนำไปสู่การอภิปรายหาข้อสรุปขององค์ความรู้ที่เป็นคำตอบร่วมกัน

1. ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

นักวิชาการ ได้มีการให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ไว้ ดังนี้

ทิตินา แชมมณี (2562, น. 137-138) ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เกิดจากกระบวนการการทำงานที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ หรือค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา ซึ่งสถานการณ์ปัญหาที่ใช้จะมีความเกี่ยวข้อง หรือมีความใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนมีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย โดยเรียนรู้ปัญหา

จากบริบทการใช้ชีวิตเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะใช้สถานการณ์ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ปัญหาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ความรู้ที่ได้มาจากการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ใช้สำหรับเป็นแนวทางในการเลือกตัดสินใจอย่างเหมาะสม โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ เกิดกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหาผ่านกระบวนการในการทำกิจกรรมและการทำงานกลุ่ม

อาภรณ์ แสงรัศมี (2543, น. 14) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยปัญหา เพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และไปแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ต้องการที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งวิทยาการที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาโดยที่ไม่ได้มีการศึกษาหรือ เตรียมตัวล่วงหน้าเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวมาก่อน เพื่อนำมาแก้ปัญหา ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียน เป็นกระบวนการที่คล้ายกับการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์โดยที่ผู้เรียนมีการทำงานกันเป็นทีม ครูเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ

อำพร ไตรภักตร์ (2543, น. 117-118) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นบริบทของการเรียนรู้ เป็นการค้นคว้าด้วยตนเองโดยให้นักเรียนช่วยกันคิดแก้ปัญหา ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ และผู้สอนเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือใน การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขากลุ่มสาระที่ตนศึกษาด้วย ดังนั้นการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจ และการแก้ไขปัญหาคือหลัก

Barrows & Tamblyn (1980, p. 18) ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่มุ่งสร้างความเข้าใจหรือหาทางแก้ปัญหาที่ได้ประสบ เป็นการนำสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงที่มีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย มาเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นแรงขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ โดยอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียนที่จะเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ปัญหานั้นให้เข้าใจ

อย่างชัดเจน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเป็นข้อมูลในการ ตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำกิจกรรม ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหา เห็นทางเลือกในการแก้ปัญหา เกิดการใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหา

ดังนั้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นสื่อกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความสนใจ เกิดความอยากรู้และไปแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ต้องการที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งวิทยาการที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา ข้อมูลที่ได้จะช่วยให้สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมผ่านกระบวนการทำกิจกรรม และสถานการณ์ปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทชีวิตจริงของผู้เรียน

2. แนวคิดและทฤษฎีของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยมีนักวิชาหลายท่านอธิบายไว้ ดังนี้

บุญนำ อินทนนท์ (2551, น. 14) ได้สรุปว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีแนวคิดพื้นฐานมาจากกระบวนการสร้างความรู้ใหม่ โดยอาศัยพื้นฐานความรู้เดิมของตนเองที่มีอยู่ จากการที่ผู้เรียนมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง การได้มาซึ่งความรู้ นั้น ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จนค้นพบความรู้หรือข้อมูลใหม่ ๆ แล้วสามารถนำข้อมูลออกมาใช้กระทำและจัดการแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยที่ผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนเท่านั้น

Gijselaers (1996, p. 4) กล่าวถึง หลักการของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1. เป็นกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความรู้เดิมและประสบการณ์ที่เคยผ่านหรือพบเจอมาก่อนหน้านี้ โดยจะใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่พบเจอ

Hmelo & Evenson (2000) อธิบายว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) ซึ่งมีรากฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Piaget และ Vygotsky ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญา โดยที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้หรือประสบการณ์ด้วยตนเอง ซึ่งกระบวนการสร้างความรู้นี้เกิดจากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือบริบทรอบข้าง และเกิดจากการพบเจอประสบการณ์ใหม่ ๆ จากนั้นจึงปรับตัวเพื่อการเรียนรู้ นอกจากนี้แล้วยังมีทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการค้นพบของ Bruner ซึ่งเชื่อว่า การเรียนรู้ที่แท้จริงมาจากการค้นพบของแต่ละบุคคล โดยผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ จากนั้นจึงกลายเป็นความรู้หรือประสบการณ์ที่แตกต่างของแต่ละบุคคล

Schmidt (1983, p. 11-12) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐาน มีหลักการ 3 ประการ คือ 1. การกระตุ้นความรู้เดิม (Prior Knowledge) โดยเชื่อว่าการเรียนสิ่งใหม่นั้นเป็นผลมาจากเรียนสิ่งที่ผ่านมาแล้วในอดีต ความรู้เดิมของผู้เรียนจึงมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และต่อยอดเป็นความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียน 2. การเสริมความรู้ใหม่ (Encoding Specificity) เป็นประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความรู้ใหม่ได้ดียิ่งขึ้น และถ้าหากเป็นเรื่องที่คล้ายคลึงกับสิ่งที่เคยเรียนรูมาแล้ว จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นอีก และเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด 3. การต่อเติมความเข้าใจให้สมบูรณ์ (Elaboration of Knowledge) การต่อเติมความเข้าใจสามารถทำได้หลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการตั้งคำถาม การอภิปราย การแสดงความคิดเห็น ฯลฯ การต่อเติมความเข้าใจจะช่วยให้ผู้เรียนคิดหาวิธีการหรือแนวทางการแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากในบางครั้งผู้เรียนมีประสบการณ์ที่ไม่เพียงพอและอาจจะขาดวุฒิภาวะทางความคิดที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ดังนั้นครูผู้สอนอาจจะช่วยเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ผ่านประสบการณ์ โดยการที่ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ จากประสบการณ์ และความรู้เดิมที่มีอยู่ การที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ จนสามารถได้มาซึ่งความรู้ ข้อมูล และนำไปสู่วิธีการที่ใช้แก้ไขปัญหได้ในที่สุด

3. ข้อจำกัดของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีนักวิชาการได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ (2544, น. 44) กล่าวว่า ข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ได้แก่

1. ผู้เรียนอาจไม่มั่นใจในความรู้ที่ตนค้นคว้ามา เพราะไม่สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ อาจมีผลกระทบในทางลบเกี่ยวกับการเรียนได้

2. ต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้น ทั้งฝ่ายผู้เรียนและผู้สอน ฝ่ายผู้เรียนเนื่องจากต้องค้นคว้าและศึกษด้วยตนเองจึงต้องการเวลามากขึ้นเมื่อเทียบกับการเรียนโดยการฟังบรรยาย ฝ่ายผู้สอนจะต้องใช้เวลาค่อนข้างมากในช่วงเตรียมการ

3. เนื้อหาในสวนวิทยาศาสตร์พื้นฐานถูกตัดทอนลง ข้อความดังกล่าวเป็นความจริงแต่สิ่งที่ถูกตัดทอนออกไปอาจไม่มีความจำเป็นในการเรียนการสอนในสาขาวิชาแพทยศาสตร์หรืออาจไม่จำเป็นในการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ดังนั้นเนื้อหาที่คงไว้จะเป็นเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับวิชาชีพ หรือการเรียนรู้ในชั้นปีที่สูงขึ้นต่อไป (Clinical Years)

4. การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักนี้ อาจไม่เหมาะกับผู้เรียนที่ไม่ชอบการอภิปราย ถกเถียง ชอบฟังมากกว่า

5. ในกรณีที่จำนวนผู้เรียนมาก ต้องการการลงทุนมาก ทั้งวัสดุ เวลา ยากในการบริหารจัดการ และต้องมีการติดตามและเฝ้าระวังการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

6. เป็นการเรียนรู้ที่ต้องใช้ความรับผิดชอบและความมีวินัยในตัวเองสูง

7. ครูผู้สอนอาจไม่สามารถใช้ความรู้ของตนเองที่มีอยู่มาถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้

8. การเรียนรู้ที่เกิดจากผู้เรียนเป็นคนกำกับดูแลเอง มีแนวโน้มที่จะเป็นการเรียนรู้อย่างไม่เป็นระบบ ไม่รู้ว่าอะไรสำคัญและไม่สำคัญ

4. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีนักวิชาการได้กล่าวถึงขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

ไพศาล สุวรรณน้อย (2559, น. 5) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

1. เมื่อผู้เรียนได้รับโจทย์ปัญหา ผู้เรียนจะทำความเข้าใจหรือทำความเข้าใจความกระจ่างในคำศัพท์ที่อยู่ในโจทย์ ปัญหานั้น เพื่อให้เข้าใจตรงกัน

2. การจับประเด็นข้อมูลที่สำคัญหรือระบุปัญหาในโจทย์

3. ระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ปัญหา อภิปรายหาข้ออธิบาย แต่ละประเด็นปัญหาว่าเป็นอย่างไร เกิดขึ้นได้อย่างไร ความเป็นมาอย่างไร โดยอาศัยพื้นฐานความรู้เดิมเท่าที่ผู้เรียนมีอยู่

4. ตั้งสมมติฐานเพื่อหาคำตอบของปัญหาประเด็นต่าง ๆ พร้อมจัดลำดับความสำคัญของสมมติฐานที่ เป็นไปได้อย่างมีเหตุผล

5. จากสมมติฐานที่ตั้งขึ้น ผู้เรียนจะประเมินว่าเรามีความรู้เรื่องอะไรบ้าง มีเรื่องอะไรที่ยังไม่รู้หรือยังขาดความรู้อะไร และความรู้อะไรจำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อพิสูจน์สมมติฐาน ซึ่งเชื่อมโยงกับโจทย์ปัญหา ที่ได้ขั้นตอนนี้กลุ่มจะกำหนดประเด็นการเรียนรู้ (learning issue) หรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (learning objective) เพื่อจะไปค้นคว้าหาข้อมูลต่อไป

6. ผู้เรียนแต่ละคนค้นคว้าหาข้อมูลและศึกษาเพิ่มเติมจากทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร สื่อการเรียนสอนต่าง ๆ การศึกษาในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ช่วยสอน อินเทอร์เน็ต หรือปรึกษาอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาสาขาเฉพาะ เป็นต้น พร้อมทั้งประเมินความถูกต้อง

7. นำข้อมูลหรือความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์อธิบาย พิสูจน์สมมติฐานและประยุกต์ให้เหมาะสมกับโจทย์ปัญหา พร้อมสรุปเป็นแนวคิดหรือหลักการทั่วไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 6-8) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา เป็นขั้นที่ผู้สอนจากสถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด ความสนใจ และมองเห็นปัญหา สามารถกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาที่ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียนได้ และเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจปัญหาที่ต้องการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องอธิบายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียน ดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนร่วมกันอภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด เพียงพอ กับการตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปตรวจสอบสมมติฐานและแก้ปัญหา ถ้าไม่เพียงพอกลุ่มจะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติม แผนการเรียนรู้ และแหล่งข้อมูลแล้วดำเนินการศึกษาอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ก่อน

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตัวเองและประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ ทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบองค์ความรู้ และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย ผู้เรียนทุกกลุ่มรวมทั้งผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาร่วมกันประเมินผลงาน Savery (2006) ได้นำเสนอขั้นตอนกระบวนการ จัดประสบการณ์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานดังนี้

1. กำหนดปัญหาเพื่อนเข้าสู่กิจกรรมของผู้เรียน
2. ผู้เรียนอภิปรายนำเสนอแนวคิดหรือลงมือแก้ปัญหา ที่ได้รับหรือแก้ปัญหาในกลุ่มย่อย เพื่อจัดหรือเลือกข้อมูล ข้อเท็จจริง ลงความเห็นเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา
3. ผู้เรียนเปรียบเทียบและรวบรวมข้อค้นพบ หรืออภิปรายหาข้อสรุป หากมีปัญหาใหม่ ๆ จากการอภิปราย
4. ผู้เรียนกลับไปแก้ปัญหาหรือลงมือทำกิจกรรมใหม่ที่เกิดขึ้น กลายเป็นวงจรการแก้ปัญหาใหม่

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้เลือกขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของ กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 6 - 8) เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย และเหมาะสมกับบริบทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

5. แนวทางการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีนักวิชาการได้กล่าวถึงแนวทางการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไม่ได้เน้นที่การได้มาซึ่งความรู้ตามวัตถุประสงค์อย่างเดียว แต่ยังเน้นถึงกระบวนการกลุ่ม ในการเรียนแบบกลุ่มย่อยด้วย เรามักจะเข้าใจผิดว่าการประเมินผู้เรียน ควรสนใจแต่ที่ผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ แต่ที่จริงแล้วกระบวนการเรียนรู้ก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ควบคู่กับความรู้ดังที่ วอลลี สัตยาศัย (2547, น. 71) กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จะต้องวัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในส่วนของกระบวนการและผลงานทั้งด้านความรู้ ทักษะการทำงานทุกด้านตลอดจน เจตคติโดยการประเมินจะต้องมีทั้งการประเมินความก้าวหน้าระหว่างเรียน และการประเมินตัดสินผลหลังจากเรียนเสร็จสิ้น ซึ่งผู้สอนอาจแบ่งขั้นตอนการประเมินเพื่อการวางแผนที่ดีได้ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมิน
2. พิจารณาขอบเขต เกณฑ์วิธีการ และสิ่งที่จะประเมิน เช่น ประเมินพัฒนาการด้านการนำเสนอความรู้ ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายทางการศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ เจตคติ และทักษะกลไก
3. กำหนดผู้ประเมินว่ามีใครบ้างที่จะเป็นผู้ประเมิน โดยผู้ประเมินควรครอบคลุมทุกด้านของกิจกรรม เช่น นักเรียนนักศึกษาประเมินตนเอง เพื่อนประเมิน ครูอาจารย์ประเมิน ผู้ปกครองประเมิน เจ้าหน้าที่และบุคคลที่ร่วมปฏิบัติงาน เช่น กรณีของนักศึกษาแพทย์ที่ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยก็อาจใช้พยาบาลและผู้ป่วยร่วมประเมินด้วย
4. เลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย โดยต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์รายวิชา รวมไปถึงสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมิน เช่น ใช้การทดสอบ ใช้การสัมภาษณ์ ใช้การสังเกตพฤติกรรม ใช้แบบสอบถาม ใช้การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง ใช้แบบประเมินตนเอง ใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นต้น
5. กำหนดเวลาและสถานที่ที่จะประเมิน เช่น การประเมินระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่ม การประเมินระหว่างทำโครงการ

6. วิเคราะห์ผลและจัดการข้อมูลการประเมิน โดยนำเสนอรายการกระบวนการแฟ้มสะสมผลงาน การบันทึกข้อมูลผลการสอบ

7.สรุปผลการประเมินเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องของการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และในกรณีที่เป็นการประเมินผลสรุปรวมเพื่อตัดสินผลการเรียน ควรพิจารณาใช้เกณฑ์ที่กำหนด และนำผลการประเมินระหว่างเรียนมาประกอบการพิจารณาด้วยเสมอ

พวงรัตน์ บุญญานรัตน์(2544, น. 123-128) กล่าวถึงการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ แบบใช้ปัญหาเป็นฐานว่า เมื่อได้รับการพัฒนาวิธีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เครื่องมือการประเมินผลสอดคล้องกับแนวทฤษฎีที่ต้องใช้ในการประเมินการพัฒนาผู้เรียนได้ดี การบูรณาการวิธีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานเข้าไว้เป็นการพัฒนาแผนการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้จึงเป็นเป้าหมายของการพัฒนาทักษะที่มุ่งการปฏิบัติ เช่น การตั้งเป้าหมาย การเลือกวิธีการเรียนรู้การค้นหาข้อมูลและแหล่งต่าง ๆ และการประเมินความก้าวหน้า แผนการเรียนรู้ที่กล่าวถึงนี้เป็นส่วนของกระบวนการประเมินผลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการประเมินผลการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ได้แก่ แฟ้มงานเรียนรู้ (The Learning Portfolio) บันทึกการเรียนรู้ (Learning Log) การประเมินตนเอง (Self Assessment) ข้อมูลย้อนกลับกับเพื่อน (Peer Feedback) และการประเมินผลรวบยอด (Overall Evaluation)

ดังนั้นสรุปได้ว่า แนวทางการวัดและการประเมินผลในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การประเมินผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการ ผลงาน และความรู้ ทักษะ เจตคติ ว่ามีความเปลี่ยนแปลง ความก้าวหน้า และพัฒนาไปในทิศทางที่กำหนดไว้หรือไม่ ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

6. ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีนักวิชาการได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

ไพศาล สุวรรณน้อย (2559, น. 8-9) อธิบายว่า เมื่อพิจารณาจากแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละรูปแบบ จะเห็นว่าผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาทั้งความรู้ในเนื้อหาวิชาและทักษะต่าง ๆ ที่เป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ได้ความรู้ที่สอดคล้องกับบริบทจริงและสามารถนำไปใช้ได้
2. พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Thinking) การคิดสังเคราะห์ (Synthetic Thinking) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และนำไปสู่การคิดแก้ปัญหา (Problem Solving Thinking) ที่มีประสิทธิภาพ

3. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลในศตวรรษที่ 21

4. ผู้เรียนสามารถทำงานและสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. เป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

6. ความคงอยู่ (retention) ของความรู้จะนานขึ้น

มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (2560) ได้อธิบายประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

1. เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. เป็นการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะกระบวนการคิด
4. เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกันแบบกลุ่ม
5. เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้
6. เป็นการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้
7. เป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ควบคุมกระบวนการเรียนรู้
8. เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกำกับตนเอง

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ความสามารถ การทำงานร่วมกัน และการได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

2.4 แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญหลายประการ เป็นแนวทางให้กับผู้สอน ทำให้เกิดความมั่นใจ ในการจัดการเรียนรู้ จำเป็นต้องศึกษา วิเคราะห์ วางแผนและออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้มาใช้ในการจัดการชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย เกิดการเรียนรู้ที่ เหมาะสมกับวัย ซึ่งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ตามแผนการ จัดการ เรียนรู้ช่วยให้ผู้สอนจัดกิจกรรมได้อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สร้างแนวทางการสอนที่เป็นขั้นตอนและตอบสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การเริ่มชั้นเรียนจนกระทั่งสิ้นสุดชั่วโมงเรียน เปรียบเสมือนเข็มทิศในการนำพาไปสู่เป้าหมาย ดังนั้นผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถในการเตรียมแผนการจัดการ เรียนรู้อย่างพิถีพิถัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในแต่ละรายชั่วโมง รายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งจะ ทำให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ (นนทลี พรธาดาวิทย์, 2561)

2.4.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

ประดับศิลป์ ชากำนัน (2556) ได้สรุปแผนการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง เอกสารที่ครูผู้สอนจัดเตรียมไว้ล่วงหน้าอย่างมีระบบ มีเป้าหมายชัดเจน ซึ่งครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายตามที่กำหนด

กุลจิรัสย์ ละอองทอง (2559) ได้อธิบายถึงแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ว่าเป็นสิ่งที่ผู้สอนจัดทำขึ้นเพื่อบอกขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และมีจุดมุ่งหมาย ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ สิ่งที่ผู้สอนวางแผนการ กำหนดขั้นตอนการเตรียมสื่อ อุปกรณ์ การวัด และประเมินผล

อัษฎายุทธ พุทธิ (2559) ได้เขียนความหมายของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ว่า หมายถึง การวางแผน จัดเตรียม รายละเอียดของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีระบบเป็น ลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในแต่ละครั้ง และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอนไปสู่จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้และเป้าหมายของ หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อมร เมยมงคล (2560) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง การเตรียมการสอนหรือการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการวางแผนจัดเตรียมเนื้อหาการเรียนรู้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นแผนการ จัดการเรียนรู้อย่างที่เน้นให้

2.4.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

การวางแผนการสอน เป็นงานสำคัญของครูผู้สอน การสอนจะประสบผลสำเร็จด้วยดีหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการวางแผนการสอนเป็นสำคัญประการหนึ่ง ถ้าผู้สอนมีการวางแผนการสอนที่ดีก็เท่ากับบรรลุจุดหมายปลายทางไปแล้วครึ่งหนึ่ง การวางแผนการสอนจึงมีความสำคัญหลายประการ (อัษฎายุทธ พุทธิ, 2559) ได้แก่

1. ทำให้ผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจ การมีแผนการสอนย่อมทำให้สอนด้วยความคล่องแคล่วเป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่น ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างสมบูรณ์
2. เป็นการสอนที่มีคุณค่าคุ้มกับเวลาที่ผ่านไป
3. ทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามหลักสูตร ตรงตามจุดหมายและทิศทางของหลักสูตร
4. ทำให้การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพดีกว่าการสอนที่ไม่มีการวางแผน
5. ทำให้ผู้สอนมีเอกสารเตือนความจำ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสอน และ เป็นแนวทางแก่ผู้ที่เข้าสอนแทนในกรณีจำเป็นที่ผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนเองได้ ซึ่งผู้เรียนจะได้รับ ความรู้และประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกัน

6. ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและวิชาที่เรียน

นนทลี พรธาดาวิทย์ (2561) ได้อธิบายถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. เป็นเสมือนแผนที่เดินทางสำหรับผู้สอนเพื่อนำพาผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย ที่มีการ วิเคราะห์ บริบทแวดล้อมอย่างชัดเจน ทั้งหลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการ เรียนรู้ นำไปสู่การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหา ผู้เรียนและบริบท แวดล้อมที่ที่ได้อธิบายไว้
2. ทำให้ผู้สอนมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตรงและสอดคล้องกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตร ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และผลการเรียนรู้มีค่าคงใน สาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม
3. ทำให้ผู้สอนมีความมั่นใจในการสอน เพราะได้มีการเตรียมการล่วงหน้าอย่างมี ระบบ และมีการวิเคราะห์อย่างรอบคอบ
4. ทำให้ผู้สอนสอนสบายและสนุกกับการสอนเพราะได้วางแผนไว้ล่วงหน้า
5. ทำให้ผู้อื่นสามารถสอนแทนได้ กรณีที่ผู้สอนมีเหตุจำเป็นไม่สามารถสอนได้
6. ทำให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย เกิดความคงทนของทักษะและพฤติกรรมการเรียนรู้
7. ทำให้ผู้เรียนมีความศรัทธาและมีเจตคติที่ดีต่อผู้สอน เพราะการสอนที่มีการ จัดเตรียม อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนสามารถสัมผัสถึงความตั้งใจของผู้สอนได้
8. ทำให้ผู้สอนเตรียมสื่อและอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้
9. ทำให้แนวทางวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตรงตามวัตถุประสงค์

สรุปได้ว่า ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ทำให้ครูได้ศึกษากระบวนการสร้าง ผู้เรียนและการเรียนรู้ที่มีระบบ เพราะครูต้องศึกษาหลักสูตร จุดมุ่งหมาย จุดประสงค์ โครงสร้าง วิธีการสอน การวัดผลประเมินผล อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่ชัดเจน และใช้เป็นข้อมูลหรือแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพต่อไป

2.4.3 ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

พุทโธ (2559) ได้สรุปว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ให้ แนวทางการสอนแก่ผู้สอนอย่างชัดเจนทั้งด้านจุดประสงค์การสอน ตัวชี้วัด เป้าหมาย เนื้อหา การ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนและการวัดผลประเมินผล โดยเฉพาะแนวทางการ จัด กิจกรรม ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหาและได้เกิดทักษะ กระบวนการนำไปใช้ในชีวิตได้

ศุภสุตา ศรีลำไย (2560) ได้ให้แนวคิดถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรเป็นแผนการ เรียนรู้ที่ตอบได้ว่า สอนใคร สอนอะไร สอนอย่างไร มีกิจกรรมอะไรบ้าง วัดผลอย่างไร จึงจะบรรลุ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนั้นการจัดทำแผนการเรียนรู้ของตนเองซึ่งมีหลายรูปแบบแล้วแต่ผู้สอน จะ ยึดรูปแบบใดจึงจะเหมาะสมกับบริบททั้งครู นักเรียน โรงเรียน เพื่อความเหมาะสมและสะดวก ต่อการ นำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนต่อไป

สรุปได้ว่า ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะต้องมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ใน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนเป็นเพียงเข็มทิศในการนำทางเพื่อไม่ให้ผู้เรียนหลงทาง แต่ใน ระหว่าง ทางนั้นผู้เรียนต้องเรียนรู้กับสิ่งต่าง ๆ รวมถึงอุปสรรคปัญหาที่ต้องพบเจอ นอกจากนี้ แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ดี ต้องมีการวิเคราะห์ผู้เรียนในด้านความรู้ ความสามารถ ความถนัด และ ความสนใจ เพื่อ นำมาวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน

2.4.4 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

วัชรพล วิบูลยศรีน (2561) ได้อธิบายองค์ประกอบของแผนการจัดการ เรียนรู้ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วน

1. ส่วนนำ

เป็นส่วนแรกขององค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยหน่วย การเรียนรู้ ชื่อรายวิชา ระดับชั้นที่จัดการเรียนรู้ ภาคการศึกษา ปีการศึกษาที่จัดการเรียนรู้ จำนวน คาบ เวลา เรียน ชื่อผู้สอน และชื่อสถานศึกษา

2. ส่วนเนื้อหา

2.1 มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด (learning standards/indicators) เป็น ผลลัพธ์ ที่คาดหวังหรือต้องการให้เกิดในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2 เป้าหมาย/วัตถุประสงค์ (goals/objectives) ควรครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (knowledge) เป็นเป้าหมายที่เน้นความสามารถทางสมอง ความรู้ด้านเนื้อหาและทฤษฎี ด้านคุณลักษณะ (attitude) เป็นเป้าหมายที่เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม และด้านทักษะ (process) เป็นเป้าหมายที่เน้นความสามารถด้านการปฏิบัติ

2.3 ความเข้าใจที่คงทน (enduring understanding) เป็นการนำเสนอความรู้ สำคัญที่จะหลงเหลือติดตัวอยู่กับผู้เรียนอย่างถาวรตลอดไป ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่มีความเข้าใจลึกซึ้ง (insight) และถือว่าเป็นความเข้าใจที่คงทน

2.4 หลักฐานการเรียนรู้ (assessment evidences) คือ ชิ้นงานหรือผลผลิตจาก การเรียนรู้ รวมทั้งการสังเกตออกของผู้เรียนเป็นการสะท้อนและแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงประสาน หลอมรวมเข้าด้วยกันให้กลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกันจนมีความสมบูรณ์ครบถ้วน ในการกำหนดเครื่องมือ วัดประเมินผล และเกณฑ์การประเมิน ผู้สอนควรกำหนดองค์ประกอบในการประเมินชิ้นงานให้ ครบถ้วน ทุกองค์ประกอบ

2.5 เนื้อหา/สาระ (contents) เป็นการอธิบายเนื้อหาภาพรวมที่จะสอนในคาบ เรียนรู้ควรเขียนสาระการเรียนรู้ให้ถูกต้อง สั้น กระชับ ชัดเจน

2.6 กิจกรรมการเรียนรู้ (learning activities) เป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีความเข้าใจงานที่คงทน ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง ผู้สอนจะต้องพิจารณาและเลือกวิธีการสอนใดวิธีหนึ่งหรือมากกว่าในการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ซึ่งอาจสอดแทรกเนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เข้าไปในแต่ละขั้นตอนของการจัดกิจกรรมได้

2.7 สื่อ/แหล่งเรียนรู้ (materials/learning resources) เป็นการระบุสื่อ อุปกรณ์ หรือ เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โปรแกรมการนำเสนอพาวเวอร์พอยต์ (MS PowerPoint) ใบความรู้ ใบงาน หนังสือ เอกสาร ประกอบการสอน แบบบันทึก แบบประเมิน แบบสังเกต วิद्यุ โทรทัศน์ แผ่นฟิล์ม รูปภาพ แผนที่ แผนภูมิ วิดีโอคลิป ไฟล์เพลง ไฟล์ภาพยนตร์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) รวมถึงแหล่งข้อมูล สารสนเทศหรือแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองหรือตาม คำแนะนำของผู้สอน เช่น ระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ (learning management system: MS) เว็บไซต์ پایนิเทศ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ สถาบัน หน่วยงาน สถานที่สำคัญทาง ธรรมชาติ ทางประวัติศาสตร์ ทางศาสนา กิจกรรม ต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในสถานศึกษาหรือในชุมชน รวมถึงบุคคลผู้ ทรงภูมิความรู้ เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญา

3. ส่วนท้าย

3.1 บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ (feedback) ผู้สอนควรบันทึกผลภายหลัง การนำ แผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ทุกครั้ง ในการบันทึกควรเขียนข้อสังเกต เหตุการณ์ สถานการณ์ที่เป็นจุดเด่นเป็นปัญหา พร้อมทั้งตั้งสมมุติฐาน สาเหตุ และเขียนแนวทางการแก้ไขปัญหานั้นได้

3.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง (administrator's opinions) ในส่วนนี้คาดว่าผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ให้ พิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้จะมีข้อสังเกต ค่านิยม คำแนะนำเพื่อให้การทำแผนการจัดการ เรียนรู้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

3.3 ภาคผนวก (appendix) หลักฐานรายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ เรียนรู้ เช่น สื่อการเรียนรู้ ใบงาน ใบความรู้ แหล่งเรียนรู้ เครื่องมือวัดและประเมินผล

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญ ที่ใช้กำหนดในการจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้ 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนต้นของแผนการจัดการเรียนรู้ (Heading) ได้แก่ ชื่อเรื่อง ชื่อ รายวิชา ชั้นเรียน และจำนวนชั่วโมงที่สอนแต่ละครั้ง ส่วนตัวแผนการจัดการเรียนรู้ (body) ได้แก่ คุณลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ สมรรถนะ มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้

เนื้อหาสาระ กิจกรรมจัดการเรียนรู้ สื่อการสอน การวัดและประเมินผล และส่วนท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ (Conclusion) ได้แก่ บันทึกหลังสอน และความคิดเห็นของผู้บริหาร

2.4.5 ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ศุภลักษณ์ ทองจีน (2558) ได้กำหนดขั้นตอนของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา รายปี หรือรายภาค และหน่วยการเรียนรู้ที่ สถานศึกษา จัดทำขึ้น เพื่อเขียนรายละเอียดของแต่ละหัวข้อของแผนการจัดการเรียนรู้
2. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อนำมาเขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ โดย ให้อบรมครอบคลุมพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ เจตคติ และค่านิยม
3. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ โดยเลือกขยายสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น
4. วิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. วิเคราะห์กระบวนการประเมินผล โดยเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
6. วิเคราะห์แหล่งการเรียนรู้ โดยคัดเลือกสื่อการเรียนรู้ รวมถึงแหล่งการเรียนรู้ทั้งใน และนอกห้องเรียนให้เหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้

นนทลี พรธาดาวิทย์ (2561) ได้อธิบายขั้นตอนการจัดทำแผนการเรียนรู้ ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรกำหนดวัตถุประสงค์ที่ สามารถบ่งบอกการจัดกิจกรรม และการวัดประเมินผลได้
2. การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และสมรรถนะกระบวนการที่ กำหนดไว้ในหลักสูตร ควรเลือกคุณลักษณะและกระบวนการที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเกิดขึ้นใน ชั่วโมงนั้น ๆ ไม่ควรนำคุณลักษณะทั้งหมดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมาทำแผนครั้งเดียว
3. การเขียนเนื้อหาสาระควรเขียนในรูปแบบนัยทั่วไป (Generalization) กำหนดทั้ง หัวข้อหลัก หัวข้อรอง และเนื้อหาโดยสังเขปในแต่ละหัวข้อ
4. การเลือกวิธีสอน ควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และมีส่วนร่วมในกิจกรรม และควรเขียนรายละเอียดของกิจกรรมให้สามารถสะท้อนภาพของการดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียนอย่างเด่นชัด
5. กำหนดสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนรู้ที่ชัดเจน
6. กำหนดวิธีการประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน

จากการศึกษา สรุปได้ว่า สิ่งสำคัญของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ นั้น จะต้องเขียนในแต่ละส่วนให้ชัดเจน โดยเฉพาะกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ต้องเขียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้การวัดประเมินผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.6 ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้

สุวิทย์ มูลคา และคณะ (2554) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนที่ดี วิธีเรียนที่ดี ที่เกิดจากการผสมผสานความรู้ และจิตวิทยาการศึกษา
2. ช่วยให้ครูผู้สอนมีคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่ทำได้ล่วงหน้าด้วยตนเอง ทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย
3. ช่วยให้ครูผู้สอนทราบว่าการสอนของตนได้เดินทางไปในทิศทางใด หรือทราบว่า สอนอะไร ด้วยวิธีใด สอนทำไม สอนอย่างไร จะใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้อะไร และจะวัดผลประเมินผลอย่างไร
4. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนเฝ้าศึกษาหาความรู้ทั้งเรื่องหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อการสอน แหล่งเรียนรู้ และการวัดประเมินผล
5. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอนแทน
6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปใช้และพัฒนาและจะเกิดประโยชน์ต่อวงการการศึกษา
7. เป็นผลงานทางวิชาการที่แสดงถึงความชำนาญและความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน สำหรับประกอบการประเมินเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะครูให้สูงขึ้นได้

กฤษฎา บุญหมื่น (2555) ได้กล่าวว่า การที่ครูได้ทำแผนการสอน และใช้แผนการสอนที่ จัดทำขึ้นเป็นการนำไปใช้ประโยชน์ในคราวต่อไปได้ แผนการศึกษาดังกล่าวจะเกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ครูทราบวัตถุประสงค์ของการสอน
2. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความมั่นใจ
3. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
4. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

5. ถ้าครูประจำชั้นไม่ได้สอน ครูที่มาทำการสอนแทนสามารถสอนแทนได้ตาม จุดประสงค์ที่กำหนดสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเอกสารที่ผู้สอนจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีระบบ แสดงให้เห็นถึงความพร้อมสำหรับการถ่ายทอดองค์ความรู้ในเรื่องนั้น ๆ มีกระบวนการเริ่มต้นจากหลักสูตรจนกระทั่งการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน สะท้อนให้เห็นถึง ระบบการศึกษาที่ชัดเจน

2.5 การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research : CAR)

การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เป็นกระบวนการศึกษาข้อเท็จจริง หรือแสวงหาวิธีการ/ แนวทาง ในการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการทาง วิทยาศาสตร์ที่ เชื่อถือได้ภายใต้กระบวนการการ PAOR คือ การวางแผน (Planning) ลงมือปฏิบัติการ (Acting) สังเกตผล (Observing) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง/ การศึกษาและการสะท้อนผลที่ได้รับ (Reflecting) กลับไปยังตัวครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูต่อไปอย่างทันที่

2.5.1 ความสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

การทำวิจัยในชั้นเรียนมีลักษณะสำคัญของการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน คือ ต้องมี การ ดำเนินงานที่เป็นวงจรต่อเนื่อง มีกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมและเป็นกระบวนการที่เป็น ส่วน หนึ่งของการทำงานตามปกติ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่สามารถปฏิบัติได้ จริง การ นำแนวทางการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้บังเกิด สัมฤทธิ์ผล ในทางปฏิบัติสูงสูดนั้น ครูหรือครุณักวิจัยต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนและตอบประเด็น คำถามสำคัญ ให้ได้จะทำให้การดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการประสบความสำเร็จได้ อย่างมี ประสิทธิภาพ

2.5.2 ความจำเป็นของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

การวิจัย (Research) เป็นกระบวนการสากลที่นำมาใช้ในการสืบค้นแสวงหาคำตอบ อย่างมีเหตุผลที่เชื่อถือได้จากข้อสงสัยหรือปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ในบริบทของชั้นเรียนก็เช่นเดียวกัน ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น คือ ปัญหาต่างๆมากมายที่ต้องแก้ไขให้หมดไปหรือทุเลาเบาบางลงไปให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) จึงมี ความจำเป็นหลายประการเพื่อการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนสรุปได้ ดังนี้

2.5.2.1 ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในหลายๆด้าน เป็นเหตุให้พฤติกรรมผู้เรียน แต่ละคนมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับความ แตกต่างของผู้เรียนด้วย ซึ่งปัญหาความแตกต่างของผู้เรียนนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการทำวิจัย ในชั้นเรียน

2.5.2.2 สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งในบ้านและชุมชนที่ผู้เรียน อาศัยอยู่ก็เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนมีพฤติกรรมและปัญหาแตกต่างกันและส่งผลให้ผู้เรียน แต่ละคนมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันด้วยถ้าครูไม่ทำการวิจัยเพื่อแสวงหาวัตกรรมการมาใช้ให้เหมาะกับ ผู้เรียนก็เป็นการยากที่ทั้งครูและผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน

2.5.2.3 การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาได้อย่างสมบูรณ์เต็มศักยภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทำ

การวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนสื่อการเรียนการสอน หรือนวัตกรรมต่างๆให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน

จากความจำเป็นของการวิจัยในชั้นเรียนนี้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยเฉพาะหมวด 4 แนวการจัดการศึกษาในหลายมาตรา เช่น มาตรา 22-30 ที่เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner Center) ซึ่ง กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการในชั้นเรียนจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ตามแนว ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูป การศึกษาดังกล่าว

2.5.3 ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

2.5.3.1 ข้อดีของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มีดังนี้ คือ

1. ช่วยให้ครูมีพลังอำนาจในการแก้ปัญหาในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้นสามารถแก้ปัญหา ใน ชั้นเรียนได้ทันทั่วทั้งที่มีประสิทธิภาพ

2. ช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้นและจัด กิจกรรม การเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ช่วยให้ครูทำงานได้อย่างเป็นระบบมากขึ้นประสบความสำเร็จในการทำงานมี ความรู้สึกเป็นเจ้าของและภาคภูมิใจในวิธีการที่นำมาใช้

4. ช่วยให้โรงเรียนสามารถกำหนดนโยบายหรือมาตรการต่างๆเกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรและการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมโดยมีผลการวิจัยรองรับ

5. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการแก้ไข้ปัญหาและพัฒนาอย่างสมบูรณ์เต็มศักยภาพทั้งใน ด้าน ความรู้ความสามารถทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.5.3.2 ข้อจำกัดของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มีดังนี้ คือ

1. การทำวิจัยในชั้นเรียนอาจมีข้อจำกัดบางประการที่เกิดขึ้นจากความรู้พื้นฐานการ วิจัยของครูที่ไม่ได้ศึกษาหรือฝึกฝนมาโดยตรง หรือข้อจำกัดในด้านหลักสูตรหรือวิธีสอนต่างๆที่ กำหนด กรอบการทำงานให้ครูได้ปฏิบัติตาม

2. การทำวิจัยในชั้นเรียนต้องอาศัยเวลาในการรอให้เห็นผลที่เกิด ขาดการปฏิบัติ และ เรียนรู้ตามขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการ

3. ครูต้องเชื่อมั่นและทุ่มเทที่จะเรียนรู้ เพราะการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการพัฒนา ตนเอง ของครู ขณะเดียวกันก็ต้องแสวงหาความร่วมมือจากคณะครูในโรงเรียนและการสนับสนุนจาก ผู้บริหารโรงเรียน

4. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่จำกัดขอบเขตของการศึกษาในกลุ่มประชากร เป้าหมายที่เป็นผู้เรียนในความรับผิดชอบของครูในบริบทหรือสถานการณ์ในชั้นเรียน เพราะนำไปใช้ ปฏิบัติงานของครู ดังนั้นจึงต้องพัฒนาคำตอบหรือข้อความรู้ให้ถูกต้องและเป็นสากลต่อไป

2.5.4 ประเภทของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน หรือ CAR สามารถแบ่งตามลักษณะของข้อมูลการวิจัยได้ เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) หมายถึง การวิจัยที่มุ่งวัดและวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นตัวเลขเพื่อช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลแบ่งการวิจัยที่ไม่ใช่ทดลองและการวิจัยเชิงทดลองดังนี้

1. การวิจัยที่ไม่ใช่การทดลอง (Non-experimental Research) จำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1 การวิจัยที่ศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเป็นการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว เพื่อสืบค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์นั้น มีลักษณะการวิจัยเชิงทดลองเพียงแต่ไม่ ต้องควบคุมตัวแปรอิสระที่เกิดขึ้น

1.2 การวิจัยเชิงหาความสัมพันธ์เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว ขึ้นไป ด้วยว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหรือในอดีต

1.3 การวิจัยเชิงสำรวจเป็นการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลในเรื่อง หรือลักษณะ ต่างๆ ของกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาด้วยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเจตคติหรือบุคลิกของ กลุ่มเป้าหมาย

2. การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) หมายถึง การวิจัยที่จะกระทำ โดยการสร้างเงื่อนไขหรือสถานการณ์ที่จะทดลองและควบคุมตัวแปรต่างๆที่ไม่เกี่ยวข้อง หรืออาจ เรียกว่าเป็นการศึกษาตัวแปรหนึ่ง (สาเหตุ) ที่เรียกว่า ตัวแปรต้นและอีกตัวแปรหนึ่ง (ผลลัพธ์) ซึ่ง เรียกว่าตัวแปรตามมีหลายลักษณะ เช่น Pre-experimental Research) แบบ One-shot Case, แบบ One-group Pre-Post Design หรือการวิจัยแบบ Quasi Experimental Research ซึ่ง รูปแบบเหล่านี้ผู้ศึกษาสามารถศึกษารายละเอียดจากตำราวิจัยทางการศึกษาได้ซึ่งมีอยู่ทั่วไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาที่มุ่งศึกษาปรากฏการณ์ ทางสังคมที่เกิดขึ้น จากมุมมองของมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ ข้อมูลในลักษณะของการบรรยายการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น มีหลายประเภทแต่ที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ใน การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ได้แก่ การศึกษารายกรณี (Case Study) ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาเชิงลึก ของหน่วยหรือกลุ่มเดียว องค์กรเดียว โปรแกรมเดียว ซึ่งการศึกษารายกรณีจะมีขั้นตอนการ ดำเนินงาน ดังนี้

1. ขั้นการรวบรวมข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับบุคคล (Collecting of the Necessary Data) ซึ่งจะช่วยให้รู้จักนักเรียนที่ถูกทำการศึกษา ตลอดจนช่วยทราบภาวะความเป็นไปในปัจจุบัน ของนักเรียนนั้นอีกด้วย

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้รวบรวมเอาไว้มาวิเคราะห์หาข้อเท็จจริงต่างๆและจำแนกออกเป็นด้านๆเพื่อสะดวกในการตีความหมาย

3. ขั้นตรวจวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis) เป็นการนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นที่ สองเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณาเพื่อวินิจฉัยว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุของปัญหาเป็นพื้นฐานการสังเคราะห์ข้อเท็จจริงขั้นต่อไป

4. ทานสังเคราะห์ข้อมูลหรือรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม (Synthesis) คือ การศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหานั้นเพิ่มด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สังเกต สัมภาษณ์ ทดสอบเป็นการนำข้อเท็จจริงที่ค้นพบมาสังเคราะห์เข้าด้วยกันกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้วทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลแต่ละด้านเกิดเป็นภาพรวมทำบุคลิกของบุคคลนั้น

5. ขั้นให้ความช่วยเหลือ (Treatment) เมื่อผู้ศึกษารายกรณีแน่ใจว่าการตรวจ วินิจฉัยปัญหาของตนถูกต้องแล้วก็ควรคิดหามาตรการต่างๆที่จะนำมาช่วยเหลือแนะแนวทางนักเรียน ในการแก้ปัญหา

6. ติดตามผล (Follow-up) เพื่อให้ทราบว่าการศึกษากรณีประสบความสำเร็จมาก น้อยเพียงไรมีข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไรและต้องให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมหรือไม่

2.6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement) เป็นสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนได้จากประสบการณ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากครูผู้สอน สำหรับความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน สรุปได้ ดังนี้

นภาพร ศรีจันทร์ (2551) สรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถเข้าถึงความรู้ (Knowledge Attained) การพัฒนาทักษะในการเรียน โดยอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่ง และแสดงออกในรูปของความสำเร็จ ซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยาหรือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป

วิทวัส แก้วสม (2562) ได้ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียน โดยอาศัยทักษะการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ หรือการแสวงหาความรู้ของตนเองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร ได้มาตาม หลักการวัด และประเมินผล ที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ความคิดหรือพุทธิพิสัย ด้านอารมณ์และ ความรู้สึกหรือจิตพิสัยและด้านทักษะปฏิบัติหรือทักษะพิสัยที่ผู้สอนวัดได้ด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยา หรือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป

2.6.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มักจะมีความมุ่งหมายเพื่อวัดผลการเรียนรู้ด้านเนื้อหา และ ทักษะต่าง ๆ ของแต่ละสาขาวิชา ซึ่งมียารละเอียดดังนี้ (วิทวัส แก้วสม, 2562)

สมคิด สิงห์จารย์ (2556) ได้ให้ความหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิด จากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการ ฝึกฝนอบรม หรือจากการสอน การวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถ หรือความสัมฤทธิ์ผล (Level of accomplishment) ของบุคคลว่าเรียนแล้วรู้เท่าไร มีความสามารถ ชนิดใด ซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบ ตามจุดประสงค์ และลักษณะวิชาที่สอน คือ

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะ ของ ผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวออกมาอยู่ในรูปแบบของการกระทำจริง ให้ ออกเป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องใช้ “ข้อสอบ ภาคปฏิบัติ” (Performance Test)

2. การวัดด้านเนื้อหา ซึ่งเป็นการตรวจสอบวัดความสามารถที่เกี่ยวข้องกับ เนื้อหาวิชา อันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้าน ต่าง ๆ สามารถวัดได้โดยใช้ “ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์” (Achievement Test) สรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน เป็นสิ่งที่จะทำให้ทราบว่าผู้เรียนมีจุดแข็งด้าน ไต่บ้างที่จะส่งเสริมพัฒนาให้ดีขึ้น และมี จุดอ่อนใดบ้างที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การวัดผลด้านภาคปฏิบัติ กับการวัดผลด้านภาคทฤษฎีซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย การวัดด้านเนื้อหา

2.7 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.7.1 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement test) ได้มีนักการศึกษาให้ ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

อมร เมยมงคล (2560) สรุปความหมายของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า เป็น แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ เป็นการวัดตรงตามจุดประสงค์ที่ครูกำหนดไว้ ทั้งในด้านความรู้ สติปัญญา ทักษะและสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้วว่า บรรลุผลสำเร็จจาก จุดประสงค์ที่ กำหนดไว้เพียงใด

ศุภสุตา ศรีลำไย (2560) อธิบายความหมายของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถของผู้เรียนจากสิ่งที่เรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงความรู้

ความสามารถ ที่ผู้เรียนได้เรียนมาแล้ว สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินผลจากการ เรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้เรียนมาแล้วว่า มีความรู้ความเข้าใจ ความถนัด รวมถึงทักษะในการนำไป ประยุกต์ใช้ในเนื้อหาสาระที่กำหนด ตามจุดประสงค์การเรียนรู้มากนักน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นการวัดทางด้านพุทธิพิสัยหรือด้านความรู้

2.7.2 ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2560) ได้จำแนกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ออกเป็น 2 ประเภท

1. แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่การวัดตรงตามจุดประสงค์เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

2. แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งสร้าง เพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรความสามารถในการจำแนกผู้เข้าสอบตามความเก่งอ่อนได้ดี หัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้ รายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐานซึ่งเป็นคะแนนที่สามารถให้ความหมายแสดงถึงสภาพความสามารถของบุคคลนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2556) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยเฉพาะกลุ่มที่ครูสอน เป็นแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้กันโดยทั่วไปในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบทดสอบข้อเขียน (Paper and pencil test) ซึ่งแบ่งออกได้อีก 2 ชนิด คือ

- 1.1 แบบทดสอบอัตนัย (subjective or essay test) เป็นแบบทดสอบที่กำหนด คำถามหรือปัญหาให้ แล้วให้ผู้ตอบเขียนโดยแสดงความรู้ ความคิด และเจตคติได้อย่างเต็มที่

- 1.2 แบบทดสอบปรนัยหรือแบบให้ตอบสั้นๆ (objective test or short answer) เป็นแบบทดสอบที่กำหนดให้ผู้สอบเขียนตอบสั้น ๆ หรือมีคำตอบให้เลือกแบบจำกัดคำตอบ (restricted response type) ผู้ตอบไม่มีโอกาสได้แสวงหาความรู้ความคิดได้อย่างกว้างขวาง แบบทดสอบชนิดนี้แบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ แบบทดสอบถูก-ผิด แบบทดสอบเติมคำ แบบทดสอบ จับคู่ และแบบทดสอบเลือกตอบ

2. แบบทดสอบมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั่ว ๆ ไป ซึ่งสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ มีการวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างดีจนมีคุณภาพ มีมาตรฐาน กล่าวคือ มีมาตรฐานในการสอน วิธีการให้คะแนนและการแปลความหมายของคะแนน

สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบ่งได้ 2 ประเภท คือ แบบทดสอบมาตรฐาน กับแบบทดสอบที่ผู้สอนสร้างขึ้นเอง ซึ่งแบบทดสอบมาตรฐานจะมีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้าน เนื้อหาและด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นผู้สร้างขึ้น ใช้ในวัดผลภาพรวมขนาดใหญ่ ส่วน แบบทดสอบที่ผู้สอนสร้างขึ้นเอง จะใช้ทดสอบภายในห้องเรียน

2.8 รูปแบบการจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนา จรรยาบรรณ วิชาชีพครู E-PLC

2.8.1 หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 258 ได้ให้ความสำคัญแก่ครู และ บุคลากรทางการศึกษาในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ข้อ จ. ด้านการศึกษา (3) ว่า "ให้มีกลไก และระบบการ ผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง" ครูที่ดีจึงจำเป็นต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เพื่อที่จะสามารถอบรมสั่งสอน ศิษย์ให้เป็นคนดีได้ ซึ่งต้องได้รับการปลูกฝัง ส่งเสริม และพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูตั้งแต่กระบวนการ ผลิต การเข้าสู่วิชาชีพ และระหว่างการทำงานประกอบวิชาชีพทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จึงจะได้ครูที่ดี มีคุณภาพ นำเคารพนับถือ เป็นที่รักของศิษย์ และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพในการ พัฒนาประเทศชาติ การมีจิตวิญญาณของความเป็นครูสะท้อนถึงการมี "หัวใจเพื่อศิษย์" กล่าวคือ การตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เสียสละ ทุ่่มเท และมุ่งมั่นพัฒนางานให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการ ตลอดจนการประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เป็นการรวมตัวของกลุ่มบุคคลเพื่อยกระดับวิชาชีพของตนเองด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ในวิชาชีพทางการศึกษา PLC เป็นกระบวนการสร้างการเรียนรู้จากการรวมตัวของครู เพื่อร่วมมือและสนับสนุนซึ่งกันและกันในการพัฒนาและวางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน กระบวนการนี้รวมถึงการตรวจสอบ และแลกเปลี่ยนผลการปฏิบัติงานที่สะท้อนถึงการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนา ตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในชั้นเรียน การร่วมเรียนรู้และส่งเสริม40 ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การวิพากษ์และสะท้อนผลการทำงานเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการ สร้างความคาดหวังที่จะยกระดับวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง

PLC เป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยการรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ ร่วมกันของ ครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานของวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรสู่คุณภาพการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงความสุขในการทำงานร่วมกันของสมาชิก ในชุมชน การเรียนรู้ของครูจะนำไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน แม้ว่าครูจะมีความแตกต่างกัน แต่เมื่อมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ก็สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายได้

การรวมตัวเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาเน้นให้สถานศึกษาเป็นชุมชนการเรียนรู้ที่ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยมีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน (Shared values and vision) มีความรับผิดชอบร่วมกันต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Collective responsibility for students' learning) มีการสะท้อนผลเชิงวิชาชีพ (Reflective professional inquiry) และมีการสร้างความร่วมมือของทุกฝ่าย (Collaboration) กระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางส่งเสริมให้มีการอบรม "ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ" แก่ครูและผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศ แนวคิดของการอบรม PLC คือ การนำครูมาร่วมกันเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ระหว่างผู้เข้าร่วมอบรม จนเกิดการสะท้อนความคิดในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนา ทางวิชาชีพให้ก้าวหน้าและทันสมัย

ดังนั้น แนวคิดการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูที่สำนักงานคุรุสภาดำเนินการในครั้งนี้ จึงอยู่บนฐานคิด "การเรียนรู้จากตัวแบบ โดยมีครูพี่เลี้ยงเป็นแบบอย่างที่ดี" โดยเฉพาะนักศึกษาครูที่ต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพตลอดระยะเวลา 1 ปี ถือเป็นโอกาสอันดีที่ครู ประจําการซึ่งมีประสบการณ์และพร้อมทำหน้าที่เป็น "ครูพี่เลี้ยง" จะช่วยให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรวมถึงครูผู้ช่วยที่กำลังปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ได้เรียนรู้จากครูต้นแบบที่เป็นตัวอย่างของครูที่ดีนอกจากนี้ยังมี "อาจารย์นิเทศ" จากวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียที่เดินทางไปสังเกตการสอนของนักศึกษาในห้องเรียนจริงที่โรงเรียน การทำงานร่วมกันระหว่างครูผู้ช่วย ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ นักศึกษาครู ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิต เอเชีย ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงนำกระบวนการ "ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ" (Professional Learning Community: PLC) มาใช้ในการทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาทั้งทักษะการจัดการเรียนการสอน และการประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู กระบวนการนี้เน้นการเรียนรู้จากครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ ซึ่งต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) แก่นักศึกษาครูที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และครูผู้ช่วยที่กำลังปฏิบัติการสอน เพื่อสร้างทีม "ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ" ที่มีประสิทธิภาพด้วยเหตุนี้ คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จึงได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้

เพื่อพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพครูผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียโครงการดังกล่าวดำเนินการภายใต้แนวคิดของสำนักงานคຸຣສຸກາ โดยมีเป้าหมายที่จะเป็นกิจกรรมสำคัญในการเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพครูให้เกิดขึ้นกับครูพี่เลี้ยง ครูประจำการ รวมถึงครูผู้ช่วยที่กำลังปฏิบัติการสอน ซึ่งจะส่งผลสะท้อนไปถึงนักศึกษาครูที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพครูในอนาคต

2.9 ดัชนีประสิทธิผล

ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) เป็นการหาค่าประสิทธิภาพของสื่อและนวัตกรรมอีกรูปแบบหนึ่ง ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้สอนได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความก้าวหน้ามากขึ้นเพียงใด เพราะตัวเลขจากการเปรียบเทียบทำให้สามารถทราบถึงพัฒนาการของการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนได้

2.9.1 ความหมายของค่าดัชนีประสิทธิผล

อุบล ประดับโชติ (2556) ได้สรุปเกี่ยวกับดัชนีประสิทธิผลว่า เป็นค่าที่แสดงพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของนักเรียน โดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนกับคะแนนหลังเรียนของนักเรียน ซึ่งค่าที่คำนวณได้ควรถือเกณฑ์ 0.01 ขึ้นไป

บุญชม ศรีสะอาด (2560) ได้อธิบายค่าดัชนีประสิทธิผล หมายถึง วิธีการตรวจสอบคุณภาพสื่อ เพื่อให้ทราบว่าสื่อการเรียนการสอน วิธีการสอนหรือนวัตกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ส่งผลให้ ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนมากขึ้นเพียงใด โดยการนำเอาสื่อที่ได้รับการพัฒนาขึ้นไปทดลอง กับ ผู้เรียนที่อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น แล้วนำผลจากการทดลองมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ เพื่อให้ทราบถึงความสามารถอย่างชัดเจนและแม่นยำจากการใช้สื่อ

สรุปได้ว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าที่แสดงให้เห็นว่าสื่อการเรียนการสอนหรือวิธีการสอนที่ใช้ นั้น สามารถส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนขนาดไหน โดยการทดสอบกับผู้เรียนด้วยสื่อการเรียนการสอนหรือวิธีสอนที่ผู้สอนออกแบบไว้ แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ผลการทดสอบ เพื่อให้ทราบว่าสื่อการเรียนการสอนหรือวิธีการสอนนั้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

2.9.2 การหาค่าดัชนีประสิทธิผลค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness : E.I.) หมายถึง ค่าที่แสดงการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าขึ้นจากพื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว หลังจากที่ได้เรียนจากสื่อ นวัตกรรมหรือแผนการจัดการเรียนรู้ นั้น ๆ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

การหาค่าดัชนีประสิทธิผลกรณีรายบุคคล ตามแนวคิดของ Hofland จะใช้สูตรดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)} = \frac{\text{คะแนนหลังเรียน} - \text{คะแนนก่อนเรียน}}{\text{คะแนนเต็ม} - \text{คะแนนก่อนเรียน}}$$

โดยทั่วไปการหาค่าดัชนีประสิทธิผลมักหาโดยใช้คะแนนของกลุ่ม ซึ่งทำให้สูตรเปลี่ยนไป ดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนหลังเรียนของทุกคน} - \text{ผลรวมคะแนนก่อนเรียนของทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมคะแนนก่อนเรียนของทุกคน}}$$

การหาค่าดัชนีประสิทธิผล เป็นการพิจารณาพัฒนาการในลักษณะที่ว่าเพิ่มขึ้นเท่าไร ไม่ได้ทดสอบว่าเพิ่มขึ้นอย่างน่าเชื่อถือได้หรือไม่ มีข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับค่าดัชนีประสิทธิผลดังนี้

ค่าดัชนีประสิทธิผลเป็นเรื่องของอัตราส่วนของผลต่างจะมีค่าสูงสุดเป็น 1.00 ส่วนค่าต่ำสุดไม่สามารถกำหนดได้เพราะว่ามีค่าต่ำกว่า -1.00 ก็ได้ และถ้าเป็นค่าลบแสดงว่าคะแนนสอบก่อนเรียน มากกว่าหลังเรียน ซึ่งมีความหมายว่า ระบบการเรียนการสอนหรือสื่อไม่มีคุณภาพ

1. ถ้าผลสอบก่อนเรียนของนักเรียนทุกคนได้คะแนนรวมเท่าไรก็ได้ (ยกเว้นได้คะแนนเต็มทุกคน) และถ้าผลการสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคนทำได้ถูกต้องทุกข้อ (ได้คะแนนเต็มทุกคน) ค่าดัชนีประสิทธิผล จะเป็น 1.00

2. ถ้าผลการสอบก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียน ค่าดัชนีประสิทธิผลจะมีค่าต่ำกว่า -1.00 ก็ได้

3. การแปลความหมายของค่าดัชนีประสิทธิผลไม่น่าจะแปลความหมายเฉพาะค่าที่คำนวณได้นักเรียนมีพัฒนาการขึ้นเท่าใด คิดเป็นร้อยละเท่าไร แต่ควรจะดูข้อมูลเดิมประกอบด้วยว่าหลังจากนักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นเท่าไร ในบางครั้งคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นเพราะว่ากลุ่ม นั้นมีความรู้เดิมในเรื่องนั้นมากอยู่แล้ว ซึ่งไม่ใช่เรื่องเสียหาย ดังนั้น ค่าดัชนีประสิทธิผล ที่เกิดขึ้นแต่ละกลุ่มไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้เพราะไม่ได้เริ่ม จากฐานความรู้ที่เท่ากัน ค่าดัชนีประสิทธิผลของแต่ละกลุ่มจะอธิบายเฉพาะกลุ่มเท่านั้น

สรุปได้ว่า การหาค่าดัชนีประสิทธิผล เป็นการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนว่า มีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด โดยสูตรการหาค่าดัชนีประสิทธิผลมีนักการศึกษาได้เสนอไว้มากมายหลายวิธีซึ่งครูผู้สอนสามารถเลือกพิจารณานำไปใช้ได้ตามความถนัดของตนเอง

2.10 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้

2.10.1 ความหมายของประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่แสดงถึงคุณภาพของนวัตกรรมที่สร้างขึ้นใหม่ ใช้เป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับผู้เรียน มีรายละเอียดดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) อธิบายถึงประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง สภาวะหรือคุณภาพของสมรรถนะในการดำเนินงานเพื่อให้งานสำเร็จ โดยใช้เวลา ความพยายาม และค่าใช้จ่าย คำนวณที่ต่ำสุดตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ โดยกำหนดเป็นอัตราส่วนหรือร้อยละระหว่างปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ (Ratio between input, process and output)

บุญชม ศรีสะอาด (2560) ให้ความหมายของประสิทธิภาพว่า หมายถึง คุณภาพด้าน กระบวนการและผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้ระหว่างเรียน จากการประเมินพฤติกรรม ประเมินผลงาน และการทดสอบย่อย มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของ นักเรียนทุกคน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไป

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพเป็นคุณภาพด้านกระบวนการ และผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ โดยวัดจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้ระหว่างเรียนจากการประเมิน พฤติกรรม และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคน ซึ่งประสิทธิภาพมีความคล้ายประสิทธิผล แต่จะพิจารณาวิธีการหรือทางเลือกใด ๆ ในแง่ความสามารถ และความสำเร็จในการให้เกิดผลลัพธ์ต่างกับประสิทธิภาพนั่นเอง

2.10.2 ความจำเป็นที่จะต้องหาประสิทธิภาพ

การทดสอบประสิทธิภาพของสื่อหรือชุดการสอนมีความจำเป็นด้วยเหตุผล 3 ประการ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) คือ

1) สำหรับหน่วยงานผลิตสื่อหรือชุดการสอน การทดสอบประสิทธิภาพช่วยประกัน คุณภาพของสื่อหรือชุดการสอนว่าอยู่ในขั้นสูงเหมาะสมที่จะลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก หาก ไม่มีการทดสอบประสิทธิภาพเสียก่อนแล้ว เมื่อผลิตออกมาใช้ประโยชน์ไม่ได้ดีก็จะต้องผลิตหรือทำ ขึ้น ใหม่เป็นการสิ้นเปลืองทั้งเวลา แรงงาน และเงินทอง

2) สำหรับผู้ใช้สื่อหรือชุดการสอน สื่อหรือชุดการสอนที่ผ่านการทดสอบประสิทธิภาพ จะ ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือช่วยสอนได้ดีในการสร้างสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามที่มุ่งหวัง บางครั้งชุดการสอนต้องช่วยครูสอน บางครั้งต้องสอนแทนครู (อาทิในโรงเรียนครูคน เดียว) ดังนั้น ก่อนนำสื่อหรือชุดการสอนไปใช้ครูจึงควรมั่นใจว่า ชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพในการ ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนจริง การทดสอบประสิทธิภาพตามลำดับขั้นจะช่วยให้เราได้สื่อหรือชุด การสอนที่มีคุณค่าทางการสอนจริงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3) สำหรับผู้ผลิตสื่อหรือชุดการสอน การทดสอบประสิทธิภาพจะทำให้ผู้ผลิตมั่นใจได้ว่า เนื้อหาสาระที่บรรจุลงในสื่อหรือชุดการสอนมีความเหมาะสม ง่ายต่อการเข้าใจ อันจะช่วยให้ผู้ผลิตมี ความชำนาญสูงขึ้น เป็นการประหยัดแรงสมอง แรงงาน เวลาและเงินทองในการเตรียมต้นแบบ สรุปได้ว่า ความจำเป็นที่จะต้องหาประสิทธิภาพ คือ การตรวจสอบว่าสื่อการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ มากน้อยเพียงใด สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างคุ้มค่าหรือไม่ เพราะหากสื่อการเรียนรู้ ไม่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ก็จะทำให้ต้องผลิตขึ้นมาใหม่เป็นการสิ้นเปลืองทั้งเวลา แรงงาน และทุน

ทรัพย์ แต่หากสื่อการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างแท้จริง

2.10.3 การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ได้อธิบายถึงเกณฑ์และการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดการสอนไว้ดังนี้

2.10.3.1 ความหมายของเกณฑ์ (Criterion) เกณฑ์เป็นข้อกำหนดที่จะยอมรับว่าพฤติกรรมใดมีคุณภาพ และมีปริมาณที่จะได้รับการตั้งเกณฑ์ต้องตั้งไว้ครั้งแรกครั้งเดียว เพื่อจะปรับปรุงคุณภาพให้มีเกณฑ์สูงขึ้น จะตั้งเกณฑ์การทดสอบประสิทธิภาพไว้ต่างกันไม่ได้ เช่น เมื่อมีการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดียว เกณฑ์ไว้ 60/60 แบบกลุ่มตั้งไว้ 70/70 ส่วนแบบสนาม 80/80 ถือว่าเป็นการตั้งเกณฑ์ที่ไม่ถูกต้อง

เนื่องจากเกณฑ์ที่ตั้งไว้เป็นเกณฑ์ต่ำสุด ดังนั้นการทดสอบคุณภาพของพฤติกรรมใด ได้ผลสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้อย่างมีนัยยะสำคัญ .05 ต่ำหรือสูงกว่าต่ำกว่าประสิทธิภาพที่ตั้งไว้คือ 2.5 ก็ให้ปรับเกรดขึ้นไป แต่หากได้ค่าต่ำกว่าค่าประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ต้องปรับปรุง และนำไปทดสอบประสิทธิภาพในภาคสนามจนถึงเกณฑ์ที่กำหนด

2.10.3.2 ความหมายของเกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของสื่อหรือชุดการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นระดับที่ผลิตสื่อหรือชุดการสอนจัดพิมพ์พอใจว่า หากชุดการสอนมีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้วสื่อการสอนนั้นก็มีคุณค่าที่จะนำไปสอนนักเรียน คำนวณค่ากับการลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพและทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) กำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น $E_1 = \text{Efficiency of Process}$ (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) และพฤติกรรมสุดท้าย (ผลลัพธ์) กำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น $E_2 = \text{Efficiency of Product}$ (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์)

1) ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (Transitional Behavior) ประเมินผลต่อเนื่องซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยของผู้เรียนเรียกว่า “กระบวนการ” (Process) ที่เกิดจากการประกอบกิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ การทำโครงการหรือรายงานเป็นกลุ่ม และได้งานบุคคลได้แก่ งานที่มอบหมายและกิจกรรมอื่นใดที่ผู้สอนกำหนด

2) ประเมินพฤติกรรมสุดท้าย (Terminal Behavior) คือ ประเมินผลลัพธ์ (Product) ของผู้เรียน โดยพิจารณาจากการสอบหลังเรียนและการสอบไล่

ประสิทธิภาพของสื่อหรือชุดการสอนจะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงพอใจ โดยกำหนดให้ผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงานและการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อร้อยละของผลการประเมินหลังเรียนทั้งหมด นั่นคือ $E_1 / E_2 = \text{ประสิทธิภาพของกระบวนการ} /$

ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ตัวอย่าง 80/80 หมายความว่าเมื่อเรียนจากสื่อหรือชุดการสอนแล้วผู้เรียนจะสามารถทำแบบฝึกปฏิบัติ หรือผลงานได้ผลเฉลี่ย 80% แบบประเมินหลังเรียนและงานสุดท้ายได้ผลเฉลี่ย 80%

การที่จะกำหนด E_1/E_2 ไม่มีค่าเท่าใดนั้นผู้สอนจะเป็นผู้พิจารณาตามความพอใจโดยพิจารณาพิสัยการเรียนรู้ที่จำแนกเป็นพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Skill Domain) ในขอบข่ายวิทยพิสัย (เดิมเรียกว่า พุทธิพิสัย) เนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมากจะตั้งไว้สูงสุดแล้วลดต่ำลงมากคือ 90/90 85/85 และ 80/80

ส่วนเนื้อหาสาระที่เป็นจิตพิสัยจะต้องใช้เวลาไปฝึกฝน และพัฒนา โดยไม่สามารถทำให้ถือเกณฑ์ระดับสูงได้ในห้องเรียนหรือในขณะที่เรียน จึงอนุโลมให้ตั้งไว้ต่ำลงนั้นคือ 80/80 75/75 แต่ไม่ต่ำกว่า 75/75 เพราะเป็นระดับความพอใจต่ำสุด จึงไม่ควรตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำกว่านี้ หากตั้งเกณฑ์ไว้เท่าใด ก็มักได้ผลเท่านั้น ดังนั้นจะเห็นได้จากระบบการสอนของไทยปัจจุบัน ได้กำหนดเกณฑ์โดยไม่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ 0/50 นั่นคือ ให้ประสิทธิภาพกระบวนการมีค่า 0 เพราะครูมักไม่มีเวลาในการใช้งานหรือแบบฝึกปฏิบัติต่อนักเรียน ส่วนคะแนนผลลัพธ์ที่ให้ผ่านคือ 50% ถึงจึงปรากฏว่า คะแนนวิชาต่างๆ นักเรียนต่ำในทุกวิชา เช่น คะแนนภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยเฉลี่ยคะแนนแต่ละปีเพียง 51% เท่านั้น

สรุปได้ว่า การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ เป็นการกำหนดเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการเรียนรู้ของนักเรียน โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ระหว่างเรียน กับ หลังเรียน ซึ่งระหว่างเรียนจะเป็นแบบต่อเนื่องแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนหลังเรียนจะเป็นการทดสอบครั้งเดียวแล้วประเมินผลได้ทันที ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรกำหนดเกณฑ์ไว้เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาตั้งแต่แรกเริ่มจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการของเนื้อหาสาระนั้นๆ ซึ่งจะทำให้ผลลัพธ์ที่ได้มีความสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2.10.4 วิธีการคำนวณหาประสิทธิภาพ

วิธีการคำนวณหาประสิทธิภาพ กระทำได้ 2 วิธี คือ โดยการใช้สูตรและการคำนวณแบบธรรมดาโดยไม่ใช้สูตร (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

2.10.4.1 การใช้สูตรสามารถกระทำได้โดยใช้สูตรต่อไปนี้

สูตรที่ 1

$$E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100$$

หรือ $X/A \times 100$

เมื่อ

E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ

Σx คือ คะแนนรวมของแบบฝึกปฏิบัติกิจกรรม หรืองานที่ทำระหว่างเรียนทั้งที่เป็นกิจกรรมในห้องเรียน นอกห้องเรียนหรือออนไลน์

A คือ คะแนนเต็มของแบบฝึกปฏิบัติ ทุกชิ้นรวมกัน

N คือ จำนวนผู้เรียน

สูตรที่ 2

$$E_2 = \frac{\sum F}{N} \times 100$$

หรือ $F/B \times 100$

เมื่อ

E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

Σx คือ คะแนนรวมของผลลัพธ์ของการประเมินหลังเรียน

A คือ คะแนนเต็มของการประเมินสุดท้ายของแต่ละหน่วย ประกอบด้วยผลการสอบหลังเรียนและคะแนนการประเมินงานสุดท้าย

N คือ จำนวนของผู้เรียน

การคำนวณหาประสิทธิภาพโดยใช้สูตรดังกล่าวข้างต้น กระทำได้โดยการนำคะแนนรวมแบบฝึกปฏิบัติ หรือผลงานในขณะประกอบกิจกรรมกลุ่มหรือเดี่ยว และคะแนนสอบการเรียนมาข้อตารางแล้วจึงคำนวณหา E_1 / E_2

2.10.4.2 การใช้วิธีการคำนวณแบบธรรมดาโดยไม่ใช้สูตร

หากจำสูตรไม่ได้หรือไม่อยากใช้สูตรผู้ผลิตสื่อหรือชุดการสอนก็สามารถใช้วิธีการคำนวณหาค่า E_1 และ E_2 ได้ด้วยวิธีการคำนวณธรรมดา

สำหรับ E_1 คือ ค่าประสิทธิภาพของงานและแบบฝึกปฏิบัติ จะทำได้โดยการทำคะแนนงานทุกชิ้นของนักเรียนในแต่ละกิจกรรม แต่ละคนมารวมกันหาค่าเฉลี่ยและเทียบส่วนโดยเป็นร้อยละ

สำหรับ E_2 คือ ประสิทธิภาพผลลัพธ์ของการประเมินหลังเรียนของแต่ละสื่อ หรือชุดการสอนทำได้โดยการเอาคะแนนจากการสอบหลังเรียน และคะแนนจากงานสุดท้ายของนักเรียนทั้งหมดรวมการหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบส่วนร้อย เพื่อหาค่าร้อยละ

สรุปได้ว่า วิธีการคำนวณหาประสิทธิภาพสามารถกระทำได้ 2 แบบคือ การใช้สูตรกับการคำนวณแบบธรรมดาโดยไม่ใช้สูตร ซึ่งทั้ง 2 วิธี ครูสามารถนำไปใช้ได้ตามความถนัด

2.10.4.3 การใช้วิธีการคำนวณแบบธรรมดาโดยไม่ใช้สูตร

หากจำสูตรไม่ได้หรือไม่อยากใช้สูตรผู้ผลิตสื่อหรือชุดการสอนก็สามารถใช้วิธีการคำนวณหาค่า E_1 และ E_2 ได้ด้วยวิธีการคำนวณธรรมดา

สำหรับ E_1 คือ ค่าประสิทธิภาพของงานและแบบฝึกปฏิบัติ จะทำได้โดยการทำคะแนนงานทุกชิ้นของนักเรียนในแต่ละกิจกรรม แต่ละคนมารวมกันหาค่าเฉลี่ยและเทียบส่วนโดยเป็นร้อยละ

สำหรับ E_2 คือ ประสิทธิภาพผลลัพธ์ของการประเมินหลังเรียนของแต่ละสื่อ หรือชุดการสอนทำได้โดยการเอาคะแนนจากการสอบหลังเรียน และคะแนนจากงานสุดท้ายของนักเรียนทั้งหมดรวมการหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบส่วนร้อย เพื่อหาค่าร้อยละ

สรุปได้ว่า วิธีการคำนวณหาประสิทธิภาพสามารถกระทำได้ 2 แบบคือ การใช้สูตรกับการคำนวณแบบธรรมดาโดยไม่ใช้สูตร ซึ่งทั้ง 2 วิธี ครูสามารถนำไปใช้ได้ตามความถนัด

2.10.4 การตีความหมายของผลการคำนวณ

หลังจากคำนวณหาค่า E_1 และ E_2 ได้แล้วผู้หาประสิทธิภาพต้องตีความหมายของผลลัพธ์โดยยึดหลักการและแนวทาง (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2556) ดังนี้

ความคลาดเคลื่อนของผลลัพธ์ให้มีความคลาดเคลื่อน หรือความแปรปรวนของผลลัพธ์ได้ไม่เกิน .05 (ร้อยละ 5) จากช่วงต่ำไปสูง = +2.5 นั้นให้ผลลัพธ์ของค่า E_1 หรือ E_2 ที่ถือว่าเป็นไปตามเกณฑ์ มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกิน 2.5% และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5%

คะแนน E_1 หรือ E_2 ห่างกันเกิน 5% แสดงว่ากิจกรรมที่ให้นักเรียนทำกับการสอบหลังเรียนไม่สมดุลกัน เช่น ค่า E_1 มากกว่า E_2 แสดงว่างานที่มอบหมายอาจจะง่ายกว่าการสอบ หรือหากค่า E_2 มากกว่าค่า E_1 แสดงว่า การสอบง่ายกว่า หรือไม่สมดุลกับงานที่มอบหมายให้ทำจำเป็นที่จะต้องปรับแก้

หากสื่อหรือชุดการสอนได้รับการออกแบบ และพัฒนาอย่างมีคุณภาพค่า E_1 หรือ E_2 ที่คำนวณได้จากการทดสอบประสิทธิภาพ จะต้องใกล้เคียงกัน และห่างกันไม่เกิน 5% ซึ่งเป็นตัวชี้ที่ยืนยันได้ว่านักเรียนได้มีการเปลี่ยนพฤติกรรมต่อเนื่องตามลำดับขั้นหรือไม่ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนพฤติกรรมขั้นสุดท้ายหรืออีกนัยหนึ่งต้องประกันได้ว่า นักเรียนมีความรู้จริงไม่ใช่ทำกิจกรรม หรือทำสอบได้เพราะการเดา

การประเมินในอนาคตจะเสนอผลการประเมินเป็นเลข 2 ตัวคือ E_1 คู่ E_2 เพราะจะทำให้ผู้อ่านผลการประเมินทราบลักษณะนิสัยของผู้เรียน ระหว่างนิสัยในการทำงานอย่างต่อเนื่องคงเส้นคงวาหรือไม่ จบการทำงานสุดท้ายว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใดเพื่อประโยชน์ของการถ่วงดุลการปฏิบัติงาน

ตัวอย่าง นักเรียน 2 คนคือเกษมกับปรีชา เกษมได้ผลลัพธ์ $E_1/E_2 = 78.50/82.50$ ส่วนปรีชาได้ผลลัพธ์ $82.50/78.50$ แสดงว่านักเรียนคนแรกคือ เกษม ทำงานและแบบฝึกปฏิบัติทั้งปีได้ 78% และสอบไล่ได้ 83% จะเห็นได้ว่ามีลักษณะนิสัยที่เป็นกระบวนการสู่นักเรียนคนที่ 2 คือปรีชาที่ได้ผลลัพธ์ $E_1/E_2 = 82.50/78.50$ ไม่ได้

สรุปได้ว่า การคำนวณหาค่า E_1 และ E_2 ถ้าสื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพ จะต้องได้ค่าใกล้เคียงกันหรือห่างกันไม่เกินร้อยละ 5 เพราะหากค่า E_1 มากกว่า E_2 แสดงว่างานที่มอบหมายอาจจะง่ายกว่าการสอบ หรือหากค่า E_2 มากกว่าค่า E_1 แสดงว่าการสอบง่ายกว่าหรือไม่สอดคล้องกับงานที่มอบหมายให้ทำ จำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข

2.10.6 ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพ

เมื่อผลิตสื่อหรือชุดการสอนขึ้นเป็นต้นแบบแล้ว ต้องนำชุดการสอนไปหาประสิทธิภาพตามขั้นตอน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) ต่อไปนี้

1) การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว

เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ผู้สอนหนึ่งคน ทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนกับผู้เรียน 1-3 คนโดยใช้เด็กอ่อน ปานกลาง และเก่ง ระหว่างทดสอบประสิทธิภาพให้จับเวลาในการประกอบกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนว่าหงุดหงิด ทำหน้าฉงน หรือทำท่าทางไม่เข้าใจหรือไม่ ประเมินการเรียนรู้จากกระบวนการ คือ กิจกรรมหรือภารกิจงานที่มอบหมายให้ทำ และทดสอบหลังเรียน นำคะแนนมาคำนวณหาประสิทธิภาพหากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระกิจกรรมระหว่างเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนให้ดีขึ้น โดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยวนี้ จะได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาก แต่ไม่ต้องวิตกเมื่อปรับปรุงแล้วจะสูงขึ้นมาก ก่อนนำไปทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่มนี้ E_1/E_2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ 60/60

2) การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม

ผู้สอน 1 คนทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนกับผู้เรียน 6 ถึง 10 คน (ละผู้เรียนที่เก่ง ปานกลาง และอ่อน) ระหว่างทดสอบประสิทธิภาพให้จับเวลาในการประกอบกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนว่า หงุดหงิด ทำหน้าฉงน ทำไม่เข้าใจหรือไม่ การทดสอบประสิทธิภาพให้ประเมินการเรียนรู้จากกระบวนการ คือ กิจกรรมหรือภารกิจ และงานที่มอบให้ทำและประเมินผลลัพธ์ คือ การทดสอบแหล่งเรียนและงานสุดท้ายที่มอบให้นักเรียนทำส่งก่อนสอบประจำหน่วย ให้นำคะแนนมาคำนวณหาประสิทธิภาพ หากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระ กิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบหน่วยการเรียนรู้ที่ดีขึ้นคำนวณหาประสิทธิภาพและปรับปรุง ในคราวนี้คะแนนของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าเกณฑ์ โดยเฉลี่ยจะห่างจากเกณฑ์ประมาณ 10% นั่นคือ E_1/E_2 ที่จะได้มีค่าประมาณ 70/70

3) การทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม

เป็นการทดสอบสมรรถภาพที่ผู้สอน 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนกับผู้เรียนทั้งชั้น ระหว่างทดสอบประสิทธิภาพให้จับเวลาในการประกอบกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนว่า หงุดหงิด ทำหน้าฉงน หรือทำท่าทางไม่เข้าใจหรือไม่ หลังจากทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามแล้ว ประเมินการเรียนรู้จากกระบวนการ คือ กิจกรรมหรือภารกิจ และงานที่มอบให้ทำ ทดสอบหลังเรียนนำคะแนนมาคำนวณหาประสิทธิภาพ หากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระ กิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนให้ดีขึ้นแล้วนำไปทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามซ้ำกับนักเรียนต่างกลุ่ม อาจทดสอบประสิทธิภาพ 2-3 ครั้ง จนได้ค่าประสิทธิภาพถึงเกณฑ์ขั้นต่ำ ปกติไม่น่าจะทดสอบประสิทธิภาพเกิน 3 ครั้ง ด้วยเหตุนี้จึงแทนด้วย 1:100 ผลลัพธ์ที่ได้จากการทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามใกล้เคียงกัน เกณฑ์ที่ตั้งไว้หากต่ำกว่าเกณฑ์ไม่ 2.5% ก็ให้ยอมรับว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากค่าที่ได้ต่ำกว่าเกณฑ์มากกว่า -2.5 และทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามซ้ำจนกว่าจะถึงเกณฑ์ จะหยุดกับกฎแล้วสรุปว่าชุดการสอนให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือจะลดลงเพราะ “ถอดใจ” หรือยอมแพ้ไม่ได้ หากสูงกว่าเกณฑ์ไม่เกิน +2.5 ก็ยอมรับว่าสื่อหรือชุดการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากค่าที่ได้สูงกว่าเกณฑ์ +2.5 ระดับเก่งขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง เช่น ตั้งไว้ 80/80 ก็ให้ปรับขึ้นเป็น 85/85 หรือ 90/90 ตามค่าประสิทธิภาพที่ทดสอบประสิทธิภาพได้

ตัวอย่าง เมื่อทดสอบหาประสิทธิภาพแล้วได้ 83.5/85.4 ก็แสดงว่า สื่อชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ 83.5/85.4 ใกล้เคียงกับเกณฑ์ 85/85 ที่ตั้งไว้ แต่ถ้า ตั้งเกณฑ์ไว้ 75/75 เมื่อมีผลทดสอบประสิทธิภาพเป็น 83.5/85.4 ก็อาจเลื่อนเกณฑ์ขึ้นมาเป็น 85/85 ได้

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพแบ่งได้ 3 ขั้นตอน คือ การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม และการทดสอบประสิทธิภาพแบบรวม โดยการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว คือ การทดสอบโดยให้เด็กทดสอบด้วยตนเองไม่มีเพื่อน ๆ คอยช่วยเหลือ ซึ่งคะแนนที่ได้อาจต่ำกว่าเกณฑ์ก็ไม่ต้องตกใจ เพราะสามารถปรับแก้ไขได้ ส่วนการทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม เป็นการทดสอบที่นักเรียนคอยช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม การทดสอบในลักษณะนี้คะแนนที่ได้จะเพิ่มมากขึ้นกว่าแบบเดี่ยว สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพแบบรวม เป็นการทดสอบกับนักเรียนทั้งชั้น สามารถทดสอบซ้ำได้หากคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ โดยทั้ง 3 ขั้นตอนนี้สามารถปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาสาระหรือกิจกรรมได้

2.11 ทฤษฎีความพึงพอใจ

2.11.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงานที่บรรลุเป้าหมาย ที่มีประสิทธิภาพ อันเป็นผลจากการได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจ หรือความต้องการของแต่ละบุคคลในแนวทางที่เขาประสงค์ มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้ราชบัณฑิตยสถาน (2557) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจดังนี้ คำว่า “พึง” เป็น คำกริยาอื่น หมายความว่ายอมตาม เช่น พึงใจ และคำว่า “พอใจ” หมายถึง สมชอบ ชอบใจ อารีนา หะยีตะ (2560) ได้อธิบายว่าความพึงพอใจ หมายถึง ทศนคติทางบวกของ บุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อมีสิ่งที่ตรงต่อความรู้สึกและความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคล นั้นเกิดความพึงพอใจ มีขวัญและมีกำลังใจ มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของสิ่งที่ทำและสิ่งเหล่านี้ จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อสิ่งที่ทำส่งผลถึงความก้าวหน้าและความสำเร็จ

วรศรา วิทยาลัย (2562) สรุปความหมายของความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกหรือความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่สามารถเป็นได้ทั้งในทางที่ดีหรือไม่ดี ทั้งในด้านบวกหรือด้าน ลบ หรือไม่มีปฏิกิริยาเลยก็ได้ ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการแก่บุคคล นั้น สิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจสามารถประเมินค่าระดับความพึงพอใจได้ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เป็นต้น โดยอาจแบ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจได้ 2 แบบ คือ ความพึงพอใจที่ได้รับจากการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย และความพึงพอใจที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองความรู้สึกภายใน เช่น ความรู้สึกรัก ชอบ โกรธเกลียด เป็นต้น สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเราแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ความพึงพอใจด้านบวก กับความพึงพอใจด้านลบ โดยทั้ง 2 ลักษณะนี้เกิดจากการสื่อสารภายในตนเองผสมกับความเชื่อ การเรียนรู้ ประสบการณ์ และทัศนคติของแต่ละบุคคล แล้วแสดงผลออกมาทางอารมณ์ ความรู้สึก และบุคลิกภาพในหลายระดับ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ความพึงพอใจด้านบวก กับความพึงพอใจด้านลบ โดยทั้ง 2 ลักษณะนี้เกิดจากการสื่อสารภายในตนเองผสมกับความเชื่อ การเรียนรู้ ประสบการณ์ และทัศนคติของแต่ละบุคคล แล้วแสดงผลออกมาทางอารมณ์ ความรู้สึก และบุคลิกภาพในหลายระดับ

2.11.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกของบุคคลจะแสดงออกมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ การสร้าง หรือการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ การศึกษาความพึงพอใจเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์ นักการศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าและกำหนดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจไว้ ดังนี้ (ทศนา แคมมณี, 2556)

1) ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's hierarchy of needs Theory) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึง ความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติของมนุษย์อย่างเป็นลำดับขั้น กล่าวคือ มนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอ เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือมีความพึงพอใจ ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว ความต้องการด้านอื่นก็จะเกิดขึ้นอีก ความต้องการของคนเราอาจจะซับซ้อน ความต้องการหนึ่งยังไม่หมด อาจเกิดความต้องการหนึ่งขึ้นอีกได้ ความต้องการของบุคคล เรียงลำดับขึ้นจากความต้องการระดับต่ำหาความต้องการระดับสูง ลำดับความต้องการของบุคคล มี 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. ความต้องการทางร่างกาย เป็นความต้องการเบื้องต้น เพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ อากาศเครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคที่อยู่อาศัย ความต้องการทางเพศ ความต้องการทางร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน ก็ต่อเมื่อคนยังไม่ได้รับการตอบสนอง

2. ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง ถ้าหากความต้องการทางด้านร่างกาย ได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงต่อไป คือ เป็นความรู้สึกที่ ต้องการความปลอดภัยหรือมั่นคงในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งรวมถึง ความก้าวหน้าและความอบอุ่นใจ

3. ความต้องการทางด้านสังคม ภายหลังจากที่คนได้รับการตอบสนองในขั้นดังกล่าวข้างต้น ก็จะมีความต้องการที่สูงขึ้นคือความต้องการทางสังคม เป็นความต้องการที่จะเข้าร่วมและได้รับการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตรและความรักจากเพื่อน

4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ เป็นความต้องการให้คนอื่นยกย่อง ให้ เกียรติ และเห็นความสำคัญของตน อยากเด่นในสังคม รวมถึงความสำเร็จความรู้ความสามารถ ความเป็นอิสระและเสรีภาพ

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ อยากจะเป็น อยากจะได้ตามความคิดของตนจากสาระสำคัญของทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ สรุปได้ว่า ความ ต้องการทั้ง 5 ขั้นของมนุษย์มีความสำคัญไม่เท่ากัน และความต้องการในแต่ละขั้น จะมีความสำคัญ กับบุคคลมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจที่ได้รับการตอบสนองความต้องการ ในลำดับ ขั้นต่อนั้น ๆ สามารถนำแนวคิดทฤษฎีนี้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. การเข้าใจถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ สามารถให้เข้าใจพฤติกรรมของ บุคคลได้ เนื่องจากพฤติกรรมเป็นการแสดงออกของความต้องการของบุคคล

2. การจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการ พื้นฐานที่เขาต้องการแสดงเสียก่อน

3. ในกระบวนการเรียนการสอน หากครูผู้สอนสามารถหาได้ว่าผู้เรียนแต่ละคนมี ความต้องการอยู่ในระดับขั้นใด ก็จะสามารถใช้ความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนนั้นเป็นแรงจูงใจช่วย ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

4. การช่วยให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนอย่างเพียงพอ การให้อิสระภาพและเสรีภาพแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2) ทฤษฎีเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Connectionism Theory) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ด้วยการที่มนุษย์หรือสัตว์ได้เลือกเอาปฏิกิริยาตอบสนองเชื่อมโยงเข้ากับสิ่งเร้าอย่างเหมาะสม หรือการเรียนรู้จะเกิดขึ้นด้วยการสร้างสิ่งเชื่อมโยงหรือพันธะ ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองนั่นเอง กล่าวคือ เมื่อสถานการณ์หรือสิ่งที่เป็นปัญหาเกิดขึ้นร่างกาย จะเกิดความพยายามที่จะแก้ปัญหานั้น โดยแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมาหลาย ๆ รูปแบบซึ่ง ร่างกายจะเลือกพฤติกรรมตอบสนองที่พอใจที่สุด ไปเชื่อมโยงสิ่งเร้าหรือปัญหานั้น ทำให้เกิดการ เรียนรู้ขึ้นมาว่าถ้ามีสิ่งเร้าหรือปัญหาเช่นนี้อีกจะแสดงพฤติกรรมตอบสนองเช่นไรสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ที่ธอร์นไดค์ได้ให้ความสำคัญอย่างมาก ได้แก่ การเสริมแรง คือ ความพึงพอใจที่ร่างกายได้รับ เพราะจะทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่มี ความแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น กฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ สรุปได้ดังนี้

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าผู้เรียนมี ความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความ เข้าใจ จะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ การเรียนรู้นั้นจะไม่คงทนถาวรและ ในที่สุดอาจลืมได้

3. กฎแห่งความพอใจ (Law of Effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะ เรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจจะไม่อยากเรียนรู้ กฎนี้มีใจความว่า พันธะหรือตัวเชื่อม ระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนองจะเข้มแข็งหรืออ่อนกำลัง ย่อมขึ้นอยู่กับผลต่อเนื่องหลังจากที่ได้ ตอบสนองไปแล้ว รางวัลจะมีผลให้พันธะสิ่งเร้าและการตอบสนองเข้มแข็งขึ้น ส่วนการทำโทษนั้นจะไม่มีผลใด ๆ ต่อความเข้มแข็งหรือ การอ่อนกำลังของพันธะระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง

3) Whitehead (1967) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการสร้างควมพึงพอใจและขั้นตอนของการพัฒนาความพึงพอใจว่ามี 3 ขั้นตอน ได้แก่ จุดยืน จุดแย้ง และจุดปรับ ซึ่ง Whitehead เรียกชื่อใหม่เพื่อใช้ในทางการศึกษาว่า การสร้างความพอใจ การทำความกระจ่าง และการนำไปใช้ในการเรียนรู้ ควรเป็นไปตาม 3 จังหวะ คือ

1. การสร้างความพึงพอใจ นักเรียนรับสิ่งใหม่ ๆ มีความตื่นเต้น พอใจในการได้พบ และเก็บสิ่งใหม่

2. การทำความกระจ่าง มีการจัดระบบระเบียบให้คำจำกัดความ มีการกำหนด ขอบเขตที่ชัดเจน

3. การนำไปใช้ นำสิ่งใหม่ที่ได้มาไปจัดสิ่งใหม่ที่จะได้พบต่อไป เกิดความตื่นเต้นที่จะ เอาไปจัดสิ่งใหม่ๆ ที่เข้ามา Whitehead กล่าวถึง การสร้างภูมิปัญญาในระบบการศึกษาว่า ได้ปฏิบัติกันอย่าง ผิดพลาดมาตลอด โดยการใช้ฝึกทักษะอย่างง่าย ๆ ธรรมดาๆ แล้วคาดเอาไว้จะทำให้เกิดภูมิปัญญาได้ ถนนที่มุ่งสู่การเกิดภูมิปัญญามีสายเดียว คือ เสรีภาพและวิทยาการ เป็นสาระที่สำคัญสองประการ ของการศึกษาประกอบเป็นวงจรการศึกษา 3 จังหวะ คือ เสรีภาพ วิทยาการ เสรีภาพ ซึ่งเสรีภาพ ในจังหวะแรก ก็คือ ขั้นตอนการสร้างควมพอใจ วิทยาการในจังหวะที่สอง คือ ขั้นทำความกระจ่าง และเสรีภาพในช่วงสุดท้าย คือ ขั้นการนำไปใช้วงจรเหล่านี้ไม่ได้มีวงจรเดียวแต่มีลักษณะเป็น วงจรซ้อน วงจรหนึ่ง เปรียบได้กับเซลล์หนึ่งหน่วย และขั้นตอนการพัฒนาอย่างสมบูรณ์มันก็คือ โครงสร้าง อินทรีย์ของเซลล์เหล่านั้นเช่นเดียวกับวงจรเวลาประจำวัน ประจำสัปดาห์ ประจำเดือน ประจำปี ประจำฤดู เป็นต้น วงจรของบุคคลตามช่วงอายุจะเป็นระดับ ดังนี้

1. ตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ 13 หรือ 14 เป็นต้นของความพอใจ
2. ช่วงอายุ 14 – 18 ปี เป็นขั้นของการค้นหาทำความกระจ่าง
3. อายุ 18 ปีขึ้นไป เป็นขั้นของการนำไปใช้

นอกจากนี้วิทยาการทั้งหลายในแขนงต่าง ๆ ก็มีวงจรของการพัฒนาและระดับ ของการพัฒนาเหล่านี้เช่นกัน สิ่งที่ Whitehead ต้องการเน้นย้ำในเรื่องนี้คือ ความรู้ที่ต่างแขนงวิทยาการ เรียนที่ต่างวิธีการ ควรให้นักเรียนเมื่อถึงเวลาอันสมควร และเมื่อนักเรียนมีพัฒนาการทางสมองอยู่ในขั้นเหมาะสม หลักการนี้เป็นที่ทราบกันทั่วไปอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการถือปฏิบัติโดยคำนึงถึงจิตวิทยา ในการดำเนินการทางการศึกษา เรื่องทั้งหมดนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่เพียงหลักการไม่ได้หยิบยกขึ้นมาอภิปราย เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจังและถูกต้อง ความล้มเหลวของการศึกษาเกิดขึ้นจากการใช้จังหวะ การศึกษาของเสรีภาพในช่วงแรก การละเลยหรือขาดประสบการณ์ในช่วงนี้ ผลดีสูงสุดที่เกิดขึ้นคือ ความรู้ที่ใช้พลังและไร้ความคิดริเริ่ม ผลเสียหายสูงสุดที่เกิดขึ้นคือ ความรังเกียจไม่ยอมรับความคิดนั้น และนำไปสู่การไร้ความรู้ในที่สุด

สรุปได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน ชั้นแรกครูผู้สอนต้องทำการวิเคราะห์ความต้องการและความถนัดของนักเรียนแต่ละคนก่อน จากนั้นพิจารณาเลือกวิธีสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ รวมถึงการออกแบบสื่อการเรียนรู้ที่จะ พัฒนาหรือดึงดูดความสนใจเพื่อดึงศักยภาพความต้องการและความถนัดของนักเรียนออกมา ทั้งนี้ นักเรียนจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เกิดความ พึงพอใจอยากที่จะเรียนรู้ต่อไป ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้

2.11.3 เครื่องมือวัดความพึงพอใจ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับเครื่องมือวัดความพึงพอใจไว้ ดังนี้

อนุนัติ คุณแก้ว (2559) ได้กล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล โดยมีลักษณะของ ข้อความที่จะประเมินและระดับความรู้สึก เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating scale) ซึ่งมีรูปแบบ หลายรูปแบบ ดังนี้

1. แบบที่ 1 แบบตัวเลข (Numerical rating scales) เป็นการใช้ตัวเลขแทนระดับความ คิดเห็น เช่น ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองของไทย ซึ่งกำหนดระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ประกอบด้วย

5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4 หมายถึง เห็นด้วย

3 หมายถึง ไม่แน่ใจ

2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. แบบที่ 2 แบบบรรยาย (Descriptive rating scales) คล้ายกับแบบตัวเลขต่างกัน ตรงที่ ใช้เฉพาะข้อความบอกระดับความรู้สึก เช่น

2.1 นักเรียนดูรายการข่าวโทรทัศน์มากน้อยเพียงใด

ก. เป็นประจำ

ข. ค่อนข้างบ่อย

ค. พอประมาณ

ง. นาน ๆ ครั้ง

จ. ไม่เคยเลย

3. แบบที่ 3 แบบกราฟ (Graphic rating scales) เป็นการใช้กราฟเส้นตรงแบ่งเขต ระดับ ความรู้สึก ใช้ภาษา ตัวเลข หรือ ทั้งภาษาและตัวเลข ประกอบที่กราฟ เช่น

3.1 การออกกำลังกายของนักเรียน

เป็นประจำ

5	4	3	2	1
---	---	---	---	---

 ไม่เคยเลย

3.2 จังหวะในการร้องเพลงของนักเรียน

ดีมาก

5	4	3	2	1
---	---	---	---	---

 ไม่ดีเลย

3.3 การสืบค้นข้อมูลอินเทอร์เน็ต

เป็นประจำ

5	4	3	2	1
---	---	---	---	---

 ไม่เคย

4. แบบที่ 4 แบบใช้สัญลักษณ์ (Symbolic rating scales) เป็นแบบที่ใช้สัญลักษณ์หรือรูปภาพ เป็นคำตอบ ซึ่งเหมาะสำหรับเด็กเล็ก เช่น

4.1. การเรียนคณิตศาสตร์

4.2 การอ่านหนังสือ

4.3 การวาดรูป

5. แบบที่ 5 แบบจัดลำดับที่ (Ranking) เป็นแบบให้ผู้ตอบจัดลำดับที่ หรือการเรียง ตามความสนใจ เช่น

5.1 จัดลำดับวิชาที่ชอบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด โดยให้ผู้ตอบใส่ตัวเลข ตั้งแต่ 1 ถึง 5 ซึ่ง 1 หมายถึง น้อยที่สุด 5 หมายถึง มากที่สุด

_____ ภาษาอังกฤษ
 _____ กีฬา
 _____ ดนตรี
 _____ ศิลปะ
 _____ วิทยาศาสตร์

5.2 ระบุความสนใจในรายการโทรทัศน์จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด โดยให้ผู้ตอบใส่ตัวเลข ตั้งแต่ 1 ถึง 5 ซึ่ง 1 หมายถึง น้อยที่สุด 5 หมายถึง มากที่สุด

_____ ข่าวด่วน
 _____ เกมโชว์
 _____ ละคร
 _____ กีฬา
 _____ บันเทิง
 _____ สารคดี

บุญชม ศรีสะอาด (2560) ได้เสนอเครื่องมือที่ใช้วัดความพึงพอใจ เช่น แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยชุดข้อความคำถามที่ ต้องการให้กลุ่มตัวอย่างตอบโดยการเครื่องหมายหรือเขียนคำตอบ หรือกรณีที่กลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือไม่ได้หรืออ่านยากอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามนิยมเกี่ยวกับข้อเท็จจริงความคิดเห็นของ บุคคลมี รายละเอียดดังนี้

1. โครงสร้างแบบสอบถาม มีส่วนประกอบโครงสร้างของแบบสอบถาม 3 ส่วน คือ

1.1 คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามเป็นส่วนแรกของการสอบถาม โดยระบุ จุดมุ่งหมายและความสำคัญที่ให้ตอบแบบสอบถาม คำอธิบายลักษณะของแบบสอบถามและวิธีตอบ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ และตอนสุดท้ายจะกล่าวขอบคุณล่วงหน้า แล้วระบุชื่อเจ้าของ แบบสอบถาม

1.2 สถานภาพทั่วไป เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น อายุ เพศ การศึกษา

1.3 ข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมที่จะวัด ซึ่งอาจแยกเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ แล้ว สร้างคำถามวัดพฤติกรรมย่อย ๆ นั้น

2. รูปแบบของแบบสอบถาม ข้อคำถามในแบบสอบถามอาจมีลักษณะเป็น ปลายเปิด หรือแบบปลายปิด แบบสอบถามฉบับหนึ่งอาจเป็นแบบปลายเปิดทั้งหมดหรือแบบผสมก็ได้ ดังนี้

2.1 รูปแบบข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended form or unstructured questionnaire) เป็นคำถามที่ไม่ได้กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกแต่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้คำพูดของตนเอง

2.2 ข้อคำถามแบบปลายปิด (Closed form or unstructured questionnaire) เป็น คำถามที่มีคำตอบให้ผู้เขียนเขียนเครื่องหมายลงหน้าข้อความ หรือตรงกับช่องที่เป็นความจริง หรือ ความคิดเห็นของตน มีหลายแบบ ได้แก่

2.2.1 แบบให้เลือกตอบคำถามที่ตรงตามกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของตน เพียงคำตอบเดียวจาก 2 คำตอบ

2.2.2 แบบให้เลือกตอบคำตอบที่ตรงตามกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของตน เพียงคำตอบเดียวจากหลายคำตอบ

2.2.3 แบบให้เลือกคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของตนได้หลาย คำตอบ

2.2.4 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยให้ผู้ตอบตามระดับความ คิดเห็นของตนอาจจัดในรูปของตาราง

2.2.5 แบบผสม หมายถึง มีหลายรูปแบบอยู่ด้วยกัน

2.2.6 แบบให้เรียงลำดับความสำคัญ โดยเขียนเรียงลำดับความชอบต่อสิ่งนั้น

2.2.7 แบบเติมคำสั้น ๆ ลงในช่องว่าง สิ่งที่เติมมีความเฉพาะเจาะจง

3. หลักเกณฑ์การสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายให้แน่นอนว่าต้องถามอะไร

3.2 สร้างคำถามได้ตรงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

3.3 เรียงข้อคำถามตามลำดับให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันตรงหัวข้อที่ได้วางโครงสร้างไว้

3.4 ไม่ควรให้ผู้ตอบตอบมากเกินไป เพราะอาจจะทำให้เบื่อหน่าย ไม่ให้ความร่วมมือหรือตอบโดยไม่ตั้งใจ

3.5 ให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความลำบากน้อยที่สุดในการตอบ ดังนั้น ควรให้ข้อคำถามแบบปลายปิด ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงกาตอบในแบบสอบถาม

3.6 สร้างคำถามให้มีลักษณะที่ดี คือมีลักษณะดังนี้

3.6.1 ใช้ภาษาที่ชัดเจนเข้าใจง่าย ไม่กำกวม ไม่มีความซับซ้อน

3.6.2 ใช้ข้อความที่กะทัดรัด ไม่มีส่วนฟุ่มเฟือย

3.6.3 เป็นข้อคำถามที่เหมาะสมกับผู้ตอบ โดยคำนึงถึงสติปัญญาระดับการศึกษา ความสนใจของผู้ตอบ

3.6.4 แต่ละข้อควรถามเพียงปัญหาเดียว

3.6.5 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะตอบได้หลายทาง

3.6.6 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะทำให้ผู้ตอบเบื่อหน่าย ไม่รู้เรื่อง หรือไม่สามารถตอบได้

3.6.7 ไม่ใช่คำถามที่เป็นคำถามนำผู้ตอบให้ผู้ตอบตามแนวหนึ่งแนวใด

3.6.8 ไม่เป็นคำถามที่ทำให้ผู้ตอบเกิดความลำบากใจที่จะตอบ

3.6.9 ไม่ถามในสิ่งที่รู้แล้ว หรือวัดด้วยวิธีอื่นได้ดีกว่า

3.6.10 ไม่ถามในเรื่องที่เป็นความลับ

3.6.11 คำตอบที่ให้เลือกในข้อคำถามควรมีให้ครอบคลุมตัวอย่างทุกคนสามารถเลือกตอบได้ ตรงกับความจริงตามความเห็นของเขา

4. มาตรฐานส่วนประมาณค่า เป็นมาตราวัดชนิดหนึ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือประเภทแบบสอบถาม แบบวัดด้านจิตพิสัย แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

4.1 มีระดับความเข้มข้นให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็น เหตุผลสภาพความเป็นจริง ตั้งแต่ 3 ระดับขึ้นไป

4.2 ระดับที่เลือกอาจเป็นชนิดที่มีด้านบวกและด้านลบในข้อเดียวกัน หรือมีเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง โดยที่อีกด้านหนึ่งจะเป็นศูนย์หรือระดับน้อยมาก

4.3 บางข้อมีลักษณะเชิงนิรนาม (Positive scale) บางข้อมีลักษณะเชิงนิเสธ (Negative scale)

4.4 สามารถแปลงผลตอบเป็นคะแนนได้ จึงจะสามารถวัดความคิดเห็น คุณลักษณะด้านจิตพิสัยออกมาในเชิงปริมาณได้

สรุปได้ว่า เครื่องมือวัดความพึงพอใจมีลักษณะของข้อความที่จะประเมินและระดับความรู้สึก เป็นแบบมาตราประเมินค่ามีทั้ง แบบตัวเลข แบบบรรยาย แบบสัญลักษณ์ แบบกราฟ และแบบจัดลำดับ

2.12 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

วิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นวิธีการวิจัยเพื่อใช้ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ประจำให้ดีขึ้น มีการปฏิบัติการทุกอย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบและต่อเนื่องจนได้ผลหรือข้อสรุปที่พึงพอใจของผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

2.12.1 ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

เคมมิส และแมคทาเกาท (Kemmis & Mc Taggart, 1988) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยที่ไม่ได้แตกต่างไปจากการวิจัยอื่นๆ ในเชิงเทคนิค แต่แตกต่างในด้านวิธีการ ซึ่งวิธีการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การทำงานที่เป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเองที่เป็นวงจรแบบขดลวด (Spiral of Self-Reflecting) โดยเริ่มต้นที่ขั้นตอนการวางแผน (planning) การปฏิบัติ (action) การสังเกต (observing) และการสะท้อนกลับ (reflecting) เป็นการวิจัยที่จำเป็นต้องอาศัยผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการสะท้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น เช่นเดียวกับ Holloway (2010) ที่อธิบายว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การแสวงหาความรู้ภายใต้การดำเนินการของนักปฏิบัติที่กลายมาเป็นนักวิจัย หรือผู้ซึ่งทำงานเป็นหุ้นส่วนกับนักวิจัย เพื่อตรวจสอบประเด็นและปัญหาในสถานที่ทำงานของตนเอง เป็นการนำความคิดไปปฏิบัติผ่านกระบวนการที่เป็นวงจร ซึ่งแต่ละวงจะขึ้นกับวงก่อนหน้า การวิจัยเชิงปฏิบัติการไม่ใช่วิธีการวิจัยบริสุทธิ์ แต่เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา และนักวิจัยสามารถใช้วิธีการเก็บและ รวบรวมข้อมูลได้หลากหลายวิธี

ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2557) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นวิจัยที่ใช้กระบวนการปฏิบัติ อย่างมีระบบ โดยผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและวิเคราะห์วิจารณ์ผลการปฏิบัติ จากการใช้วงจร 4 ขั้นตอนคือ การวางแผน การลงมือกระทำ การสังเกตและการสะท้อน การปฏิบัติ ซึ่งดำเนินการต่อเนื่องกันไป ผลที่ได้นำไปปรับแผนเข้าสู่วงจรใหม่จนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ไขปัญหาได้จริง หรือพัฒนาสภาพการณ์ของสิ่งที่ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมวิชาการ (2545) ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่า หมายถึงการวิจัยแบบเข้าไปมีส่วนร่วม และร่วมมือกันเป็นหมู่คณะโดยกลุ่มจะกำหนดขอบเขตที่ต้องปฏิบัติเพื่อปรับปรุงวิธีการ สมาชิกของกลุ่มจะวางแผนร่วมกัน ลงมือปฏิบัติและสังเกตข้อมูลเป็นรายบุคคลหรือเป็น รายกลุ่ม จะสะท้อนผลการดำเนินงานร่วมกันแล้วจัดวางแผนทางใหม่อย่างมีวิจารณ์ญาณ

ศิริพร จิรวัดณ์กุล (2558) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการวิจัยที่มีเป้าหมายที่จะแก้ปัญหา พัฒนากิจกรรมโดยการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง (Improving by changing) โดยบุคคลที่เผชิญกับปัญหานั้นอยู่เอง เป็นรูปแบบของการทำความเข้าใจในการปรับปรุงสถานการณ์เฉพาะที่พบว่ามีปัญหา เพื่อต้องการพัฒนา หาหลักการ เหตุผลและวิธีการ ปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพ การปฏิบัติงานนั้นและขณะเดียวกันก็เป็นการพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนั้น ๆ

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2552) สรุปถึงความหมายของวิจัยปฏิบัติการว่า “หมายถึง การรวบรวม และหรือการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยใช้ขั้นตอนกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุป อันนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ ทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในขอบข่ายที่รับผิดชอบ โดยผู้วิจัยมีการปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการซ้ำหลายๆครั้ง จนกระทั่งผลการปฏิบัติงานนั้น บรรลุจุดประสงค์หรือแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่ได้สำเร็จ”

จากความหมายข้างต้น การวิจัยปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยที่มีกระบวนการปฏิบัติอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นสังเกตการณ์ และขั้นสะท้อนผล ที่ดำเนินการต่อเนื่องกันไป จนกว่าจะพึงพอใจหรือได้ข้อสรุปที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เพื่อมุ่งพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.12.2 จุดมุ่งหมายวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2537) การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีจุดมุ่งหมายเพื่อ มุ่งปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานประจำให้ดียิ่งขึ้น โดยนำการปฏิบัติงานที่ทำอยู่มาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา จากนั้นใช้แนวคิดทฤษฎีหรือประสบการณ์มาปรับปรุงแก้ไขงานที่ทำอยู่

2.12.3 ความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีความเชื่อพื้นฐาน (Basic Assumptions) (ทวีป ศิริรัศมี, 2537)อยู่ 4 ประการ ดังนี้

1) วิธีการแก้ปัญหาที่ได้มาจากการค้นคว้า จะมีประสิทธิภาพ และเชื่อถือได้มากกว่า วิธีการแก้ปัญหาที่ได้จากการสั่งการ ของผู้มีอำนาจหรือผู้บริหาร โดยการสั่งการนั้น มักเกิดจากการสะสมประสบการณ์และใช้สามัญสำนึกเป็นหลัก ซึ่งมักจะขาดหลักฐานข้อมูลที่จะใช้ประกอบในการตัดสินใจ

2) การวิจัยเพื่อการแก้ปัญหาของผู้ปฏิบัติงานที่ดำเนินการเอง โดยผู้ปฏิบัติงานจะได้มีโอกาสแก้ปัญหาของเขาได้สำเร็จมากกว่าการวิจัย เพื่อการแก้ปัญหาที่ทำโดยบุคคลอื่น

3) การวิจัยเป็นเรื่องของการวิเคราะห์ปัญหา การค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหา การทดสอบและการประเมินผลวิธีแก้ปัญหา การวิจัยเป็นทักษะที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ โดยผู้ปฏิบัติงานทุกคน การวิจัยไม่ได้เป็นสิทธิพิเศษของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

4) การพัฒนาความสามารถของบุคคลโดยการฝึกหัด ถือว่าเป็นรากฐานของการพัฒนาการปฏิบัติความเชื่อพื้นฐาน เป็นข้อคิดในการปฏิบัติงาน สำหรับครูผู้สอนที่จะทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการให้ตระหนักว่า ปัญหาจากการเรียนการสอน ครูผู้สอนเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรงย่อมทราบรายละเอียดความลึกซึ้งของปัญหาได้ดีกว่าผู้อื่น ดังนั้นการพัฒนางานในจุดนี้อย่างมีระบบจะสามารถพัฒนาความสามารถของครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี

2.12.4 ลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการทางการศึกษา

ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2537) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการไว้ดังนี้ เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและมีการร่วมมือ ใช้การทำงานเป็นกลุ่ม ผู้ร่วมวิจัยมีส่วนสำคัญและมีบทบาทเท่าเทียมกันทุกกระบวนการ การวิจัยทั้งการเสนอความคิดเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติ ตลอดจนการวางแผนนโยบายการวิจัย

1) เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและมีการร่วมมือ (Participatory and collaboration) ใช้การทำงานเป็นกลุ่ม ผู้ร่วมวิจัยมีส่วนสำคัญและมีบทบาทเท่าเทียมกันทุกกระบวนการวิจัย ทั้งการเสนอความคิดทางทฤษฎีและการปฏิบัติ ตลอดจนการวางแผนนโยบายการวิจัย

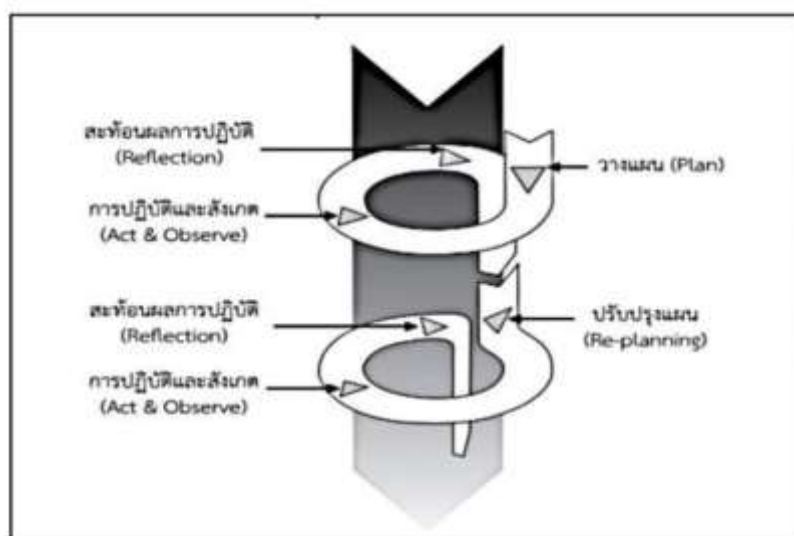
2) เน้นการปฏิบัติ (Action Orientation) การวิจัยชนิดนี้ใช้การปฏิบัติเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงและศึกษาผลของการปฏิบัติเพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนา

3) การใช้การวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Function) การวิเคราะห์การปฏิบัติอย่างลึกซึ้ง สมเหตุสมผลเพื่อการปรับแผนการปฏิบัติ

4) ใช้วงจรการปฏิบัติการ (The Action Research Spiral) ตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observing) และการสะท้อนการปฏิบัติ (Reflecting) ตลอดจนการปรับปรุงแผน (Re - Planning) เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรการปฏิบัติการต่อไป จนกว่าจะได้รูปแบบของการปฏิบัติงานที่เป็นที่พึงพอใจ

กระบวนการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart

กระบวนการดำเนินงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ (Kemmis & McTaggart , 1988) ประกอบด้วยกิจกรรมการวิจัยที่สำคัญ 4 ขั้นตอนหลัก คือ 1) การวางแผนเพื่อไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (planning) 2) ลงมือปฏิบัติการตามแผน (action) 3) สังเกตการณ์ (observation) 4) สะท้อนกลับ (reflection) กระบวนการและผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน (re - planning) โดยดำเนินการเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ เป็นดังแสดงรายละเอียดตามภาพ

ภาพที่ 2.2 วงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart

ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการวิจัยหลักที่หมุนเคลื่อนไปเป็นวัฏจักรของกระบวนการวิจัยดังกล่าว จึงเป็นเสมือนแหล่งที่ก่อให้เกิดความรู้เชิงปฏิบัติการและกลไกการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้แก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการดำเนินงานวิจัยที่ไม่แยกกิจกรรมการสืบค้นหาความรู้ ความจริงออกจากกิจกรรมการพัฒนา (องอาจ นัยวัฒน์, 2548) ซึ่งกิจกรรมการวิจัยหลักแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติการไว้ก่อนล่วงหน้าโดยอาศัยการคาดคะเนแนวโน้มของผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ประกอบกับการระลึกถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวในอดีตที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขตามประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของผู้วางแผน ภายใต้การไตร่ตรองถึงปัจจัยสนับสนุนขัดขวางความสำเร็จในการแก้ไข ปัญหาการต่อต้าน รวมทั้งสภาวะการณ์เงื่อนไขอื่นๆ ที่แวดล้อมปัญหาอยู่ในเวลานั้น โดยทั่วไปการวางแผนจะต้องคำนึงถึงความยืดหยุ่น ทั้งนี้เพื่อจะสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต

2) การปฏิบัติการ (Action) เป็นการลงมือดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้อย่างระมัดระวัง และควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในแผน อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้มีโอกาสแปรเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขและข้อจำกัดของสถานการณ์เวลานั้นได้ ด้วยเหตุนี้แผนปฏิบัติการที่ดีจะต้องมีลักษณะเป็นเพียงแผนชั่วคราว ซึ่งเปิดช่องให้ผู้ปฏิบัติการสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามเงื่อนไขและปัจจัยที่เป็นอยู่ในขณะนั้น การปฏิบัติการที่ดีจะต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเป็นพลวัตรภายใต้การใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ

3) การสังเกตการณ์ (Observation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการและผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่ได้ลงมือกระทำลงไป รวมทั้งสังเกตการณ์ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยอุปสรรคการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติการตามแผนว่ามีสภาพหรือลักษณะเป็นอย่างไรการสังเกตการณ์ที่ดีจะต้องมีการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้าอย่างคร่าวๆ โดยจะต้องมีขอบเขตไม่แคบหรือจำกัดจนเกินไป เพื่อจะได้เป็นแนวทางสำหรับการสะท้อนกลับกระบวนการและผลการปฏิบัติที่จะเกิดขึ้นตามมา

4) การสะท้อนกลับ (Reflection) เป็นการให้ข้อมูลถึงการกระทำตามที่ยึดถือข้อมูลไว้จากการสังเกตในเชิงวิพากษ์กระบวนการและผลการปฏิบัติงานตามที่วางแผนไว้ตลอดจนการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยอุปสรรคการพัฒนา รวมทั้งประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ การสะท้อนกลับโดยอาศัยกระบวนการกลุ่มในลักษณะวิพากษ์วิจารณ์ หรือประเมินผลการปฏิบัติงานระหว่างบุคคลที่มีส่วนร่วมในการวิจัย จะเป็นวิธีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานตามแนวทางดั้งเดิมไปเป็นการปฏิบัติงานตามวิธีการใหม่ ซึ่งใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการทบทวนและปรับปรุงวางแผนปฏิบัติการในวงจรกระบวนการวิจัยในรอบหรือเกลียวต่อไป

2.12.5. ขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

กระบวนการวิจัยนี้ เมื่อก้าวในเชิงการนำไปใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานในโรงเรียน สามารถอธิบายวิธีการดำเนินการตามวงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการได้ดังนี้

1) การจำแนกหรือพิจารณาปัญหาที่ประสงค์จะศึกษา ผู้วิจัยและกลุ่มที่ทำการวิจัยจะต้องศึกษารายละเอียดของปัญหาที่จะศึกษาอย่างชัดเจน ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนที่จะทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการจะต้องศึกษาค้นคว้า แสวงหาหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ ให้กว้างขวางพอสมควร

2) เลือกปัญหาสำคัญที่เป็นสาระควรแก่การศึกษาวิจัย โดยอาศัยพื้นฐานจากหลักการและทฤษฎีมาใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะของปัญหา แล้วสร้างวัตถุประสงค์และสมมุติฐานของการวิจัย ในรูปแบบของข้อความที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของปัญหากับหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3) เลือกเครื่องมือดำเนินการวิจัยที่จะช่วยให้ได้คำตอบของปัญหาตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัยมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติหรือการฝึกหัดตามวิธีการ และเครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นผลจากการปฏิบัติการ เช่นแบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรม เป็นต้น

4) บันทึกเหตุการณ์อย่างละเอียดในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ทั้งส่วนที่เป็นความก้าวหน้า และที่เป็นอุปสรรคตามวงจรของการปฏิบัติการทั้ง 4 ขั้นตอน โดยจะต้องเก็บสะสมข้อบันทึกต่างๆ ไว้เพื่อใช้ในการปรับปรุงวงจรปฏิบัติในรอบต่อไป และเพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลสำหรับใช้วิเคราะห์หาคำตอบของสมมติฐาน

4.1) ขั้นวางแผน (Planning) เริ่มด้วยการสำรวจปัญหาร่วมกันระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้ได้ปัญหาที่สำคัญที่ต้องการให้แก้ไข ตลอดจนการแยกแยะรายละเอียดของปัญหานั้นเกี่ยวกับลักษณะของปัญหา เกี่ยวข้องกับใคร แนวทางแก้ไขอย่างไรและจะต้องปฏิบัติอย่างไร

4.2) ขั้นปฏิบัติการ (Action) เป็นการนำแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมในขั้นวางแผนมาดำเนินการ โดยวิเคราะห์วิจารณ์ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นร่วมกันของทีมงานประกอบไปด้วย เพื่อทำการแก้ไขปรับปรุงแผน ฉะนั้นแผนที่กำหนดควรจะต้องมีความยืดหยุ่นปรับได้

4.3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) เป็นการศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยความรอบคอบ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวัง โดยต้องอาศัยเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เข้าช่วย

4.4) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection) ซึ่งเป็นขั้นสุดท้ายของวงจรการทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยทำการประเมินหรือตรวจสอบกระบวนการแก้ปัญหาหรือสิ่งที่เป็นข้อจำกัดอันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติการ ผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องจะต้องตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่างๆ ที่สัมพันธ์กับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และระบบการศึกษาของโรงเรียนที่ประกอบกันอยู่ โดยผ่านการร่วมอภิปรายปัญหาและการประเมินโดยกลุ่ม ซึ่งจะให้ได้แนวทางของการพัฒนาและขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมเพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่นำไปสู่การปรับปรุงและวางแผนการปฏิบัติต่อไป

5) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ ของข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการตรวจสอบรายละเอียดของข้อมูลเพื่อให้มั่นใจในความถูกต้อง แสดงรายละเอียดในการอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ จัดหมวดหมู่และแยกประเภทของกลุ่มข้อมูลตามหัวข้อที่เหมาะสม เปรียบเทียบข้อแตกต่างและความคล้ายคลึงของข้อมูลแต่ละประเภทโดยการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งร่วมกับกลุ่มผู้วิจัย

6) ตรวจสอบข้อมูลที่กลุ่มวิจัยได้ร่วมกันพิจารณาไว้แล้วอีกครั้งหนึ่ง เพื่อสรุปหาคำตอบที่เป็นสาเหตุ วิธีการแก้ปัญหา และผลที่ได้รับ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะ

ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดหากผู้วิจัยสามารถทำการประมวลและสรุปเป็นหลักการ (principle) รูปแบบ (model) ของการปฏิบัติ ข้อเสนอเชิงทฤษฎี (proposition) หรือทฤษฎี (theory) ของปฏิบัติการแก้ปัญหานั้นๆ ได้ ทั้งนี้ ต้องอาศัยหลักตรรกวิทยาโดยวิธีอุปนัย (induction) และความรู้เชิงทฤษฎีของผู้วิจัยเป็นสำคัญ

2.12.6. การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

หลักการสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ต้องตระหนกอยู่เสมอ คือ กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญต่อกระบวนการดำเนินการวิจัย นั่นคือ การวิจัยชนิดนี้ไม่ควรจะทำตามลำพังและควรใช้วงจรของกระบวนการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนการปฏิบัติการสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติ เพื่อนำมาปรับปรุงแผนงานแล้วดำเนินการกิจกรรมที่ปรับปรุงใหม่ ซึ่งวงจรของทั้ง 4 ขั้นตอนดังกล่าวจะมีลักษณะการดำเนินการเป็นบันไดเวียน (spiral) กระทำซ้ำตามวงจร จนกว่าจะได้ผลปฏิบัติการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พร้อมกับต้องบันทึกผลในทุกๆ ขั้นตอนที่สำคัญ นั่นคือ

- 1) บันทึกผลของการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมและการฝึกปฏิบัติ
- 2) บันทึกผลของการเปลี่ยนแปลงการใช้ภาษาและการสื่อสารในห้องเรียน หรือหน่วยงาน และกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ต้องการแก้ไข
- 3) บันทึกผลของการเปลี่ยนแปลงการสัมพันธภาพทางสังคมและการจัดระบบองค์กรที่ช่วยลดอุปสรรคต่อการฝึกปฏิบัติ
- 4) บันทึกผลของการพัฒนาการที่เป็นข้อค้นพบที่สำคัญของการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเชิงปฏิบัติการจะใช้วิธีการของการวิจัยเชิงคุณภาพหรือการแจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญเชิงอธิบายความ ซึ่งจะนำไปสู่การสรุปเป็นผลงานวิจัยและแสดงให้เห็นแนวทางหรือรูปแบบการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการแก้ไขปัญหของสิ่งที่ศึกษานั้น

สรุปการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นวิธีการแสวงหาความรู้ที่แท้จริงจากประสบการณ์ที่ได้รับ โดยการลงมือปฏิบัติ จากนั้นจึงนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานที่ปฏิบัติอยู่ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ การลดช่องว่างระหว่างการนำทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติงานในสถานการณ์ที่เป็นจริง รวมทั้งมุ่งพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่หน่วยงานหรือบุคลากรนั้น ๆ ได้รับผิดชอบอยู่ ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีลักษณะเช่นเดียวกับกระบวนการวิจัยประเภทอื่น ๆ โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ คือ เริ่มต้นด้วยการวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการประเมินผลแต่สิ่งที่จะกล่าวได้ว่ามีความแตกต่างกับการวิจัยแบบอื่น ๆ คือ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยด้วยการใช้รูปแบบบันไดเวียน (spiral) เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ นั่นคือ ถ้าผลการวิจัยสามารถแก้ไขปัญหหรือพัฒนาหน่วยงานผลผลิตได้ตามที่ต้องการก็ถือว่าสิ้นสุดขั้นตอนการวิจัย แต่ถ้าผลการวิจัยยังไม่สามารถแก้ไขปัญหหรือพัฒนาสิ่ง

ที่ต้องการได้ ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนใหม่ นอกจากนี้ขณะดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยสามารถปรับปรุงแก้ไขแผนงานได้ตลอดเวลา เพื่อให้แผนงานมีความเหมาะสมกับสภาพจริงของการปฏิบัติงาน

2.12 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1) แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC: Professional Learning Community) มีพื้นฐานแนวคิดมาจากภาคธุรกิจ เกี่ยวกับความสามารถขององค์กรในการเรียนรู้ (Thompson, Gregg, & Niska, 2004) เป็นการนำแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้มาประยุกต์โดยอธิบายว่า การอุปมาที่เปรียบเทียบให้โรงเรียนเป็น "องค์กร" นั้นน่าจะไม่เหมาะสมและถูกต้อง แท้จริงแล้วโรงเรียนมีความเป็น "ชุมชน" มากกว่าความเป็นองค์กร ซึ่งความเป็น "องค์กร" กับ "ชุมชน" มีความแตกต่างกันที่ความเป็นชุมชนจะยึดโยงภายในต่อกันด้วยค่านิยม แนวคิด และความผูกพันร่วมกันของทุกคนที่เป็นสมาชิก ซึ่งเป็นแนวคิดตรงกันข้ามกับ "ความเป็นองค์กร" ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในลักษณะที่ยึดตามระดับลดหลั่นกันลงมา มีกลไกการควบคุมและมีโครงสร้างแบบตึງตัวที่เต็มไปด้วยกฎระเบียบและวัฒนธรรมของการใช้อำนาจเป็นหลัก ในขณะที่ "ชุมชน" จะใช้อิทธิพลที่เกิดจากการมีค่านิยม และวัตถุประสงค์ร่วมกันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเชิงวิชาชีพ มีความเป็นกัลยาณมิตรเชิงวิชาการ และ ยึดหลักต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันแบบฉันทกัลยาณมิตรในการปฏิบัติงานที่มุ่งสู่พัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ "องค์กร" ยังทำให้เกิดคุณลักษณะบางอย่างขึ้น เช่น ลดความเป็นกันเองต่อกันลง มีความเป็นราชการมากขึ้น และถูกควบคุมจากภายนอกให้ต้องรักษาสถานภาพเดิมของหน่วยงานไว้ จึงเห็นว่าถ้ามองโรงเรียนในฐานะแบบองค์กรดังกล่าวแล้ว ก็จะทำให้โรงเรียนมีความเป็นแบบทางการ สร้างความรู้สึกห่างระหว่างบุคคลมากยิ่งขึ้น มีกลไกที่บังคับควบคุมมากมาย และมักมีจุดเน้นในเรื่องที่เป็นงานด้านเทคนิคเป็นหลัก ในทางตรงข้าม ถ้ายอมรับว่าโรงเรียนมีฐานะแบบที่เป็นชุมชนแล้ว บรรยากาศที่ตามมาก็คือ สมาชิกมีความผูกพันต่อกันด้วยวัตถุประสงค์ร่วม มีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ใกล้ชิดสนิทสนม และเกิดการร่วมสร้างบรรยากาศที่ทุกคนแสดงออกถึงความห่วงหาอาทรต่อกันและช่วยดูแลสวัสดิภาพร่วมกัน (Sergiovanni, 1994) โดยที่ใส่ใจร่วมกันถึงการเรียนรู้และความรับผิดชอบหลักร่วมกันของชุมชนนั้นคือพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของผู้เรียน

ด้านความสำคัญของ PLC จากผลการวิจัยของ Hord (1997) ที่ยืนยันว่าการดำเนินการในรูปแบบ PLC นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน จากการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีการจัดตั้ง PLC โดยใช้คำถามว่าโรงเรียนดังกล่าวมีผลลัพธ์อะไรบ้างที่แตกต่างไป จากโรงเรียนทั่วไปที่ไม่มีชุมชนแห่งวิชาชีพ และถ้าแตกต่างแล้วจะมีผลดีต่อครูผู้สอนและต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง ซึ่งมีผลสรุป 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลดีต่อครูผู้สอน พบว่า PLC ส่งผลต่อครูผู้สอน กล่าวคือ ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวในการสอน เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มภาระต้อหรือรันทที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแท้จริง จนเกิดความรู้สึกว่าต้องการร่วมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวม ของนักเรียน ถือเป็น "พลังการเรียนรู้" ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกล่าวคือ มีการค้นพบความรู้และความเชื่อเกี่ยวกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียน ซึ่งเกิดจากการสังเกตอย่างตั้งใจ รวมถึง ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ต้องจัดการเรียนรู้ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น จนตระหนักถึงบทบาทและพฤติกรรมการสอนที่ ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด อีกทั้ง การรับทราบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้น ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพได้ตลอดเวลา เป็นผลให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาและอุทิศตนทางวิชาชีพเพื่อศิษย์ ซึ่งเป็นทั้งคุณค่าและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ที่สำคัญคือยังสามารถลดอัตราการลาหยุดงานลง เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนรูปแบบเก่า อีกทั้งยังพบว่ามีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัดและรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่า ครูผู้สอนมีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ อย่างเด่นชัดและยั่งยืน

ประเด็นที่ 2 ผลดีต่อผู้เรียน พบว่า PLC ส่งผลต่อผู้เรียน กล่าวคือ สามารถลดอัตราการตกชั้น และจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง อัตราการขาดเรียนลดลง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิชาการอ่านเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด เมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่าสุดท้ายคือมีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิหลังไม่เหมือนกันลดลงอย่างชัดเจน

สรุปคือ PLC มีพัฒนาการมาจากกลยุทธ์ระดับองค์กรที่มุ่งเน้นให้องค์กรมีการปรับตัวต่อการแสวงหาการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเริ่มพัฒนาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้และปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพหน้าที่สำคัญของ PLC คือการร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก จากการศึกษาหลายโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ดำเนินการในรูปแบบ PLC พบว่าเกิดผลดีทั้งต่อวิชาชีพครูและผู้เรียน โดยมุ่งเน้นพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในบริบทสถานศึกษา (PLC) ในระดับสถานศึกษาหรือระดับผู้ประกอบวิชาชีพ

นำเสนอเป็นองค์ประกอบของ PLC ที่มาจากข้อมูลที่รวบรวมและวิเคราะห์จากเอกสารทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยนำเสนอเป็น 6 องค์ประกอบของ PLC ในบริบทสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยวิสัยทัศน์ร่วม ทีมร่วมแรงร่วมใจ ภาวะผู้นำร่วม การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ

ชุมชนกัลยาณมิตร และ โครงสร้างสนับสนุนชุมชน โดยนำเสนอจากการสังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ และมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) วิสัยทัศน์ร่วมเป็นการมองเห็นภาพเป้าหมาย ทิศทาง เส้นทาง และสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริง ซึ่งเปรียบเสมือนเข็มทิศในการขับเคลื่อน PLC ที่มีทิศทางร่วมกัน โดยมีวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพร่วมกัน (Sergiovanni, 1994) กล่าวคือ การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นภาพความสำเร็จที่มุ่งหวังในการนำทางร่วมกัน (Hord, 1997) วิสัยทัศน์ร่วมอาจเริ่มต้นจากผู้นำหรือกลุ่มผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และทำหน้าที่เหนี่ยวนำให้ผู้ร่วมงานเห็นภาพวิสัยทัศน์นั้นร่วมกัน หรืออาจเป็นการมองเห็นจากแต่ละบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ไปในทิศทางเดียวกัน วิสัยทัศน์ร่วมมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ (4 Shared) โดยมีรายละเอียดสำคัญดังนี้

1. การเห็นภาพและทิศทางร่วม (Shared Vision) จากภาพความเชื่อมโยงให้เห็นภาพความสำเร็จร่วมกันถึงทิศทางสำคัญของการทำงานแบบมอง "เห็นภาพเดียวกัน" (Hord, 1997; Hargreaves, 2003)

2. เป้าหมายร่วม (Shared Goals) เป็นทั้งเป้าหมาย ปลายทาง ระหว่างทางและเป้าหมายชีวิตของสมาชิกแต่ละคนที่สัมพันธ์กันกับเป้าหมายร่วมของชุมชนการเรียนรู้ฯ ซึ่งเป็นความเชื่อมโยงให้เห็นถึงทิศทางและเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะเป้าหมายสำคัญคือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Hargreaves, 2003; Schmoker, 2004; DuFour, 2006)

3. คุณค่าร่วม (Shared Values) เป็นการเห็นทั้งภาพเป้าหมาย และที่สำคัญเมื่อเห็นภาพความเชื่อมโยงแล้ว ภาพดังกล่าวมีอิทธิพลกับการตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและของงานจนเชื่อมโยงเป็นความหมายของงานที่เกิดจากการตระหนักของสมาชิกใน PLC จนเกิดเป็นพันธะสัญญาร่วมกัน ร่วมกันหลอมรวมเป็น "คุณค่าร่วม" ซึ่งเป็นชุมพลสำคัญที่จะเกิดพลังในการไหลรวมกันทำงานในเชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพ ร่วมกัน (Hord, 1997; DuFour, 2006; Hargreaves, 2003)

4. การกิจร่วม (Shared Mission) เป็นพันธกิจแนวทางการปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายร่วม รวมถึงการเรียนรู้ของครูในหลายๆ การกิจ สิ่งสำคัญคือ การปฏิรูปการเรียนรู้ที่มุ่งการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ (Hord, 1997) โดยการเริ่มจากการรับผิดชอบในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อศิษย์ร่วมกันของครู (Louis & Kruse, 1995; Sense, 2000; DuFour, 2006)

องค์ประกอบที่ 2 ทีมร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Teamwork) ทีมร่วมแรงร่วมใจเป็นการพัฒนาจากกลุ่มที่ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ลักษณะการทำงานร่วมกันแบบมีวิสัยทัศน์ คุณค่าเป้าหมาย และ พันธกิจร่วมกัน รวมกันด้วยใจ จนเกิดเจตจำนงในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุผลที่การเรียนรู้ของผู้เรียน (Louis, Kruse, & Marks, 1996) การเรียนรู้ของทีม และการเรียนรู้ของครู บนพื้นฐานงานที่มีลักษณะต้องมีการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ความเข้าใจร่วมกัน ข้อตกลงร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกัน แนวปฏิบัติร่วมกัน การประเมินผลร่วมกันและการรับผิดชอบ

ร่วมกัน จากสถานการณ์ที่งานจริงถือเป็นโจทย์ร่วม (Hargreaves, 2003; Stol & Louis, 2007) ให้เห็นและรู้เหตุปัจจัย กลไกในการทำงานซึ่งกันและกัน แบบละวางตัวตนให้มากที่สุด (There's no I in team) (DuFour, 2006) จนเห็นและรู้ความสามารถของแต่ละคนร่วมกัน เห็นและรับรู้ถึงความรู้สึกร่วมกันในการทำงานจนเกิดประสบการณ์หรือความสามารถในการทำงาน และพลังในการเรียนรู้ร่วมพัฒนาบนพื้นฐานของพันธะร่วมกันที่เน้นความสมัครใจ และการสื่อสารที่มี คุณภาพ บนพื้นฐานการรับฟังและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตาม การที่ PLC เน้นการขับเคลื่อนด้วยการทำงานแบบทีมร่วมแรงร่วมใจที่ทำให้ลงมือทำและเรียนรู้ไปด้วยกันอย่างสร้างสรรค์ ต่อเนื่องนั้น ซึ่งมีลักษณะพิเศษของการรวมตัวที่เหนียวแน่นจากภายใน นั่นคือ การเป็นกัลยาณมิตร ทำให้เกิดทีมใน PLC อยู่ร่วมกันด้วยความสัมพันธ์ที่ต่างช่วยเหลือเกื้อกูล ดูแลซึ่งกัน จึงทำให้การทำงานเต็มไปด้วยบรรยากาศที่มีความสุข ไม่โดดเดี่ยว (Sergiovanni, 1994; Fullan, 1999) ซึ่งรูปแบบของทีมจะมีเป็นเช่นไรนั้นขึ้นอยู่กับเป้าประสงค์ หรือพันธกิจในการดำเนินการของชุมชนการเรียนรู้ เช่น ทีมร่วมสอน ทีมเรียนรู้ และกลุ่มเรียนรู้ เป็นต้น (วิจารณ์ พานิช, 2554; Olivier & Hipp, 2006; Little & McLaughlin, 1993)

องค์ประกอบที่ 3 ภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) ภาวะผู้นำร่วมใน PLC มีนัยสำคัญ 2 ลักษณะสำคัญ คือ ภาวะผู้นำผู้ออกแบบให้เกิดการนำร่วม และภาวะผู้นำร่วมกัน ให้เป็น PLC ที่ขับเคลื่อนด้วย การนำร่วมกัน รายละเอียดดังนี้

1. ภาวะผู้นำผู้ออกแบบให้เกิดการนำร่วมเป็นผู้นำที่สามารถทำให้สมาชิกใน PLC เกิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งตนเองและวิชาชีพ (Kotter & Cohen, 2002) จนสมาชิกเกิดภาวะผู้นำในตนเองและเป็นผู้ร่วมขับเคลื่อน PLC ได้โดยมีผลมาจากการเสริมพลังอำนาจจากผู้นำทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะการเป็นผู้นำที่เริ่มจากตนเองก่อนด้วยการลงมือทำงานอย่างตระหนักรู้และใส่ใจให้ความสำคัญกับผู้อื่นทุกคน (Olivier & Hipp, 2006) จนเป็นแบบที่มีพลังเหนี่ยวนำให้ผู้อื่นมีแรงบันดาลใจและมีความสุขกับการทำงานด้วยกันอย่างวิสัยทัศน์ร่วม (Hargreaves, 2003) รวมถึงการนำแบบไม่เน้นนำ โดยทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและเปิดโอกาสให้สมาชิกเติบโตด้วยการสร้างความเป็นผู้ร่วม ผู้นำที่จะสามารถสร้างให้เกิดการนำร่วมดังกล่าว ควรมีคุณลักษณะสำคัญ ดังนี้ มีความสามารถในการลงมือทำงานร่วมกัน การเข้าไปอยู่ในความรู้สึกของผู้อื่นได้ การตระหนักรู้ในตนเอง ความเมตตากรุณา การคอยดูแล ช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน การโค้ชผู้อื่นได้ การสร้างมนต์ทัศน์ การมีวิสัยทัศน์ การมีความมุ่งมั่นและทุ่มเทต่อการเติบโตของผู้อื่น เป็นต้น (Thompson, Gregg, & Niska, 2004)

2. ภาวะผู้นำร่วมกันเป็นผู้นำร่วมกันของสมาชิก PLC ด้วยการกระจายอำนาจเพิ่มพลังอำนาจซึ่งกันและกันให้สมาชิกมีภาวะผู้นำเพิ่มขึ้น จนเกิดเป็น "ผู้นำร่วมของครู" (Hargreaves, 2003) ในการขับเคลื่อน PLC มุ่งการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยยึดหลักแนวทาง

บริหารจัดการร่วม การสนับสนุน การกระจายอำนาจ การสร้างแรงบันดาลใจของครูโดยครูเป็นผู้นำมือกระทำ หรือครูทำหน้าที่เป็นประธาน "เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ไม่ใช่ 'กรรม' หรือผู้ออกกระทำและผู้ออกให้อำนาจกระทำ" (วิจารณ์ พานิช, 2554) ซึ่งผู้นำร่วมจะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อมีบรรยากาศส่งเสริมให้ครูสามารถแสดงออกด้วยความเต็มใจ อิสระปราศจากอำนาจครอบงำที่ขาดความเคารพในวิชาชีพ แต่มุ่งหมายปฏิบัติร่วมกันใน PLC นั่นคือ "อำนาจทางวิชาชีพ" (Hargreaves, 2003) เป็นอำนาจเชิงคุณธรรมที่มีข้อปฏิบัติที่มาจากเกณฑ์และมาตรฐานที่เห็นพ้องตรงกันหรือกำหนดร่วมกันเพื่อยึดถือเป็นแนวทางร่วมกันของผู้ประกอบวิชาชีพครูทั้งหลายในการทำงานร่วมใน PLC (Thompson et al., 2004)

สรุปคือ ภาวะผู้นำร่วมดังกล่าวมีหัวใจสำคัญ คือ การนำการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองของแต่ละคน ทั้งสมาชิกและผู้นำโดยตำแหน่ง เมื่อใดที่บุคคลนั้นเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาชีพและชีวิตจนเกิดพลังการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความสุขในวิชาชีพของตนเองและผู้อื่น ภาวะผู้นำร่วมจะเกิดผลต่อความเป็น PLC

องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning and Development) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพใน PLC มีจุดเน้นสำคัญ 2 ด้าน คือ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพและการเรียนรู้เพื่อจิตวิญญาณความเป็นครู รายละเอียดดังนี้

1. การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ หัวใจสำคัญการเรียนรู้บนพื้นฐานประสบการณ์ตรงในงานที่ลงมือปฏิบัติจริงร่วมกันของสมาชิก จะมีสัดส่วนการเรียนรู้มากกว่าการอบรมจากหน่วยงานภายนอก อ้างถึงแนวคิดของ Dale (1969) แนวคิดกรวยประสบการณ์ (Cone of Experience) ยืนยันอย่างสอดคล้อง ว่าการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ได้มากที่สุด ด้วยบริบท PLC ที่มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Sergiovanni, 1994) จึงทำให้การเรียนรู้จากโจทย์และสถานการณ์ที่ครูจะต้องจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้อื่นเป็นสำคัญเป็นการร่วมเห็นร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ (Dufour, 2006) ทำให้บรรยากาศการพัฒนาวิชาชีพของครูรู้สึกไม่โดดเดี่ยว คอยสะท้อนการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถือเป็นพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันที่ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น สะท้อนการเรียนรู้ สุนทรียะสนทนา การเรียนรู้สืบทอดแสวงหาการสร้างมโนทัศน์ ริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ การคิดเชิงระบบ การสร้างองค์ความรู้ การเรียนรู้บนความเข้าใจการทำงานของสมอง และการจัดการความรู้ เป็นต้น (สุรพล ธรรมมรดี และคณะ, 2553, Stol & Louis, 2007)

2. การเรียนรู้เพื่อจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองจากข้างใน หรือวุฒิภาวะความเป็นครู ให้เป็นครูที่สมบูรณ์ โดยมีนัยสำคัญ คือ การเรียนรู้ตนเอง การรู้จักตนเองของครู เพื่อที่จะเข้าใจมิติของผู้อื่นที่มากกว่าความรู้ แต่เป็นมิติของความเป็นมนุษย์ ความฉลาดทางอารมณ์ เมื่อครูมีความเข้าใจธรรมชาติตนเองแล้ว จึงสามารถมองเห็นธรรมชาติของศิษย์ตนเองอย่างถ่องแท้ จนสามารถสอน หรือจัดการเรียนรู้โดยยึดการเรียนรู้ของผู้อื่นเป็นสำคัญได้ รวมถึงการเรียนรู้

ร่วมกันของสมาชิกในชุมชน (Hargreaves, 46 2003) ที่ต้องอาศัยการตระหนักรู้ สติ การฟังการไตร่ตรอง เป็นต้น จิตที่สามารถเรียนรู้และเป็นครูได้อย่างแท้จริงนั้นจะเป็นจิตที่เต็มไปด้วยความรัก ความเมตตา การกรุณา และความอ่อนน้อม เห็นศิษย์เป็นครู เห็นตนเองเป็นผู้เรียนรู้ มีพลังเรียนรู้ในทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้อย่างใคร่ครวญ และการฝึกสติ เป็นต้น (สุรพล ธรรมมรดี และคณะ, 2553)

สรุปการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพของ PLC นั้นมีหัวใจสำคัญคือการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุขของทีมเรียนรู้ เป็นบรรยากาศที่เปิดพื้นที่การเรียนรู้แบบนำตนเองของครูเพื่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองและวิชาชีพ อย่างต่อเนื่องเป็นสำคัญ

องค์ประกอบที่ 5 ชุมชนกัลยาณมิตร (Caring community) กลุ่มคนที่อยู่ร่วมโดยมีวิถีและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน ในชุมชน มีคุณลักษณะคือ มุ่งเน้นความเป็นชุมชนแห่งความสุข สุขทั้งการทำงานและการอยู่ร่วมกันที่มีลักษณะวัฒนธรรมแบบ "วัฒนธรรมแบบเปิดเผย" ที่ทุกคน มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตนเป็นวิถีแห่งอิสรภาพ และเป็นพื้นที่ให้ความรู้สึกลอดภัย หรือปลดปล่อยใช้อำนาจกดดันบนพื้นฐานความไว้วางใจ เคารพซึ่งกันและกัน มีจริยธรรมแห่งความเอื้ออาทร เป็นพลังเชิงคุณธรรม คุณงามความดีที่สมาชิกร่วมกันทำงานแบบอุทิศตนเพื่อวิชาชีพโดยมีเจตคติเชิงบวกต่อการศึกษาศาสตร์และนักเรียนสอดคล้องกับ Sergiovanni (1994) ที่ว่า PLC เป็นกลุ่มที่มีวิสัยทัศน์ สัมพันธ์ต่อกันเป็นกลุ่มที่เหนียวแน่นจากภายใน ใช้ ความเป็นกัลยาณมิตรเชิงวิชาการต่อกัน ทำให้ลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติงานสอนของครู เชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์กันทั้งในเชิงวิชาชีพ และชีวิตมีความศรัทธาร่วมอยู่ ร่วมกันแบบ "สังฆะ" ถือศีล หรือ หลักปฏิบัติร่วมกัน โดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เป็นชุมชนที่ยึดหลักวินัยเชิงบวก เชื่อมโยงการพัฒนา PLC ไปกับวิถีชีวิตตนเองและวิถีชีวิตชุมชน อันเป็นพื้นฐานสำคัญ ของ สังคมฐานการพึ่งพาตนเอง (สุรพล ธรรมมรดี และคณะ, 2553) มีบรรยากาศของ "วัฒนธรรมแบบเปิดเผย " ทุกคนมีเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเป็นวิถีแห่งอิสรภาพ ยึดความสามารถและสร้างพื้นที่ปลดปล่อย อำนาจกดดัน (Boyd, 1992) ดังกล่าวนี้อาจขยายกรอบให้กว้างขวางออกไปจนถึงเครือข่ายที่สัมพันธ์ กับชุมชนต่อไป

องค์ประกอบที่ 6 โครงสร้างสนับสนุนชุมชน (Supportive structure) โครงสร้างที่สนับสนุนการก่อเกิดและคงอยู่ของ PLC มีลักษณะ ดังนี้ ลดความเป็นองค์การที่ยึดวัฒนธรรมแบบราชการ หันมาใช้ วัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตรทางวิชาการแทน และเป็นวัฒนธรรมที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์การดำเนินการที่ต่อเนื่อง และ มุ่งความยั่งยืน จัดปัจจัยเงื่อนไขสนับสนุนตามบริบทชุมชนมี โครงสร้างองค์การแบบไม่รวมศูนย์ (Sergiovanni, 1994) หรือ โครงสร้างการปกครองตนเองของชุมชน เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างครู ผู้ ปฏิบัติงานสอนกับฝ่ายบริหารให้น้อยลง มีการบริหารจัดการ และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่เน้นรูปแบบ ทีมงาน เป็นหลัก (Hord, 1997) การจัดสรรปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการดำเนินการของ PLC เช่น เวลา วาระ สถานที่ ขนาดชั้นเรียน ขวัญ กำลังใจ ข้อมูล

สารสนเทศและอื่น ๆ ที่ตามความจำเป็นและบริบทของแต่ละชุมชน (Boyd, 1992) โดยเฉพาะการเอาใจใส่สิ่งแวดล้อมให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (สุพลธรรมรัตน์และคณะ, 2553) มีรูปแบบการ สื่อสารด้วยใจ เปิดกว้างให้พื้นที่อิสระในการสร้างสรรค์ของชุมชน เน้นความคล่องตัวในการดำเนินการจัดการกับเงื่อนไขความแตกแยก และ มีระบบสารสนเทศของชุมชนเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ (Eastwood & Louis, 1992)

สรุปทั้ง 6 องค์ประกอบของ PLC ในบริบทสถานศึกษา กล่าวคือ เอกลักษณะสำคัญของความเป็น PLC แสดงให้เห็นว่าความเป็น PLC จะทำให้ความเป็น "องค์กร" หรือ "โรงเรียน" มีความหมายที่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของ PLC ด้วยกลยุทธ์ การสร้างความร่วมมือที่ยึดเหนี่ยวกันด้วยวิสัยทัศน์ร่วม มุ่งการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ และชุมชนกัลยาณมิตร แสดงถึงการรวมพลังของครูและนักการศึกษา ที่เป็นผู้นำร่วมกัน ทำงานร่วมกันแบบทีมร่วมแรงร่วมใจ มุ่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพภายใต้โครงสร้างอำนาจทางวิชาชีพของตนได้ตลอดเวลา ครูเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างแรงบันดาลใจ ต่อการเรียนรู้ให้นักเรียนต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า E-PLC เป็นแนวทางสำคัญที่ครูสภาได้ริเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เป็นต้นไป เพื่อมุ่งให้เกิดระบบพัฒนาวิชาชีพตามแนวคิด PLC และเน้นพัฒนาส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพผ่าน ระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยเริ่มจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิตนักศึกษาครูได้มีกิจกรรมร่วมกับครูซึ่งเป็นครู ประจำการและอาจารย์ นิเทศ ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการประพฤติ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยระบบเครือข่าย ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูส่งผลต่อการพัฒนาผู้ เรียนให้มีสมรรถนะทั้งด้านความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ตามจรรยาบรรณวิชาชีพต่อไป

2.13 บริบทโรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์)

2.13.1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) แยกมาจากโรงเรียนชุมชนบ้านขาดและ โรงเรียนบ้านหนองเรือ โดยทางราชการได้อนุมัติให้เปิดและเรียกชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนบ้านโคกล่ามตำแย” ตามหนังสือจังหวัดที่ ข.ก.31 /1/102 ลงวันที่ 30 มกราคม 2523 อาคารเรียนเป็นอาคารชั่วคราวตั้งอยู่ที่ดิน ของโรงเรียนซึ่งนางเบญจ ศรีนาง และนางจันทร์ วงษ์จันลา มอบให้รวมทั้งชาวบ้านซื้อเพิ่มเติม มีเนื้อที่ 8 ไร่ 47 ตารางวา และเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2526 นายสุบัน วงษ์จันลา ได้มอบที่ดินทางทิศเหนือให้โรงเรียนจำนวน 1 ไร่ 3 งาน 92 ตารางวา ดังนั้น โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) มีเนื้อที่ทั้งหมดจำนวน 10 ไร่ 39 ตารางวาในปี พ.ศ. 2523 นายไพจิตร อัสวพัฒนานุกูล และชุมชนได้สร้างอาคารเรียนชั่วคราวทำพิธีเปิดสอนในวันที่ 6 พฤษภาคม 2523 เปิดสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้รับงบประมาณสร้างโรงฝึกงาน 1 หลัง และ

ในปีการศึกษา 2525 เปิดสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2539 ได้รับอนุมัติให้เปิดโรงเรียนนขยายโอกาสทางการศึกษา มีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีนักเรียน จำนวน 7 คน และในปีการศึกษา 2544 ได้มาสังกัดกลุ่มเครือข่ายการศึกษาตามสังกัดเขตพื้นที่การปกครอง โดยได้สังกัดกลุ่มโรงเรียนโสภณกเต็น ประกอบด้วย 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านโสภณกเต็น โรงเรียนหนองบัววิคาม โรงเรียนบ้านป่าเป้า โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) และปัจจุบันโรงเรียนบ้านหนองเรือได้เข้ามาเรียนร่วมที่โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) โดยโรงเรียนได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 4 ใจหนองแก – โสภณกเต็น

2.13.2 ข้อมูลนักเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ 18 ธันวาคม 2567)

จำนวนนักเรียนทั้งหมด 79 คน

เพศชาย จำนวน 38 คน เพศหญิง จำนวน 41 คน

โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นให้เป็น โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรและโรงเรียนที่มีความพร้อมตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ และให้เริ่มใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2559 เป็นต้นไปจนครบทุกชั้นเรียนในปีการศึกษา 2559

ดังนั้น โรงเรียนจึงได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2559 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบและทิศทางในการดำเนินการ โดยได้เพิ่มเติมในส่วนที่เป็นความจำเป็นและความต้องการพัฒนาของท้องถิ่นโดยได้นำเอาความเป็นท้องถิ่น เช่น วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ บุคคลสำคัญของท้องถิ่น ประเพณีของท้องถิ่นมาแทรกในรายวิชาพื้นฐานและวิชาเพิ่มเติม และได้ประกาศใช้หลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2551 ในปีการศึกษา 2559 เป็นต้นไป

2.13.3 ข้อมูลนักเรียน

ข้อมูลนักเรียน (ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2567)

1. จำนวนนักเรียนในโรงเรียนทั้งสิ้น 79 คน

แบ่งเป็นนักเรียนชาย 17 คน และนักเรียนหญิง 20 คน

2.อนุบาล 13 คน ประถม 24 คน

ระดับชั้น	ชั้น	จำนวนนักเรียน		
		ชาย	หญิง	รวม
อนุบาลศึกษา	อนุบาลศึกษาปีที่ 1	1	4	5
	อนุบาลศึกษาปีที่ 2	1	2	3
	อนุบาลศึกษาปีที่ 3	3	1	4
ประถมศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ 1	2	2	4
	ประถมศึกษาปีที่ 2	1	2	3
	ประถมศึกษาปีที่ 3	6	2	8
	ประถมศึกษาปีที่ 4	3	4	7
	ประถมศึกษาปีที่ 5	1	2	3
	ประถมศึกษาปีที่ 6	5	4	9
	มัธยมศึกษาปีที่ 1	9	9	18
	มัธยมศึกษาปีที่ 2	3	6	9
	มัธยมศึกษาปีที่ 3	3	3	6
รวม		38	41	79

2.13.4 ข้อมูลบุคลากร

ข้อมูลบุคลากร ปีการศึกษา 2567 (วันที่ 1 มกราคม 2568)

บุคลากรทั้งหมด 13 คน

2.13.5 ทิศทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

วิสัยทัศน์ (VISION)

โรงเรียนหนองบ้านโคกล่ามกลางตำบลไผ่จิตรอุปถัมภ์) ได้กำหนดทิศทางการบริหารการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และโครงสร้างการบริหารงาน ดังนี้

1. ด้านคุณภาพนักเรียน พัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัยในตนเอง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปประเด็นสำคัญตัดสินใจด้วยตนเอง นำความรู้ไปใช้ประโยชน์และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข
2. ด้านกระบวนการเรียนการสอน ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริม ให้นักเรียนรักการอ่าน มีทักษะในการศึกษาค้นคว้าจากสื่อเทคโนโลยีและสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง
3. ด้านคุณลักษณะของครู ครูพัฒนาตนเองให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ด้านกระบวนการและการบริหารจัดการ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนดแผนปฏิบัติการ มอบหมายงานตามความสามารถและความถนัดของบุคลากร มีการติดตามผล จัดระบบสารสนเทศ ให้ครบถ้วนพัฒนางานให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ มีแผนงาน/โครงการที่สามารถปฏิบัติได้และเกิดประโยชน์สูงสุด
5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ประสานสัมพันธ์กับชุมชน และร่วมมือกับผู้ปกครองบุคคลในชุมชนภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
6. ด้านกำกับ ตรวจสอบและรายงาน ควบคุมดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการ ที่ ก.ค.ศ. กศจ. และ เขตพื้นที่ การศึกษากำหนด

2.13.6 พันธกิจ (MISSION)

1. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานและการใช้เทคโนโลยีตามศักยภาพของผู้เรียน
2. เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมตามแนววิถีพุทธ นำความรู้สู่อาเซียน และตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดีและมีสุนทรียภาพด้านดนตรีกีฬาและศิลปะ
4. ส่งเสริมครูให้พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ และการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน
5. พัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ
6. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการบริหารจัดการศึกษา

2.13.7 เป้าหมาย (GOAL)

1. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ใน ๕ กลุ่มสาระหลัก
2. ผู้เรียนมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองและพลโลกไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
3. ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นมืออาชีพ

4. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
5. พัฒนาระบบ ICT เพื่อการศึกษา
6. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตรงตามความต้องการของประเทศ

2.13.8 อัตลักษณ์โรงเรียน

“ความรู้ดี กีฬาเด่น เน้นคุณธรรม นำสังคม นิยมไทย ห่างไกลยาเสพติด”

2.13.9 เอกลักษณ์สถานศึกษา

“สถานศึกษาคุณธรรม”

2.13.10 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบลไผ่(ไพจิตรอุปถัมภ์) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

2.13.11 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบลไผ่(ไพจิตรอุปถัมภ์) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูล ข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดย คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3.ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4.ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5.ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ใน ด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมี คุณธรรม

2.14 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ศิริพร จันลา (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 2.1) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และ 2.2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโนนราษีวิทยา อำเภอบรบือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเผชิญสถานการณ์ปัญหา 2) ขั้นการวิเคราะห์ปัญหาและระบุสิ่งที่ต้องการ 3) ขั้นวางแผนและค้นหาคำตอบ 4) ขั้นตรวจสอบคำตอบและสะท้อนผล และ 5) ขั้นนำความรู้ไปใช้และประเมินผล ซึ่ง

มีผลการประเมินคุณภาพ และความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยรายแผนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.45–4.68 และค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 2) ผลการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปรากฏดังนี้ 2.1) การจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.47/78.34 ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 2.2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหาลงเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.3) การจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.4585 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 45.85

ณัฐพร คุ่มครอง (2561) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานรายวิชาเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์ ด้วยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุกุลนารี จำนวน 80 คน เป็นกลุ่มควบคุม 40 คน และกลุ่มทดลอง 40 คน โดยมาจากวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ มีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.85/83.41 2) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.66)

ชยุตน์นันท์ ศิริกิจเสถียร (2563) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หัวข้อหลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ในรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษา

ระดับปริญญาตรีลงทะเบียนเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2/2561 จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหา แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

- 1) นักศึกษามีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูงกล้าแสดงออก เกิดทักษะการทำงานเป็นทีม
- 2) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3) นักศึกษามีความสามารถในการแก้ปัญหาจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และ
- 4) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ปาริฉัตร ศรีพล (2563) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดหนองกรด จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีคุณภาพ ในระดับเหมาะสมมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 และ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ย ก่อนเรียนเท่ากับ 16.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.23 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.48 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.24 คิดเป็นร้อยละ 80.80 ของคะแนนเต็ม

อมรรัตน์ สิงห์โท (2564) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานรายวิชาเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่

ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานรายวิชาเศรษฐศาสตร์ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ห้องเรียนที่ 1 จำนวน 19 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภคและเศรษฐกิจประเทศไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 แผน 10 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 3) แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 21 ข้อ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภคและเศรษฐกิจประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (t-test dependent) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.42/81.05 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด

2. งานวิจัยต่างประเทศ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานด้านการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Lapuz และ Fulgencio (2020) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา นักเรียนที่ใช้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยมีความมุ่งหมายของ การวิจัย เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ช่วยเพิ่มทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนในมัธยมศึกษาในสาขาเศรษฐศาสตร์ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบทดลอง กลุ่มตัวอย่างคือ 27 คน โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากโรงเรียนมัธยมศึกษาใน Zambales ประเทศฟิลิปปินส์ สำหรับปีการศึกษา 2017-2018 ผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในคะแนน การทดสอบ

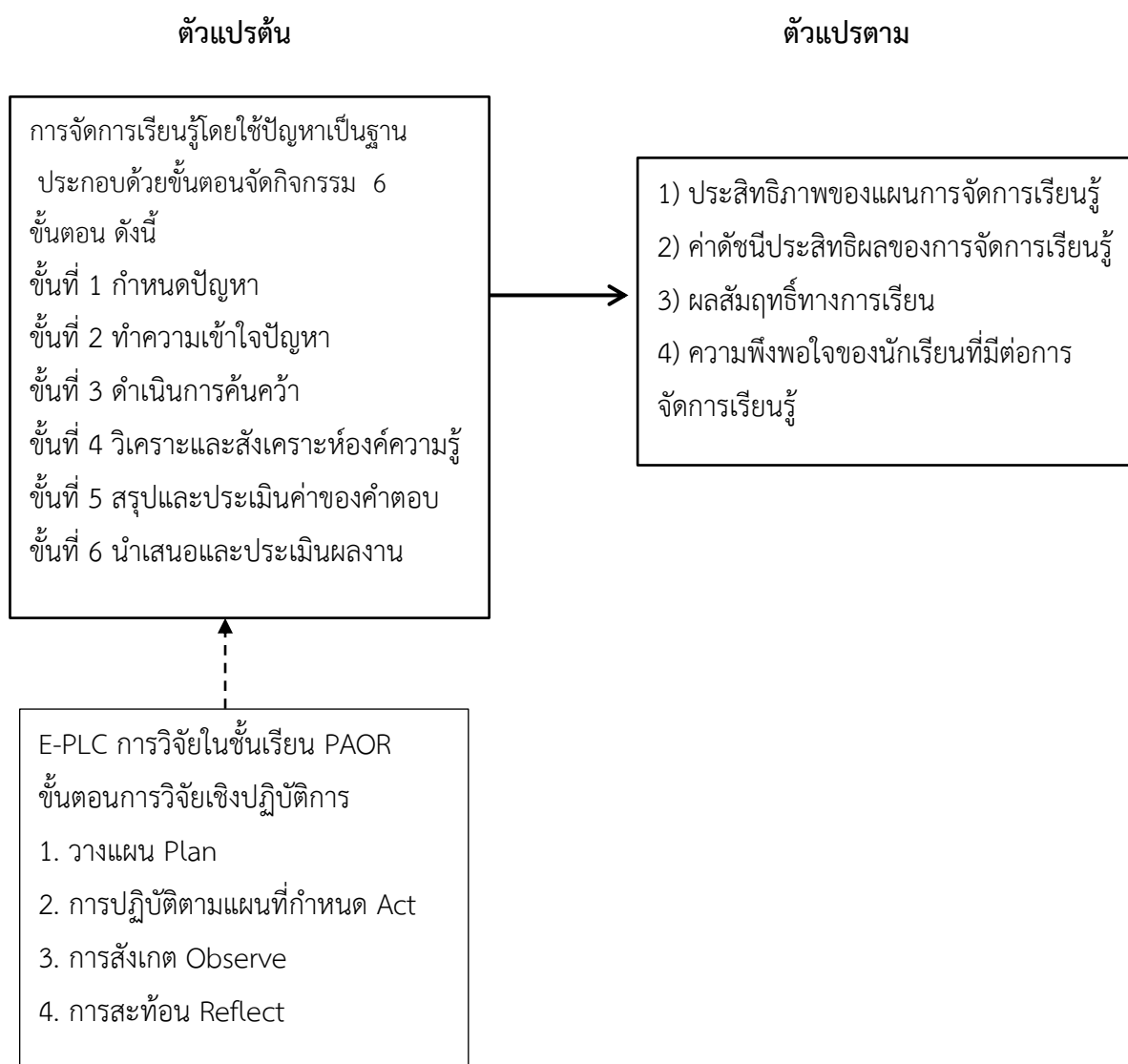
ก่อนและหลัง และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีประสิทธิภาพในการปรับปรุง ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน จากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การทดสอบที่การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอาจช่วยเพิ่มระดับทักษะการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน

Sugeng (2020) ได้ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบพาสซีฟ ในชั้นเรียน การจัดการทางการเงินโดยใช้การเรียนรู้จากปัญหา การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้วิธีการเรียนรู้แบบอิงปัญหาและศึกษาว่าวิธีนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างไร โดยเฉพาะในการเรียนรู้ที่ควบคุมตนเองและทักษะการคิดขั้นสูงสำหรับชั้นเรียนการจัดการด้านการเงิน ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้ที่เรียนที่เฉื่อยเมยสูง การศึกษาได้นำวิธีการผสมแบบกึ่งทดลองมาใช้โดยเปรียบเทียบวิธีการเรียนรู้แบบใช้ปัญหากับวิธีการทั่วไป เช่น การเรียนรู้จากการบรรยายผลการวิจัยพบว่า นอกจากการได้รับการยอมรับในเชิงบวกจากชั้นเรียนแล้ว การเรียนรู้แบบใช้ปัญหายังมีประสิทธิภาพเหนือกว่าวิธีการแบบเดิม โดยส่งเสริมทั้งการเรียนรู้ที่ควบคุมตนเองของนักเรียนและทักษะการคิดขั้นสูง แม้ว่าจะล่าช้าในการรักษาการคิดระดับล่างของนักเรียน ทักษะการวิจัยในอนาคตเกี่ยวกับการดำเนินการเรียนรู้ตามปัญหาในบริบทการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกัน ในการศึกษาี้ควรรวมการปรับเปลี่ยนบางอย่าง เช่น การออกแบบหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการเรียนรู้ตามปัญหาในระดับที่ต่ำกว่า เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เข้าร่วมจำนวนมากเท่าที่เป็นไปได้ รวมถึงผู้ที่เรียนรู้ช้าจะได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสมจากการเรียนรู้ผ่านวิธีการเรียนรู้แบบอิงปัญหา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ พบว่า มีการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถทำงานเป็นกลุ่ม ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจ ที่การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC

2.15 กรอบแนวคิดในการศึกษา

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลาง ตำบล (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาไว้ดังนี้

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอนโดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 3.1 กลุ่มเป้าหมาย
- 3.2 วิธีดำเนินการศึกษา
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.4 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.8 การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ (PAOR)

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 18 คน เป็นนักเรียนชาย 9 คน นักเรียนหญิง 9 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Cluster Random Sampling)

3.2 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ชั่วโมง เป็นการศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการ Action Research ตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart (1988) ประกอบด้วยกิจกรรมการวิจัย ที่สำคัญ 4 ขั้นตอนหลัก คือ

- 1) การวางแผนเพื่อไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (planning)
- 2) ลงมือปฏิบัติการตามแผน (action)
- 3) สังเกตการณ์ (observation)

4) สะท้อนกลับ (reflection)

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบลไผ่จิตรอุบลรัตน์ อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 18 คน ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ (องอาจ นัยพัฒน์, 2548)

1. ขั้นวางแผน (Planning)

1.1 ผู้ศึกษาศึกษาทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ ตำรา หนังสือ คู่มือ ที่เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รายละเอียดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบลไผ่จิตรอุบลรัตน์ อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ตลอดจน งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในประเทศ

1.2 ผู้ศึกษาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/อุปกรณ์ การเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล

1.3 กำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.4 วางแผนประสานงานการจัดตั้งทีม E-PLC และจัดตั้งทีม E-PLC ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ครูร่วมวิชาชีพ ศึกษานิเทศก์อาจารย์นิเทศก์ ครูผู้สร้างแรงบันดาลใจ และครูผู้สอน

2. ขั้นปฏิบัติการ (Action)

2.1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.1.1 ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา ผู้สอนตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด ความสนใจ มองเห็นปัญหา ได้เห็นถึงปัญหาที่ผู้เรียนสนใจอยากที่จะเรียนรู้ และเป็นการฝึกให้ผู้เรียน คิดวิเคราะห์เพื่อที่จะหาคำตอบ

2.1.2 ขั้นตอนที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา ผู้เรียนทำความเข้าใจกับปัญหาที่ ต้องการอยากที่จะเรียนรู้ โดยการเชื่อมโยงปัญหาที่ผู้เรียนสนใจที่จะศึกษากับความรู้เดิมก่อน

2.1.3 ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการค้นคว้า ผู้เรียนกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้แล้ว ดำเนินการศึกษาค้นคว้าผ่านช่องทางที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น สารสนเทศ วรรณกรรม สอบถามจาก แหล่งข้อมูลต่างๆ

2.1.4 ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ที่ ได้มาสะท้อนผลการเรียนรู้โดยการร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อประเมินผล การศึกษาว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามานั้นมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

2.1.5 ขั้นตอนที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมาหาข้อสรุปเพื่อความเข้าใจถูกต้อง และที่เหมาะสม โดยผ่านการตรวจสอบผลภายในกลุ่มของตน แล้วทุกคนจึงมาช่วยกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาปัญหาของแต่ละกลุ่ม

2.1.6 ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาจัดลำดับความคิดในการนำเสนอผ่านการออกแบบชิ้นงานในรูปแบบที่หลากหลาย การนำเสนอผลงานต้องประกอบไปด้วยข้อมูลที่ถูกต้องมีความชัดเจน และเข้าใจง่าย โดยผู้เรียนทุกกลุ่มร่วมกับครูผู้สอน การพัฒนา หมายถึง การทำให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เจริญขึ้น การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโตงอกงามและดีขึ้นจนเป็นที่พึงพอใจ

2.2 เปิดชั้นเรียนดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้

2.3 บันทึกคลิปวิดีโอในขณะการจัดการเรียนการสอนจนครบเวลาตามแผนที่กำหนด และตัดต่อคลิปการจัดการเรียนรู้เพื่อสรุปภาพการปฏิบัติงานตามแผนการจัดการเรียนรู้ ตัดต่อคลิปไม่เกิน 15 นาที โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC

วงรอบที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พลเมืองดีหมายความว่าอย่างไร จำนวน 1 ชั่วโมง

วงรอบที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ลักษณะของการเป็นพลเมืองดี จำนวน 1 ชั่วโมง

วงรอบที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง พลเมืองดีกับชีวิตประจำวัน จำนวน 1 ชั่วโมง

3. ขั้นสังเกตการณ์ (Observation)

3.1 ผู้ศึกษาทำการบันทึกผลหลังสอนในแต่ละครั้ง มาบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมการณ์การเรียนของนักเรียนในขณะดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ จดบันทึกตามสภาพการณ์จริงที่เกิดขึ้น เพื่อเก็บเป็นข้อมูลที่จะนำมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการต่อไป

3.2 สังเกตกระบวนการปฏิบัติและผลของการปฏิบัติโดยใช้เครื่องมือที่ ขั้นสังเกตที่สร้างขึ้น เก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 รวบรวมข้อมูล และจัดเก็บข้อมูลที่ได้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ใบงาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยกระบวนการ E-PLC และนำข้อมูลที่ได้ไปสะท้อนผลการทำงานในขั้นการสะท้อนผลการปฏิบัติ

4. ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection)

4.1 ผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการเปิดชั้นเรียนในวงรอบที่ 1 ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เสนอต่อทีม E-PLC รายงานขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนไปถึงขั้นตอนสุดท้าย สรุปรายงานปัญหาและอุปสรรค และเปิดคลิปวิดีโอ สรุปการสอน 15 นาที ให้ทีม E-PLC ได้รับชมร่วมกัน

4.2 ทีม E-PLC ได้ร่วมกันวิเคราะห์วิพากษ์ และประเมินผลการจัดกิจกรรมแผนการสอน ในวงรอบที่ 1 เสนอข้อควรปรับปรุงและให้คำแนะนำในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ไปจนถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4.3 ผู้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่ทีม E-PLC ได้ร่วมกันวิเคราะห์ วิพากษ์ และประเมินผลการจัดกิจกรรมแผนการสอน เพื่อจะนำไปสู่การปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และวางแผนการปฏิบัติการสอน ในวงรอบที่ 2 และวงรอบ 3 ต่อไป เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยกระบวนการ E-PLC ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

3.3.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็นจำนวน 3 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ละ 1 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 3 ชั่วโมง ประกอบด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 พลเมืองดีหมายความว่าอย่างไร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ลักษณะของการเป็นพลเมืองดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 พลเมืองดีกับชีวิตประจำวัน

3.3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC จำนวน 20 ข้อ รวม 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านทักษะและ เทคนิคการสอนของครู (2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (3) ด้านสื่อการเรียนรู้ และ (4) ด้านการวัด และประเมินผล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert มี 5 ระดับ

3.4 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เพื่อจะนำไปทดลองใช้จริงใน ปีการศึกษา 2567 โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ตามลำดับ ดังนี้

3.4.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นจำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.4.1.1 ศึกษาทฤษฎีและรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน(PBL)

3.4.1.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) ปรับปรุง พุทธศักราช 2560 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และศึกษาคู่มือการจัดการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คู่มือการวัดและประเมินผลทางการเรียน

3.4.1.3 วิเคราะห์เนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และคำอธิบายรายวิชาที่ต้องการ ให้เกิดแก่ตัวผู้เรียน เมื่อได้เรียน เรื่อง พลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.4.1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC โดยให้สัมพันธ์กับเนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยมาตรฐานการ เรียนรู้และตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอัน พึงประสงค์ ชิ้นงานหรือภาระงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผล เกณฑ์การประเมิน และเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ สร้างจำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 พลเมืองดีหมายถึง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ลักษณะของพลเมืองดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 พลเมืองดีกับชีวิตประจำวัน

ซึ่งการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา

ขั้นที่ 3 ดำเนินการค้นคว้า

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

3.4.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง ความเหมาะสม จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1. ดร.ประสงค์ ต่อโชติ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
2. ดร.ธนาศักดิ์ ศิริบุญนนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
3. ดร.เสถียร เหล่าประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

3.4.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง ความเหมาะสม ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

- 1) นายสนธิ สุขเสริม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบล (ไพจิตรอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
- 2) นางอรอนงค์ สุโพธิ์ ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบล (ไพจิตรอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
- 3) นางจิรัชญา ธาณี ตำแหน่งครู โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบล (ไพจิตรอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ พิจารณา ความสอดคล้อง ความเหมาะสมของภาษา ครอบคลุมเนื้อหา ความถูกต้องของสาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

3.4.1.7 นำคะแนนผลการประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ มา วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตรหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOCO (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ผู้ศึกษาพิจารณาคัดเลือกเฉพาะรายการประเมินข้อ ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ขึ้นไปเพื่อนำไปใช้ และปรับปรุงรายการประเมินข้อที่ผู้เชี่ยวชาญให้ ข้อเสนอแนะหรือเพิ่มเติม

3.4.1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไข และจัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 18 คน ที่กำลังศึกษาใน ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบล (ไพจิตรอุปถัมภ์)

3.4.2 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นตามแนวการสร้างและหาคุณภาพแบบอิงเกณฑ์ ดังนี้

3.4.2.1 ศึกษาวิธีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2566 และศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

3.4.2.2 ศึกษาหลักสูตรโรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) ปรับปรุงพุทธศักราช 2566 คำอธิบาย รายวิชา สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และศึกษาตารางวิเคราะห์ข้อสอบ ของกลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.4.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ครอบคลุม เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ โดยสร้างเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.4.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1. ดร.ประสงค์ ต่อโชติ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
2. ดร.ธนาศักดิ์ ศิริบุญนนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
3. ดร.เสถียร เหล่าประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

3.4.2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการตรวจสอบแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ตรวจสอบ พิจารณา และประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบและจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านประกอบด้วย

1) นายสนธิ สุขเสริม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

2) นางอรอนงค์ สุโพธิ์ ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

3) นางจิรัชญา ธานี ตำแหน่งครู โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ พิจารณา และประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบและจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อสอบตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

3.4.2.6 นำคะแนนผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบและจุดประสงค์การเรียนรู้ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตรหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ค่าดัชนีความสอดคล้องที่นำมาใช้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

3.4.2.8 นำข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านเกณฑ์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ไปจัดพิมพ์และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 4 ที่ไม่ใช้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน นำผลมาวิเคราะห์

3.4.2.9 คัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายข้อที่มีค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-1.00 จำนวน 30 ข้อ และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรของ Lovett ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97

3.4.2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับสมบูรณ์มาจัดพิมพ์ เพื่อนำไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 18 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบลแะ(ไพจิตรอุปถัมภ์) อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น

3.4.3 การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบลแะ (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC มีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

3.4.3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนตามวิธีของ Likert

3.4.3.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 5 ระดับ โดยกำหนดความหมายของคะแนนของตัวเลือกในแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจแต่ละข้อดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

- 4 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

3.4.3.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ (ชุดเดิม) จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาและเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ภาษา ความชัดเจน ความเหมาะสม แล้วนำคำแนะนำที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

3.4.3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบหาความเหมาะสมของแบบสอบถามความพึงพอใจ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ขึ้นไป

3.4.3.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ไปใช้ในการประเมินกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) หลังจากเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน โดยกำหนดความหมายของระดับการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

- 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
- 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
- 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน แบบปรนัยชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม แล้วนำ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนมาตรวจให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์ ตอบถูกให้ข้อละ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิด หรือไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือกในข้อเดียวกัน ให้ 0 คะแนน และบันทึกคะแนน เพื่อใช้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

3.5.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 3 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 3 ชั่วโมง ประกอบด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 พลเมืองดีหมายความว่าอย่างไร 1 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ลักษณะของการเป็นพลเมืองดี 1 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 พลเมืองดีกับชีวิตประจำวัน 1 ชั่วโมง

3.5.3 เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเนื้อหาครบแล้ว ให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมาตรวจให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์ ตอบถูกให้ข้อละ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิด หรือไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือกในข้อเดียวกัน ให้ 0 คะแนน และบันทึกคะแนนเพื่อใช้เป็น คะแนนทดสอบหลังเรียน (Posttest)

3.5.4 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยกระบวนการ E-PLC

3.5.5 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลอง ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อสรุปผลการทดลองตาม วัตถุประสงค์ของการศึกษาต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.6.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC โดยใช้สูตรการ หาค่า E_1/E_2

3.6.2 วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC

3.6.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติการทดสอบค่าที่ z (Wilcoxon signed rank test)

3.6.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC โดยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.7.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3.7.1.1 ร้อยละ (Percentage) ใช้สูตร ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

3.7.1.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

3.7.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ใช้สูตร ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนของนักเรียนแต่ละคน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละคนยกกำลังสอง
	$\sum X$	แทน	ผลบวกของคะแนนในกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

3.7.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

3.7.2.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

1) วิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้
-------	-----	-----	--

$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่นำมาใช้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

2) วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/E_2)

ตามเกณฑ์ 80/80 โดยหาค่า E_1 และ E_2 ใช้สูตร (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) ดังนี้

คำนวณหาค่า 80 ตัวแรก โดยใช้สูตร E_1

$$E_1 = \frac{\sum x}{\frac{N}{A}x^{100}}$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ
 $\sum X$ แทน ผลรวมคะแนนที่ได้จากชุดกิจกรรมระหว่างเรียน
 N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด
 A แทน คะแนนเต็มของชุดกิจกรรมระหว่างเรียนทุกแผนรวมกัน

คำนวณหาค่า 80 ตัวหลัง โดยใช้สูตร E_2

$$E_2 = \frac{\sum F}{\frac{N}{B}x^{100}}$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
 $\sum F$ แทน ผลรวมคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 หลังเรียน
 N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด
 B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

3) วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) ของการจัด
 กิจกรรมการเรียนรู้ เกณฑ์ประสิทธิผลที่ได้จะต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 0.50-1.00 ใช้สูตร ดังนี้

$$E.I = \frac{p_2 - p_1}{Total - p_1}$$

เมื่อ E.I. แทน ดัชนีประสิทธิผล
 P_1 แทน ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน
 P_2 แทน ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน
 Total แทน ผลคูณของจำนวนนักเรียนกับคะแนนเต็ม

3.7.2.2 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1) วิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีการหาค่า
 ดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดย
 ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ N แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การ

$$\sum \frac{R}{N} \quad \text{แทน} \quad \begin{array}{l} \text{ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด} \\ \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ} \end{array}$$

ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
 - ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
 - ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- ค่าดัชนีความสอดคล้องที่นำมาใช้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

2) วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (P) เป็นรายชื่อของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P แทน ค่าความยากของแต่ละข้อ
 R แทน จำนวนนักเรียนที่ทำข้อนั้นถูก
 N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมดที่ทำข้อสอบ

3) วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบอิงเกณฑ์ของ Brennan ค่าอำนาจจำแนกที่หาโดยวิธีนี้เรียกว่า ดัชนีบี (B-Index หรือ Brennan Index) ใช้สูตร (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2553) ดังนี้

$$B = \frac{U}{N_1} - \frac{L}{N_2}$$

เมื่อ B แทน ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อ
 U แทน จำนวนผู้สอบผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก
 L แทน จำนวนผู้สอบไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก
 N_1 แทน จำนวนผู้สอบผ่านเกณฑ์
 N_2 แทน จำนวนผู้สอบไม่ผ่านเกณฑ์

4) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรของ Lovett (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2553) ดังนี้

$$r_{cc} = 1 - \frac{K \sum x_i - \sum X_i^2}{(K-1) \sum (X_i - C)^2}$$

เมื่อ	r_{cc}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	K	แทน	จำนวนข้อสอบทั้งหมด
	X_i	แทน	คะแนนสอบของนักเรียนแต่ละคน
	C	แทน	คะแนนจุดตัดการผ่านเกณฑ์
	$\sum x_i$	แทน	ผลรวมของคะแนนนักเรียนทุกคน

3.7.2.3 สถิติที่ใช้หาคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า

1) วิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแบบประเมินกับเนื้อหา โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ N แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแบบสอบถามกับเนื้อหา

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าคำถามแบบสอบถามตรงตามเนื้อหา

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าคำถามแบบสอบถามตรงตามเนื้อหา

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าคำถามแบบสอบถามตรงตามเนื้อหา

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่นำมาใช้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

3.7.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ผู้ศึกษาใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยคำนวณจากสูตร สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ค่า Z (Wilcoxon-signed rank test) ดังนี้

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ค่า Z (Wilcoxon-signed rank test)

$$T = \min|\sum R_i^+, \sum R_i^-|$$

เมื่อ $\sum R_i^+$ และ $\sum R_i^-$ คือ ผลรวมของอันดับของ Di ที่มีเครื่องหมายบวกและลบ ตามลำดับ T คือ ค่าของผลรวมของอันดับที่มีค่าน้อยกว่า (ไม่คิดเครื่องหมาย) ระหว่างอันดับที่มี เครื่องหมายบวกและอันดับที่มีเครื่องหมายลบ

3.8 การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ (PAOR)

ผู้ศึกษาดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยมีกระบวนการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นสังเกตการณ์ และขั้นสะท้อนผล โดยดำเนินการต่อเนื่องกันไป จนกว่าจะพึงพอใจหรือได้ข้อสรุปที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้ศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อมุ่งพัฒนา และปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.8.1 ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ (ขั้น Plan) เริ่มต้นด้วยการสำรวจปัญหาสำคัญที่ต้องการให้มีการแก้ไข ทีม E-PLC วางแผนร่วมกัน สำรวจสภาพปัญหาว่าเป็นอย่างไร ปัญหาที่ต้องการแก้ไขต้องมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องใดบ้าง ในการ วางแผนมีการปรึกษาร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด จากนั้นได้นำปัญหามาทำการออกแบบ แผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิคการสอนมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนตามสภาพปัญหาที่พบ

3.8.1.1 วิเคราะห์ปัญหา (ขั้น Plan) วิเคราะห์สภาพและปัญหา เพื่อเป็นแนวทางในการหาโครงสร้างของปัญหาอย่างเป็นระบบ ทบทวนปัญหาอย่างกว้างขวาง ร่วมกันนำแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์มาวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบลแะ(ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC และคำนึงว่ากิจกรรมนั้นต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง ต้องแก้ไขอย่างไร และผู้ได้รับผิดชอบ

3.8.1.2 วิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ (ขั้น Plan) การวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้นั้น เพื่อหาข้อที่ควรปรับปรุงและพัฒนาแผนการ จัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น วิพากษ์โดยทีม E-PLC สำหรับการศึกษาพัฒนาการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบลแะ(ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC

3.8.1.3 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ (ขั้น Plan) เมื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบลแะ (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC แล้วผู้ศึกษาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแผนการจัดการ เรียนรู้ตามคำแนะนำ

3.8.2 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้งาน (ขั้น Acting) เมื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ แล้ว ผู้ศึกษาดำเนินการสอนตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบลแะ (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งหมดจำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 3 ชั่วโมง

3.8.3 ขั้นสังเกต (ขั้น Observation) ในขณะปฏิบัติกิจกรรมมีการสังเกต จดบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวังขณะที่ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางไว้สิ่งที่ได้จากการสังเกตเป็นกระบวนการของการปฏิบัติการ การสังเกตครั้งนี้รวมถึงการรวบรวมผลการปฏิบัติ ที่เห็นด้วยตา การได้ฟัง รวมทั้งการใช้ เครื่องมือ เช่น แบบทดสอบซึ่งนำมาใช้ขณะที่กำลังดำเนินการ ทำการปฏิบัติการวิจัย

3.8.4 ขั้นสะท้อนผล (ขั้น Reflection) เป็นขั้นสุดท้ายของวงจรการทำวิจัยปฏิบัติการ เป็นการประเมินหรือตรวจสอบกระบวนการปัญหาหรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติที่ผู้วิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำการตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นโดยผ่านการอภิปรายปัญหา ซึ่งจะได้แนวทางของการพัฒนาขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมและเป็นพื้นฐานข้อมูลนำไปสู่การปรับปรุงและวางแผนปฏิบัติต่อไป โดยวงจรของ 4 ขั้นตอนดังกล่าวจะมีลักษณะการดำเนินการเป็นบันไดเวียน (Spiral) และกระทำซ้ำตามวงจรจนกว่าจะได้ผลปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายซึ่งผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการกระบวนการ E-PLC ตามขั้นตอน PAOR จำนวน 3 วงรอบ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำการสรุปผลการศึกษาต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ผู้ศึกษาได้ รวบรวมข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
- 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ถูกต้อง ผู้ศึกษาได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มประชากร

μ แทน ค่าเฉลี่ยประชากร (Mean)

Σ แทน ผลรวม

σ แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

D แทน ผลต่างของจำนวน

D^2 แทน ผลต่างของจำนวนยกกำลังสอง

Pvalue แทน ค่าความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ

Z แทน สถิติใช้ทดสอบสมมติฐาน

* แทน มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แทน มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้าน

โคกล่ามกลางตำแย (ไผจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไผจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ตามเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 ผลวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไผจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา หน้าที่พลเมือง เรื่องพลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไผจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไผจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 1 ตอน ดังนี้

4.2.2.1 สรุปผลเชิงคุณภาพ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไผจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

4.3.1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไผจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ตามเกณฑ์ 80/80

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องพลเมืองดีรับผิดชอบต่อ

ต่อสังคม ด้วยกระบวนการ E-PLC ผู้ศึกษาได้ใช้สูตรการหาค่า E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ที่ 80/80 โดยการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1) ได้จากการวัดและประเมินผลคะแนนระหว่างเรียน ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งด้านพุทธิพิสัยและทักษะพิสัยของแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวนทั้งหมด 3 แผนและประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2) ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียน เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนแล้วในแต่ละแผน ผลดังปรากฏ ในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 คะแนนรวม ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์

เลขที่	ทดสอบ ก่อนเรียน (30)	คะแนนระหว่างเรียน			ผลรวมคะแนน ระหว่างเรียน (กระบวนการ: E_1 (30)	ทดสอบ หลังเรียน ผลลัพธ์: E_2 (30)
		แผนที่ 1 10	แผนที่ 1 10	แผนที่ 1 10		
1	17	7	7	8	21	25
2	20	8	9	10	27	25
3	18	7	9	9	25	26
4	17	7	7	8	22	24
5	19	7	9	10	26	25
6	19	7	8	9	24	25
7	22	8	9	10	27	25
8	18	7	9	9	25	26
9	20	8	8	9	25	24
10	17	7	7	8	22	24
11	19	7	9	10	26	25
12	18	7	8	9	24	26
13	19	8	9	9	26	25
14	20	8	9	10	27	27
15	17	7	9	10	26	25
16	21	8	8	9	25	24
17	20	7	8	9	24	25
18	18	8	9	8	25	25

ตารางที่ 4.1 คะแนนรวม ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนทดสอบ ก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนประสิทธิภาพ ของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (ต่อ)

เลขที่	ทดสอบ ก่อนเรียน (30)	คะแนนระหว่างเรียน			ผลรวมคะแนน ระหว่างเรียน (กระบวนการ: E_1 (30)	ทดสอบ หลังเรียน ผลลัพธ์: E_2 (30)
		แผนที่ 1 (10)	แผนที่ 1 (10)	แผนที่ 1 (10)		
Σ	358	129	139	166	456	451
μ	19.89	7.17	7.72	9.22	25.33	25.05
σ	1.41	0.75	0.83	0.77	1.55	0.80
E_1 คือประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอน E_2 คือประสิทธิภาพของผลลัพธ์					$E_1=84.44$	$E_2=83.50$

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยกระบวนการ E-PLC มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1) คิดเป็นร้อยละ 84.44 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2) คิดเป็นร้อยละ 83.50 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 หรือ E_1/E_2 เท่ากับ 84.44/83.50

4.3.2 การวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อ พัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องพลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยกระบวนการ E-PLC ผลปรากฏดังตาราง 4.2

ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

จำนวน นักเรียน	คะแนนเต็ม	ผลรวมคะแนน		ดัชนีประสิทธิผล (E.I)
		ทดสอบก่อน เรียน	ทดสอบหลัง เรียน	
18	30	358	451	0.5109

จากตารางที่ 4.2 พบว่าคะแนนรวมการทดสอบก่อนเรียนของนักเรียนทุกคนเท่ากับ 358 คะแนน คะแนนรวมของการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคนเท่ากับ 451 คะแนน ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อ พัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องพลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยกระบวนการ E-PLC มีค่าเท่ากับ 0.5109 หรือนักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 51.09

4.3.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของผู้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญญาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยกระบวนการ E-PLC ปรากฏดังตาราง 4.3 และ 4.4

ตารางที่ 4.3 คะแนนรวม ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของผู้เรียน โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญญาเป็นฐาน

เลขที่	คะแนนทดสอบก่อนเรียน(30)	คะแนนทดสอบหลังเรียน(30)
1	17	25
2	20	25
3	18	26
4	17	24
5	19	25
6	19	25
7	22	25
8	18	26
9	20	24
10	17	24
11	19	25
12	18	26
13	19	25
14	20	27
15	17	25
16	21	24
17	20	25
18	18	25
รวม(Σx)	358	451
μ	19.89	25.05
σ	1.41	0.80
ร้อยละ	84.50	83.50

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการจัดการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญญาเป็นฐาน ด้วย

ใช้กระบวนการ E-PLC พบว่า มีคะแนนสูงขึ้นโดยคะแนนทดสอบก่อนเรียน ในภาพรวมมีคะแนนเท่ากับ 358 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.89 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 1.41 คะแนน ($\mu = 19.89$, $\sigma = 1.41$) ส่วนคะแนนทดสอบหลังเรียนในภาพรวมมี คะแนนเท่ากับ 451 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.05 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 คะแนน ($\mu = 25.05$, $\sigma = 0.80$) และเมื่อนำคะแนนไปทดสอบสมมติฐานในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทาง การเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการทดสอบค่า Z (Wilcoxon signed rank test) ผล ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.4 จำนวนคู่คะแนนที่เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยของอันดับ ผลรวมอันดับค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนและหลังเรียน

ตัวแปรที่ทดสอบ	ผลการเปรียบเทียบ	n	Mean Rank	Sum of Ranks	Z	P
หลังเรียน ก่อนเรียน	Positive Ranks	18	9.5	171	3.62**	0.0003
	Negative Ranks	0	0	0		
	Ties	0				
	Total	18				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบอันดับของคะแนนหลังเรียนกับก่อนเรียน พบว่ามีคะแนนสูงขึ้น 18 ค่า ค่าเฉลี่ยของอันดับเท่ากับ 9.5 ผลรวมอันดับเท่ากับ 171 ค่าทดสอบ z เท่ากับ 3.62** เมื่อพิจารณาระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบเปรียบเทียบคะแนนสอบหลังเรียนกับก่อนเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ปรากฏดังตาราง 4.5

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC

รายการ	ระดับความพึงพอใจ			
	μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.ด้านทักษะและเทคนิคการสอนของครู	4.77	0.37	มากที่สุด	3
2.ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.74	0.43	มากที่สุด	5
3.ด้านเนื้อหา	4.81	0.40	มากที่สุด	1
4.ด้านสื่อการเรียนรู้	4.78	0.42	มากที่สุด	4
5.ด้านการวัดและการประเมินผล	4.76	0.41	มากที่สุด	2
รวม	4.77	0.41	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.77$, $\sigma = 0.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าลำดับแรกคือด้านเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.81$, $\sigma = 0.40$) รองลงมาคือด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.78$, $\sigma = 0.42$) ด้านสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.77$, $\sigma = 0.37$) ด้านการวัดผลและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.76$, $\sigma = 0.43$) และด้านทักษะและเทคนิคการสอนของครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.74$, $\sigma = 0.43$)

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

4.4.1 สรุปผลเชิงคุณภาพ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องพลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามวงจร PAOR ในการดำเนินการกระบวนการ E-PLC จำนวน 3 วงรอบ ดังนี้

4.4.1.1 ขั้นตอนที่ 1 : การวางแผน (Plan)

1) วิเคราะห์ปัญหา จากประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ในชั้นเรียน (มัธยมศึกษาปีที่ 1) ของครูผู้สอน พบว่าการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากนักเรียนไม่ มีพื้นฐานความรู้เดิมจึงทำให้

นักเรียนไม่ให้ความสนใจในการเรียนขาดความกระตือรือร้นไม่ยอมรับ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ของเพื่อนและนักเรียนยังไม่ได้รับการพัฒนาระบบการคิดเพื่อน ๆ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน ส่งผลให้นักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิเสรีภาพ และจากการประเมิน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่าผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ควรพัฒนาอย่างเร่งด่วน ดังนั้นการแก้ปัญหาในการจัด กระบวนการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปัญญาเป็นฐาน และใช้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการพัฒนาการ สอนให้มี ประสิทธิภาพ เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร และเป็น แนวทางใน การพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสาระอื่น ๆ ต่อไป จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งในการนำมาพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้

2) วิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้สรุปผลการวิพากษ์ ครูผู้สอนได้จัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมตลอดทั้งแผนรวมถึงการปรับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้เหมาะสม กับการจัดการเรียนการสอนใน 1 ชั่วโมง มีการปรับปรุงแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนโดยการปรับ ลด ข้อสอบลง เพื่อให้นักเรียนโฟกัสในเนื้อหาบทเรียนมากขึ้น มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่น่าสนใจ ตื่นเต้น และ สนุกสนานมาเพิ่มเติมความรู้ให้แก่ นักเรียน มีการนำอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมที่สอดคล้องกับ เนื้อหาการสอน และช่วยเสริมทักษะการแก้ปัญหาของเด็กนักเรียน และควรลดจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้สามารถวัดได้ในแผนการจัดการเรียนรู้ นั้น ตรวจสอบคำถามของแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน จากนั้นหาข้อผิดพลาดและพัฒนาปรับปรุงต่อไปและต้องไม่ลืมสอดแทรกจรรยาบรรณวิชาชีพครูขณะ ทำการจัดการเรียนการสอน

4.4.1.2 ขั้นตอน A : การปฏิบัติ (Act)

1) เปิดชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญญาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องพลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน บ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ครูผู้สอน ได้มีการแสดงออกใน การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง มีการ เตรียมการสอน ทั้งด้านสื่อ การสอน แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดเตรียมบรรยากาศของชั้นเรียน มีการกระตุ้นความสนใจ ของผู้เรียน มีการแสดงออกในการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูด้าน จรรยาบรรณต่อ ผู้รับบริการด้วยการปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยความเมตตา เอาใจใส่ผู้เรียนด้วยความ 70 เสมอภาคเข้าใจ พฤติกรรมและพัฒนาการตามช่วงวัยของนักเรียน บริการวิชาการด้วยความรัก ความ เมตตาเอาใจใส่ ช่วยเหลือและส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้เรียน การเปิดชั้นเรียนและดำเนินการตาม แผนการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ก้าวหน้าขึ้นและบรรลุผลตามเป้าหมาย กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญญาเป็นฐาน ได้เหมาะสมกับกับวัย เวลา และพัฒนาการของผู้เรียนตลอดจนวัตถุประสงค์มีสื่อ นวัตกรรมที่เหมาะสมใช้ได้จริงต้องปรับให้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อกระตุ้นและสร้างความแปลกใหม่

ให้กับผู้เรียน พัฒนากิจกรรมที่ให้ความรู้พร้อมกับความสนุกเพื่อ เพิ่มความสนใจ ตื่นเต้น เข้าใจ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมชิ้นเรียนมากที่สุดและสร้าง สถานการณ์ปัญหาให้ผู้เรียนได้ฝึก ทักษะการแก้ปัญหาหรือปรึกษาหารือกันกับเพื่อนในชั้นเรียนและ ครูผู้สอนคอยให้คำแนะนำและมีการ เสริมแรงให้กับผู้เรียน

4.4.1.3 ขั้นตอน O : การสังเกตการณ์(Observation)

1) การสังเกตการณ์ในชั้นเรียน ผู้ศึกษาได้สังเกตการณ์และรวบรวมผลการปฏิบัติการ ใน ขั้นตอน A การปฏิบัติซึ่งเป็นการเปิดชั้นเรียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตพฤติกรรม ร่วมกับ การทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องพลเมืองดีรับผิดชอบต่อ สังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้สร้างขึ้นจำนวน 3 แผน โดยเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณา การเทคนิคการสอน ได้แก่ รูปแบบการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เน้นเรื่องการมองปัญหาของผู้เรียน เป็นสำคัญ เพื่อกระตุ้นและสร้างความแปลก ใหม่ให้กับผู้เรียน พัฒนากิจกรรมที่ให้ความรู้พร้อมกับ ความสนุกเพื่อเพิ่มความสนใจ ตื่นเต้น เข้าใจ ให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมชิ้นเรียนมากที่สุด และสร้างสถานการณ์ปัญหาให้ผู้เรียนได้ฝึก ทักษะการแก้ปัญหา รวมไปถึงการจัดการเรียนรู้ที่ หลากหลายนำสื่อเข้ามาพัฒนาผู้เรียนร่วมด้วย

4.4.1.4 ขั้นตอน R : การสะท้อนผล (Reflection)

1) ประชุมสะท้อนคิดหลังเปิดชั้นเรียน ผู้ศึกษาได้สรุปการดำเนินงาน 3 วงรอบ ดังนี้

1.1) สรุปผลการดำเนินงานทั้ง 3 วงรอบของสมาชิก E-PLC

1.1.1.) ครูผู้สอน : ครูผู้สอนเริ่มมีความชัดเจนในการจัดกระบวนการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีขั้นตอนชัดเจน และการใช้กระดานดีขึ้น นักเรียนสนใจอุปกรณ์การชั่ง น้ำหนักแบบสปริงและอุปกรณ์ที่ครูเตรียมมาในการนำเข้าสู่บทเรียน นักเรียนให้ความสนใจเป็นอย่างดี และสามารถปฏิบัติกิจกรรมใบงานได้อย่างถูกต้อง

1.1.2) ครูพี่เลี้ยง : เนื้อหาตรงวัตถุประสงค์และสื่อที่ใช้ชัดเจนดีมาก ขยายความรู้ ได้ดีตอบวัตถุประสงค์ได้ ครูมีการเสริมแรงใจ เช่น จะมีของรางวัลให้กับนักเรียนที่ทำเสร็จเร็วเพื่อ เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากทำกิจกรรม ครูผู้สอนมีการกระตุ้นนักเรียนเดินดูนักเรียนให้ทั่วถึงและ สื่อการสอนควรมีความหลากหลายมากขึ้นไปรวมทั้งสื่อที่เป็นของจริง นักเรียนสามารถหยิบจับและลง มือปฏิบัติได้จริงสร้างความสนใจให้นักเรียนดีมาก

1.1.3) ศึกษานิเทศก์ : ครูมีการเสริมแรงใจ เช่น จะมีของรางวัลให้กับนักเรียน ที่ทำเสร็จเร็ว เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากทำกิจกรรม

1.1.4) ครูผู้สร้างแรงบันดาลใจ : เห็นด้วยกับแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ น้อยากให้ครูผู้สอนเสริมสร้างพลังใจให้แก่ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนในครั้งนี้ นักเรียนมีส่วนร่วม มากขึ้น มีการใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ช่วยกระตุ้นความสนใจ เมื่อนักเรียนเห็นใบกิจกรรม นักเรียนสามารถตอบคำถามและอธิบายได้ ถือว่าบรรลุจุดประสงค์ในครั้งนี้ อาจจะเป็นรูปภาพ เพื่อให้ นักเรียนได้เข้าใจง่ายขึ้น

1.1.5) อาจารย์ : การจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับ ครูผู้สอนได้ ดีมาก เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้สื่อได้ดีมีความชัดเจนในเทคนิคการสอน และ ได้ทำตาม คำแนะนำจากคณะ ทีม E-PLC ได้เป็นอย่างดีรวมถึงครูมีการเสริมแรงใจ เช่น จะมีของ รางวัลให้กับ นักเรียนที่ทำเสร็จเร็ว เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากทำกิจกรรม

1.1.6) ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้: การเรียนการสอนในครั้งนี้ นักเรียนกล้าแสดงออกที่จะ ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น นักเรียนแก้ปัญหาได้ และการยกตัวอย่างให้กระชับ มากยิ่งขึ้น

1.1.7) ผู้อำนวยการ : แผนการสอนดีขึ้นและสามารถเพิ่มเติมในส่วน ของ จรรยาบรรณครู เห็นถึงพัฒนาการการสอนของครูผู้สอน และนักเรียนสามารถตอบคำถาม แสดง แนวคิดของตนเองได้ ถือว่าบรรลุจุดประสงค์สามารถได้ทำตามคำแนะนำจากคณะทีม E-PLC ได้เป็น อย่างดี

1.2) สรุปผลการดำเนินงานทั้ง 3 วงรอบของครูผู้สอน

1.2.1) แผนการจัดการเรียนรู้พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ทั้งสามแผน การ จัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกันดี ผู้สอนมีการวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานและตัวชี้วัด เป็นไปตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แผนการจัดการเรียนรู้ เหมาะกับกับ พัฒนาการตามช่วงวัยของผู้เรียน มีการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความกระตือรือร้นตลอด การจัดการ จัด กิจกรรมการเรียนรู้

1.2.2) แนวปฏิบัติที่ดีเลิศ (Best Practice) พบว่า การเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ การ เรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีส่วนในการหาข้อเสนอแนะ และตั้งข้อสังเกตถึงข้อดี ข้อเสีย ของการเรียนรู้นั้นๆครูผู้สอนและนักเรียนมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ดี และมีประสิทธิภาพ และนักเรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง

1.2.3) ผลที่เกิดแก่นักเรียน ผู้เรียนมีพัฒนาทางด้านทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์วิชาวิทยาศาสตร์จากการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นอกจากนี้ นักเรียนยังมีจิตวิทยาศาสตร์ มีความกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มขึ้น เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ลักษณะนี้ครูผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ ไม่ได้ปิดกั้นแนวคิดผู้เรียน และตัวผู้เรียนเองเป็นผู้ได้ลอง ผึกคิด ลองผิดลองถูกเองมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ทำให้บรรยากาศในการเรียนสนุกสนาน

1.2.4) ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จ ได้แก่ ทีม E-PLC ได้มีส่วนร่วมใน การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ได้รับคำแนะนำด้านความรู้และประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญ หลายท่าน และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการวิพากษ์ ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการ เรียนรู้มากยิ่งขึ้น

1.2.5) ผลที่เกิดกับครูผู้สอนจากการดำเนินกิจกรรม E-PLC ครูผู้สอน ได้เรียนรู้วิธีการรับมือกับนักเรียนที่มีความแตกต่างทางพฤติกรรมวิธีการจัดการชั้นเรียนที่ดี วิธีการใช้เทคนิค การสอนรวมถึงการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสามารถ นำไปใช้ได้จริงอีกทั้งได้ เรียนรู้ตระหนักรู้และเพิ่มพูนจรรยาบรรณทางวิชาชีพทั้ง 5 ด้าน

1.2.6) การนำข้อคิดเห็นและประสบการณ์ในการดำเนินงาน E-PLC ไปพัฒนาตนเอง ครูผู้สอนต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ด้วยการมี ระเบียบวินัยในตนเอง การพัฒนาทางวิชาการ การพัฒนาบุคลิกภาพและเทคโนโลยี สารสนเทศผู้สอน ควรมีการใช้การเสริมแรงทางลบในการจัดการชั้นเรียนหากมีนักเรียนที่แสดง พฤติกรรมทางลบและ ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน การควบคุมชั้นเรียนควรเหมาะกับบริบท ของผู้เรียนและแผนการ สอน ครูผู้สอนต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณ ต่อผู้รับบริการด้วยความ รักความเมตตาเอาใจใส่ช่วยเหลือและส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้เรียนผู้สอน ควรสร้างบรรยากาศแห่งการ เรียนรู้ด้วยวิธีที่เร้าต่อการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนควรมีโอกาสได้ ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหาที่นักเรียนพบในการเรียน รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ นักเรียนค้นพบ เพื่อปรับปรุงการ จัดการเรียนรู้ต่อไป

จากผลการดำเนินการตามวงจร PAOR และการสะท้อนผลการดำเนินงาน E-PLC IN ACTION ทั้งสามวงจรรอบ ผู้ศึกษาสรุปผลการดำเนินร่วมกับสมาชิก E-PLC ทั้งหมด 7 ท่าน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ครูผู้สร้างแรงบันดาลใจ ศึกษานิเทศก์ อาจารย์นิเทศ ครูผู้สอน (ผู้ศึกษา) และครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ สามารถสรุปผลเชิงคุณภาพได้ดังนี้

การสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคม สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยกระบวนการ E-PLC แผนการสอนมีความสอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้และตัวชี้วัด มีความยืดหยุ่น มีการปรับแผนการสอนให้เข้ากับบริบทของผู้เรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น สอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัยของผู้เรียน บทเรียนที่เลือกใช้มีความ สอดคล้องเหมาะสมกับ นักเรียน ครูและนักเรียนมีโอกาสดำเนินการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์กัน มากขึ้น ผู้สอนมีการ เตรียมสื่อการสอนที่หลากหลายและน่าสนใจ ผู้สอนมีการควบคุมชั้นเรียนและ สร้างบรรยากาศแห่ง การเรียนรู้ให้เป็นไปในแนวทางที่ดีเพื่อให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนมีการ วิเคราะห์ผู้เรียนและเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนรวมถึงมีการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อ กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ แก้ปัญหาด้านตนเองจากสถานการณ์

ที่ครูสร้างให้ ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ทำให้ ผู้เรียนออกมานานเสนอแนวคิด เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก และส่งเสริมความ มั่นใจในตนเองได้ ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้น ได้ด้วยความร่วมมือของสมาชิกในทีม E-PLC ที่ ทำให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es มีคุณภาพและความ น่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ได้จริง และผลการเรียนรู้ที่เกิดจากแผนดังกล่าวทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาทางด้าน สติปัญญา สมาธิ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทำให้บรรยากาศในการเรียนสนุกสนาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC ศึกษาสามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะสาระสำคัญได้ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC สามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ดังนี้

5.1.1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC พบว่า มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1) คิดเป็น ร้อยละ 84.44 และมีประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2) คิดเป็นร้อยละ 85.93 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 หรือ E_1/E_2 เท่ากับ 84.44/85.93

5.1.2 ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC มีค่าดัชนีประสิทธิผลในการเรียนรู้ (E.I.) โดยรวมเท่ากับ 0.5109 หรือนักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 51.09

5.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียน โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เป็นหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยกระบวนการ E-PLC พบว่า มีคะแนนสูงขึ้นโดย คะแนนทดสอบก่อนเรียน ในภาพรวมมีคะแนนเท่ากับ 358 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.89 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.41 คะแนน ($\mu = 19.89$, $\sigma = 1.41$) คิดเป็นร้อยละ 84.50 ส่วนคะแนน ทดสอบหลังเรียนในภาพรวมมีคะแนนเท่ากับ 451 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.25 คะแนน ($\mu = 25.78$, $\sigma = 1.25$) คิดเป็นร้อยละ 83.50 เมื่อเปรียบเทียบค่า Z พบว่า Z ที่ ได้จากการคำนวณมีค่า 3.62 และจากค่า Sig ที่ ได้เป็น

0.003 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าวิกฤต และพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

5.1.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.77$, $\sigma = 0.41$)

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องพลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC สามารถอภิปรายผลการศึกษได้ ดังนี้

5.2.1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องพลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC พบว่า มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1) คิดเป็น ร้อยละ 84.44 และมีประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2) คิดเป็นร้อยละ 85.93 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 หรือ E_1/E_2 เท่ากับ 84.44/85.93หมายความว่า คะแนนจากการทำกิจกรรมและการทดสอบย่อยระหว่างเรียนเป็นไป ตามเกณฑ์ ส่วนคะแนนผลลัพธ์ ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการกลุ่มในการทำงานและค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง โดยแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยนักเรียนที่มี ความสามารถแตกต่างกันไป คือ เก่ง ปานกลาง อ่อน ให้ ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านการ เรียนและการทำงาน นักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าช่วย อธิบายและแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนใน กลุ่มที่มีความสามารถต่ำกว่าให้เข้าใจ ประกอบกับการ แก้ปัญหาร่วมกันอย่างเป็นขั้นตอน จึงทำให้นักเรียนสนใจในการเรียนและได้รับความรู้ความเข้าใจใน เนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการจัดทำแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไข จากทีม E-PLC ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญที่ ได้ให้ข้อเสนอแนะ แนวทาง วิธีแก้ปัญหาเพื่อให้ได้แผนการ จัดการเรียนรู้ที่มีความถูกต้อง และสามารถ นำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของณัฏฐพร คุ่มครอง (2561) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชา เศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหา เป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ มีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.85/83.41 2) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ สิงห์โท (2564) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนากิจกรรมการ

เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.42/81.05 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

5.2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องพลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC มีค่าดัชนีประสิทธิผลในการเรียนรู้ (E.I.) โดยรวมเท่ากับ 0.5109 หรือนักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 51.09 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญานันท์ ศิริกิจเสถียร (2563) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความสามารถในการแก้ปัญหาจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร จันลา (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.4585 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 45.85

5.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียน โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยกระบวนการ E-PLC พบว่า มีคะแนนสูงขึ้นโดย คะแนนทดสอบก่อนเรียน ในภาพรวมมีคะแนนเท่ากับ 358 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.89 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.41 คะแนน ($\mu = 19.89$, $\sigma = 1.41$) คิดเป็นร้อยละ 84.50 ส่วนคะแนน ทดสอบหลังเรียนในภาพรวมมีคะแนนเท่ากับ 451 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.25 คะแนน ($\mu = 25.78$, $\sigma = 1.25$) คิดเป็นร้อยละ 83.50 เมื่อเปรียบเทียบค่า Z พบว่า Z ที่ได้จากการคำนวณมีค่า 3.62 และจากค่า Sig ที่ได้เป็น 0.003 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าวิกฤต และพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนแบบกระตือรือร้น ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนของตนเอง เพราะเป็นรูปแบบวิธีการเรียนรู้ความสามารถของตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ สิงห์โท (2564) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชญานันท์ ศิริกิจเสถียร (2563) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) ด้วยกระบวนการ E-PLC โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.77$, $\sigma = 0.41$) สอดคล้องกับงานวิจัยณัฐพร คุ่มครอง (2561) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.66) ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ สิงห์โท (2564) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

5.3.1.1 ก่อนทำการศึกษาควรปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เข้าใจรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และเนื้อหาที่ใช้ให้ชัดเจนก่อน

5.3.1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้สอนควรเลือกเนื้อหาสาระ ที่ใกล้เคียงเพื่อสร้างความสนใจและความกระตือรือร้นของนักเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนมองเห็นภาพของสถานการณ์และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างชัดเจน อันเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดข้อสงสัยหรือเกิดคำถาม และต้องการแสวงหาคำตอบในสิ่งที่ตนเองอยากรู้ นำไปสู่การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และที่สำคัญนักเรียนจะให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มกำลังและตั้งใจ

5.3.1.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้สอนควรเลือกใช้สื่อที่ทันสมัยหลากหลายและมีความเหมาะสมกับเนื้อหาเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้อยากที่จะเรียนรู้ และช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดีได้

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

5.3.2.1 การนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

5.3.2.2 จากการศึกษา พบว่าผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระและมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นดังนั้น ครูผู้สอนควรนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมออันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านการศึกษาต่อไป

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

5.3.3.1 ควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการคิดระดับสูงด้านอื่น เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

5.3.3.2 ควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ไปใช้ร่วมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบอื่น เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม หรือใช้ร่วมกับเทคนิคผังมโนทัศน์ ผังกราฟิก เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ.(2555). การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2565, จาก <http://academic.obec.go.th/images/document>
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2565, จาก http://thaischool.in.th_files/thaischool/06.pdf
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2565, จาก <http://waa.inter.nstda.or.th>
- คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ. (2565). แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.nmpc.go.th/content-document/index>
- จินตนา ธนวิบูลย์ชัย. (2552). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงสำหรับครู. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชญานันท์ ศิริกิจเสถียร. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชาเศรษฐกิกพอเพียง. วารสารพิบูล, 18(2), 187-202
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2557). การพัฒนาหลักสูตรทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : บริษัท วีพริ้นท์ (1991) จำกัด.
- ณัฐพร คุ่มครอง. (2561). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชา เศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- ทิตนา แคมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทองจันทร์ หงส์ดารมภ์. (2531). ทักษะการแก้ปัญหากับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นัจญ์มีย์ สะอะ. (2551). ผลของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิทยาศาสตร์ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นันทวัน นันทวนิช. (2557). การประเมินการเรียนรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ของ PISA. สสวท, 42(186),40.
- บุญนำ อินทนนท์. (2551). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการ
ในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโยธินบำรุง
ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหา
ความรู้. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2546). ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ปาริฉัตร ศรีพล. (2563). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
เศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- เปลว บุริสาร. (2543). การศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์แบบโครงการ. วิทยานิพนธ์กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. (2544). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหา Problem-Based Learning.
กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ไพศาล วรคำ. (2559). การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. มหาสารคาม: ตักศิลาการพิมพ์.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2559). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning:
PBL). เอกสารประกอบการบรรยายโครงการพัฒนาการเรียนการสอน. ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ยรรยง สิ้นธุ์งาม. (2551). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem-based Learning (PBL).
วารสารวิชาการ. สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. (2553).

บรรณานุกรม (ต่อ)

- รัชนิ เกษศิริ, กานต์วี บุษยานนท์, อัมพร วัจนะ, กิตติศักดิ์ ลักษณะ. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา. วารสารเวอริเดียนมหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(2), 2323.
- วัลลี สัตยาชัย. (2547). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก รูปแบบการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิต.
- วิภาวรรณ สีลาเกตุ, อติสร เนาวนนท์. ความสามารถในการแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารราชพฤกษ์ 2, 166.
- ศิริพร จันลา. (2560). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ส.วาสนา ประवालพฤกษ์. *นักวางแผนวิจัยปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2538.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. (2562). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2563-2565*. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2566. จาก <https://kkn3.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *คู่มือหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education)*. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2565, จาก <https://spm.thaigov.go.th>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี.(2565) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570)*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *ข้อเสนอระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตในปี 2040*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: สกศ.,2567
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2566). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขึ้นพื้นฐาน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.niets.or.th/th/content/view/11821>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุภาพร ใจกล้า, วาสนา กิรติจำเริญ. (2562). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ รัชส์สิ่งแวดล้อมและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จาก การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วารสารชุมชนวิจัย, 13(1), 178.
- สุวพันธ์ สุวพงษ์, เชษฐ ศิริสวัสดิ์, สมศิริ สิงหลพ. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจิตวิทยาาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลลุมพุก. วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์, 8(1), 1-2
- เสนอ ภิมย์จิตรผ่อง. (2562). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2566. จาก <https://slideplayer.in.th/slide/13986089>
- หทัยรัช รังสุวรรณ. (2539). ผลการสอนโดยใช้แผนที่มโนคติที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพด้านมโนคติ และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทาง วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาศาสตร์ ศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อมรรัตน์ สิงห์โท. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานรายวิชา เศรษฐศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 15(2), 113-124
- อนุชา โสมาบุตร. (2557). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. สืบค้น 10 ธันวาคม 2565. จาก <https://teacherweekly.wordpress.com/2013/09/25/problem-based-learning>
- อาภรณ์ แสงรัมย์. (2543). ผลการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักต่อลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจต่อการเรียน การสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 . จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย/กรุงเทพฯ.
- อำพร ไตรภัก. (2543). คู่มือการเรียนการสอนคิดวิเคราะห์. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- อรนุช ลิ้มศิริ. หลักสูตรและการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา. ภาควิชาหลักสูตรและการ สอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. พิมพ์ครั้งที่ 1

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Amalia, E., Surya, E and Syahputra, E. (2017). **THE EFFECTIVENESS OF USING PROBLEM BASED LEARNING (PBL) IN MATHEMATICS PROBLEM SOLVING ABILITY FOR JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENTS.** IJARIIE-ISSN, 3(2), PP. 3402-3406
- Barrows, H.S. & Tamblyn, R.M. (1980). **Problem-Based Learning : An Approach to Medical Education.** New York : Springer.
- Drucker, P. F. (1983). *Concept of the corporation.* New Brunswick, N.J., U.S.A.: Transaction Publishers.
- Frederiksen, Norman. (1984).
- Duffy, T. M., & Cunningham, D. J. (1996). *Constructivism: Implications for the Design and Delivery of Instruction.* In D. H. Jonassen (Ed.), *Handbook of Research for Educational Communications and Technology.* NY: Macmillan Library Reference USA.
- Eviyanti, C. Y., Surya, E., Syahputra, E., and Simbolon, M. (2017). Improving the Students' Mathematical Problem Solving Ability by Applying Problem Based Learning Model in VII Grade at SMPN 1 Banda Aceh Indonesia. **Novelty Journals**, 4(2), pp. 138-144
- Frederiksen, Norman. (1984). **Implications of Cognitive Theory for Instruction in Problem Solving.** Review of Educational Research. 54 (3): 363-367.
- Gijsselaers, W.H. (1996). **Connecting Problem-Based Practices with Educational Theory.** San Francisco : Jossey-Bass.
- Good, C.V. 1973. **Dictionary of education.** 3 rd ed. New York : McGraw-Hill.
- Hmelo, C.E., & Lin, Xiaodong. (2000). **Becoming Self-Directed Learners : strategy Development in Problem-Based Learning.** Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates
- Lapuz, A.M. and Fulgencio, M.N. (2020). **Improving the Critical Thinking Skills of Secondary School Students using Problem-Based Learning.** International Journal of Academic Multidisciplinary Research, 4 (1), 1-7.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Schmidt, H.G. 1983. "Problem-Based Learning: Rationale and Description", **Medical Education**. 17 (January 1983), 11-16.
- Sugeng, B. (2020). Enhancing the Learning Performance of Passive Learners in a Financial Management Class Using Problem-Based Learning. *Journal of University Teaching and Learning Practice*, 17(1), 21.
- Weir, J.J. (1974). Problem solving is everybody's problem. *Science Teacher*, 4, 16-18.
- Willkerson, L. & Feletti, G. 1989. "Problem-Based Learning : One Approach to Increasing student Participation", *New Directions for Teaching and Learning*. (Spring 1989).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อและตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

1. นายสนิธ สุขเสริม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
2. นางอรอนงค์ สุโพธิ์ ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
3. นางสาวจิรัชญา ธาณี ตำแหน่ง ครู ค.ศ.1 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ภาคผนวก ข
แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รายวิชา หน้าที่พลเมือง

รหัสวิชา ส 21232

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม

เวลา 1 ชั่วโมง

ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ สังคมดีมีความสุข

เรื่อง พลเมืองดีหมายความว่าอย่างไร

วันที่สอน 31 กรกฎาคม พ.ศ.2567

ครูผู้สอน นายจตุพัฒน์ อัมภาพันธ์

1. ผลการเรียนรู้

1. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
3. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

2. สาระสำคัญ

การเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย หมายถึง พลเมือง ที่มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ประกอบด้วย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎหมายของสังคม และ รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม และประเทศชาติ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 นักเรียนสามารถระบุ ความหมายของการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้ (K)
- 3.2 นักเรียนสามารถนำเสนอการปฏิบัติตนการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้ (P)
- 3.3 นักเรียนแสดงออกถึงพฤติกรรม ใฝ่เรียนรู้ (A)

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 ความหมายของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
- 4.2 หลักการเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย
 - 4.2.1 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
 - 4.2.2 เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎหมายของสังคม
 - 4.2.3 รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม และประเทศชาติ
- 4.3 ลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
- 4.4 การปฏิบัติตนตามหน้าที่ของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา (10 นาที)

1. ครูนำเสนอ วิดีโอที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการทะเลาะวิวาท 1 สถานการณ์ โดยใช้สื่อจากยูทูบ เรื่อง บทบาทของการเป็นพลเมืองดี

2. เมื่อนักเรียนศึกษาสถานการณ์จากคลิปวิดีโอ เรื่อง หนังสือสร้างภูมิคุ้มกันที่มีต่อการทะเลาะวิวาท ที่กำหนดให้จากยูทูบ แล้วครูตั้งคำถาม เพื่อนำนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่ครูนำเสนอดังนี้

- นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมทะเลาะวิวาทเป็นลักษณะของพลเมืองดีหรือไม่
- นักเรียนควรยึดพฤติกรรมทะเลาะวิวาทเป็นแบบอย่างหรือไม่ เพราะอะไร
- นักเรียนคิดว่าลักษณะนี้เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยหรือไม่ เพราะอะไร
- นักเรียนคิดว่าพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ควรมีลักษณะอย่างไร

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา (5 นาที)

3. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน โดยวิธีการสุ่ม แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ช่วยกันกำหนดปัญหาจากสถานการณ์ตามความสนใจของกลุ่ม แล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม เพื่อหาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหานั้น โดยมีครูคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาที่นักเรียนสนใจ

4. นักเรียนบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาลงใน ใบงานที่ 1 เรื่อง ศึกษาปัญหารอบตัว ที่ครูจัดเตรียมให้ โดยครูรวบรวมคำตอบของแต่ละกลุ่ม เมื่อนักเรียนทำเสร็จแล้ว ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาความรู้จากสถานการณ์ที่กลุ่มของนักเรียนสนใจ

5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนแต่ละกลุ่มโดยการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ดำเนินการค้นคว้า (15 นาที)

6.ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำปัญหาที่ได้จาก ใบกิจกรรมที่ 1 มาพิจารณา เพื่อเลือกประเด็นคำถามที่ครูกำหนดไว้ ให้สอดคล้องกัน แล้วให้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามที่ครูกำหนดให้ ดังนี้

- 6.1 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย หมายความว่าอย่างไร
- 6.2 หลักการการเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย มีอะไรบ้าง
- 6.3 ลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย มีลักษณะอย่างไร
- 6.4 การทำหน้าที่ของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ต้องปฏิบัติตนอย่างไร

7.ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นคำถามที่แต่ละกลุ่มเลือกจากข้อ 7 ผ่านสื่อที่ครูจัดเตรียมไว้ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ใบความรู้ แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม จากเว็บไซต์ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ และเว็บไซต์อื่นที่นักเรียนอาจสืบค้นเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ (10 นาที)

8.ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ที่ได้จากการค้นคว้ามาระท้อนผลการเรียนรู้โดยการร่วมกันอภิปราย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม ผ่านคำถาม 4 ข้อ ดังนี้

- 8.1 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย หมายความว่าอย่างไร
- 8.2 หลักการการเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย มีอะไรบ้าง
- 8.3 ลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย มีลักษณะอย่างไร
- 8.4 การทำหน้าที่ของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ต้องปฏิบัติตนอย่างไร

9.ให้แต่ละกลุ่มสังเคราะห์ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ครบทั้ง 4 ข้อคำถาม ส่งครู เพื่อทำการประเมินความถูกต้องเหมาะสม

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ (10 นาที)

10.นักเรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และสังเคราะห์ไว้นั้น มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านการอภิปรายระหว่างกลุ่มเพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วหาข้อสรุปร่วมกัน หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มได้ช่วยกันสรุปความรู้ที่ได้ลงใน ใบงานที่ 2 เรื่อง ขจัดความขัดแย้ง

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน (10 นาที)

11. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานที่สร้างขึ้น และร่วมกันอภิปรายถึงพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร หลังจากนั้นนำเสนอผลงานที่สร้างขึ้นโดยใช้คอมพิวเตอร์เชื่อมต่อผ่านมอนิเตอร์ของห้องเรียน

12. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน

6. สื่อและแหล่งเรียนรู้

6.1 สื่อการเรียนรู้

6.1.1 ใบงานที่ 1 เรื่อง ศึกษาปัญหาหรรอบตัว

6.1.2 ใบงานที่ 2 เรื่อง ขจัดความขัดแย้ง

6.1.3 ใบความรู้ เรื่อง พลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย

6.2 แหล่งเรียนรู้

6.2.1 เรื่อง ความเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย

จากเว็บไซต์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สแกนคิวอาร์โค้ด เพื่อเข้าสู่เว็บไซต์.

6.2.2 เรื่อง ความเป็นพลเมืองดี สิ่งที่ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ
(แหล่งเรียนรู้)จาก สแกนคิวอาร์โค้ด เพื่อเข้าสู่เว็บไซต์.

6.2.3 เรื่อง วิธีการสื่อสารเพื่อลดความขัดแย้ง. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2567. สแกนคิวอาร์โค้ด เพื่อเข้าสู่เว็บไซต์.

7. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด และประเมินผล	เครื่องมือในการวัด	เกณฑ์การผ่าน
3.1 นักเรียนสามารถระบุ ความหมายของการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้ (K)	ใบงาน ที่ 2 เรื่องจัดความขัดแย้ง	แบบประเมินใบงาน ที่ 2 เรื่อง จัดความขัดแย้ง	ร้อยละ 70
3.2 นักเรียนสามารถนำเสนอการปฏิบัติตนการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้ (P)	ประเมินการนำเสนอ	แบบประเมินการนำเสนอ	ร้อยละ 70
3.3 แสดงออกถึงพฤติกรรม ใฝ่เรียนรู้ (A)	สังเกตพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้	แบบสังเกตพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้	ระดับ 2 ขึ้นไป

8. บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

ก. ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

ค. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นายจตุพัฒน์ อัมภำพันธ์)

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

- 1.ใบงานที่ 1 เรื่อง ศึกษาปัญหารอบตัว
- 2.ใบงานที่ 2 เรื่อง จัดความขัดแย้ง
- 3.แบบประเมินงาน เรื่อง จัดความขัดแย้ง
- 4.เกณฑ์ประเมินใบงาน เรื่อง จัดความขัดแย้ง
- 5.แบบประเมินการนำเสนอ
- 6.เกณฑ์ประเมินการนำเสนอ
- 7.ใบความรู้ เรื่อง พลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย
- 8.แบบประเมิน พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้
- 9.เกณฑ์การประเมิน พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้

ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ศึกษาปัญหารอบตัว

- คำชี้แจง** 1.ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ครบทุกข้อคำถามตามความคิดของกลุ่ม
 2.ให้นักเรียนเขียนตอบข้อคำถามต่อไปนี้พร้อมกับแสดงเหตุผลประกอบ

1.ปัญหาของกลุ่มที่เลือกไว้ คือ.....

2.สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาคืออะไร

.....

3.พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

.....

4.พฤติกรรมที่เหมาะสม

.....

5.วิธีการแก้ปัญหา

.....

สมาชิกกลุ่มที่.....

1..... 2.....

3..... 4.....

คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จาก ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ศึกษาปัญหารอบตัว และ มาสรุปให้เป็นที่น่าสนใจ ประกอบด้วย

- 1) ปัญหาที่ได้จากการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกลุ่ม
- 2) สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหา
- 3) วิธีการแก้ปัญหา
- 4) สรุปแนวคิดที่ได้จากการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกลุ่ม

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอข้อมูลที่ได้จากข้อที่ 1 มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แล้วหาข้อสรุป ร่วมกัน โดยเขียนลงในกระดาษที่ครูจัดเตรียมให้

3. เกณฑ์การให้คะแนน ประกอบด้วย ความถูกต้องของเนื้อหา การจัดระบบองค์ความรู้ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย วิธีการแก้ปัญหา ประโยชน์ในการนำไปใช้ และการส่งงานตามกำหนด

เกณฑ์การประเมินใบงาน เรื่อง ปัญหาที่มาจากไหน

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
1.ความถูกต้องของเนื้อหา	ระบุเนื้อหาถูกต้องตรงประเด็นตามที่กำหนดครบถ้วนทุกหัวข้อ	ระบุเนื้อหาถูกต้องตรงประเด็น ตามที่กำหนด	ระบุเนื้อหาถูกต้อง ไม่ตรงประเด็น	ระบุเนื้อหาไม่ถูกต้อง ไม่ตรงประเด็น
2.การจัดระบบองค์ความรู้	เรียบเรียงรายละเอียดเป็นหมวดหมู่ถูกต้องเข้าใจได้ง่ายมีการเชื่อมโยงประเด็นหลักและประเด็นย่อยได้ครบถ้วนทุกประเด็น	เรียบเรียงรายละเอียดเป็นหมวดหมู่ถูกต้องมีการเชื่อมโยงประเด็นหลักและประเด็นย่อยได้ครบถ้วนทุกประเด็น	เรียบเรียงรายละเอียดเป็นหมวดหมู่ถูกต้องมีการเชื่อมโยงประเด็นหลักและประเด็นย่อยได้	เรียบเรียงรายละเอียดไม่เป็นหมวดหมู่ไม่ถูกต้องไม่มีการเชื่อมโยงประเด็นหลักและประเด็นย่อย
3.ความเป็นระเบียบเรียบร้อย	ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย และตกแต่งด้วยสีเส้นสวยงาม	ทำงานเป็นระเบียบ เรียบร้อย และตกแต่งด้วยสีเส้น	ทำงานเป็นระเบียบ เรียบร้อย	ทำงานไม่เป็นระเบียบ เรียบร้อย
4.วิธีการแก้ปัญหา	เสนอวิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้องตรงประเด็นเข้าใจง่าย	เสนอวิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้องตรงประเด็น	เสนอวิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง	เสนอวิธีการแก้ปัญหาไม่ถูกต้อง
5.ประโยชน์ในการนำไปใช้	อธิบายการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์	อธิบายการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง	อธิบายการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้	อธิบายการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันไม่ได้
6.การส่งงานตามกำหนด	ส่งงานในเวลาที่กำหนด	ส่งงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 5 นาที	ส่งงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 10 นาที	ส่งงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 10 นาทีขึ้นไป

แบบประเมินการนำเสนอ

ชื่อ - สกุล	เกณฑ์การประเมิน / ระดับคะแนน			รวม
	การพูดนำเสนอ เนื้อหา	การใช้น้ำเสียงเสียงดัง ฟังชัด	ท่าทางประกอบการ นำเสนอ	
	4	4	4	12

หมายเหตุ เกณฑ์การผ่านระดับ 2 ขึ้นไป

เกณฑ์ประเมินการนำเสนอ

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคะแนน				คะแนนรวม
	4	3	2	1	
1.พุดนำเสนอเนื้อหา	ระบุเนื้อหาถูกต้องตรงประเด็นที่นำเสนอครบถ้วนทุกหัวข้อ	ระบุเนื้อหาถูกต้องตรงประเด็นที่นำเสนอ	ระบุเนื้อหาถูกต้องไม่ตรงประเด็นที่นำเสนอ	ระบุเนื้อหาไม่ถูกต้องไม่ตรงประเด็นที่นำเสนอ	
2.การใช้ภาษาเสียงเสียงดังฟังชัด	พูดต่อเนื่องไม่ติดขัดไหลลื่นชัดเจนเข้าใจสื่อสารได้	พูดต่อเนื่องไม่ติดขัดไหลลื่นชัดเจนไม่เข้าใจสื่อสารได้	พูดต่อเนื่องไม่ติดขัดไม่ไหลลื่นชัดเจนไม่เข้าใจสื่อสารได้	พูดไม่ต่อเนื่องติดขัดไม่ไหลลื่นชัดเจนไม่เข้าใจสื่อสารได้	
3.ท่าทางประกอบการนำเสนอ	แสดงท่าทางสนใจผู้ฟังตอบคำถามผู้ฟังได้ชัดเจนและตรงประเด็นคำถาม	แสดงท่าทางสนใจผู้ฟังตอบคำถามผู้ฟังได้ชัดเจนไม่ตรงประเด็นคำถาม	แสดงท่าทางสนใจผู้ฟังตอบคำถามผู้ฟังไม่ชัดเจนไม่ตรงประเด็น	ไม่แสดงท่าทางสนใจผู้ฟังตอบคำถามผู้ฟังไม่ชัดเจนไม่ตรงประเด็นคำถาม	
คะแนนรวม					

เกณฑ์การประเมิน พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการประเมิน			
	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ดี	ดีเยี่ยม
	(0)	(1)	(2)	(3)
4.2.1 ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จาก หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและภายนอกโรงเรียน และ เลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม 4.2.2 บันทึกความรู้ วิเคราะห์ ตรวจสอบจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็น องค์ความรู้ 4.2.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธี ต่าง ๆ และนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน	ไม่ศึกษาหา ความรู้	ศึกษา ค้นคว้าหา ความรู้จาก หนังสือเอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอก โรงเรียน เลือกใช้สื่อได้ อย่างเหมาะสม มีการบันทึก ความรู้	ศึกษา ค้นคว้าหา ความรู้จาก หนังสือเอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และ สารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอก โรงเรียนและ เลือกใช้สื่อได้ อย่างเหมาะสม มีการบันทึก ความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล สรุปองค์ความรู้ แลกเปลี่ยน เรียนรู้	ศึกษา ค้นคว้าหา ความรู้จาก หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และ สารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอก โรงเรียนเลือก ใช้ สื่อได้อย่าง เหมาะสม มีการ บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล สรุปองค์ความรู้ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้วย วิธีการที่ หลากหลายและ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รายวิชา หน้าที่พลเมือง

รหัสวิชา ส 21232

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม

เวลา 1 ชั่วโมง

ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ ประธานสภา

เรื่อง ลักษณะของการเป็นพลเมืองดี

วันที่สอน 16 กันยายน พ.ศ.2567

ครูผู้สอน นายจุฑพัฒน์ อัมภัพันธ์

1. ผลการเรียนรู้

1.1 มีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อในการตัดสินใจ ตรวจสอบข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ ในกิจกรรมต่าง ๆ

1.2 ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง

2. สาระสำคัญ

การตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการกระทำที่ต้องอาศัยเหตุผล และข้อมูลที่หลากหลาย ผ่านการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม รวมทั้งการตรวจสอบข้อมูลอย่างรอบคอบ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 นักเรียนสามารถระบุเหตุผลประกอบการตัดสินใจได้ (K)

3.2 นักเรียนเรียนสามารถตรวจสอบข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจได้ (P)

3.3 นักเรียนแสดงออกถึงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง (A)

4. สาระการเรียนรู้

4.1 ปัจจัยในการตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

4.2 การตรวจสอบข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา (10 นาที)

1. ครูนำเสนอ วิดีโอที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ 1 สถานการณ์ เรื่อง Live Life No Regret มีชีวิตที่คุณจะไม่เสียใจ

2. เมื่อนักเรียนศึกษาสถานการณ์จากคลิปวิดีโอ เรื่อง เรื่อง Live Life No Regret มีชีวิตที่คุณจะไม่เสียใจ แล้วครูตั้งคำถาม เพื่อนำนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่ครูนำเสนอดังนี้

- ปัญหาที่เกิดขึ้นในคลิปวิดีโอ
- มีใครเกี่ยวข้องบ้าง
- จากสถานการณ์ดังกล่าวเกิดอะไรขึ้น
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ
- จากเหตุการณ์นี้อาจทำให้เกิดผลกระทบอะไรตามมาบ้าง
- นักเรียนควรยึดแนวทางการตัดสินใจจากคลิปวิดีโอเป็นแบบอย่างหรือไม่
- นักเรียนคิดว่าการตัดสินใจที่ดี ควรมีลักษณะอย่างไร

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา (5 นาที)

3.ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน โดยวิธีการสุ่ม แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันกำหนดปัญหาจากสถานการณ์ตามความสนใจของกลุ่ม แล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม เพื่อหาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหานั้น โดยมีครูคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาที่นักเรียนสนใจ

4.นักเรียนบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาลงใน ใบงานที่ 1 เรื่อง ศึกษาปัญหารอบตัว ที่ครูจัดเตรียมให้ โดยครูรวบรวมคำตอบของแต่ละกลุ่ม เมื่อนักเรียนทำเสร็จแล้ว ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาความรู้จากสถานการณ์ที่กลุ่มของนักเรียนสนใจ

5.ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนแต่ละกลุ่มโดยการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ดำเนินการค้นคว้า (15 นาที)

6.ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำปัญหาที่ได้จาก ใบกิจกรรมที่ 1 มาพิจารณา เพื่อเลือก ประเด็นคำถามที่ครูกำหนดไว้ ให้สอดคล้องกัน แล้วให้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในสิ่งที่ เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามที่ครูกำหนดให้ ดังนี้

6.1ปัจจัยในการตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

6.2การตรวจสอบข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

7.ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นคำถามที่แต่ละกลุ่มเลือกจากข้อ 7 ผ่านสื่อที่ครู จัดเตรียมไว้ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ใบความรู้ แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม จาก เว็บไซต์ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ และเว็บไซต์อื่นที่นักเรียนอาจสืบค้นเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ (10 นาที)

8.ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ที่ได้จากการค้นคว้ามาระท้อนผลการเรียนรู้โดยการร่วมกันอภิปราย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม ผ่านคำถาม 2 ข้อ ดังนี้

8.1ปัจจัยในการตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

8.2การตรวจสอบข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

9.ให้แต่ละกลุ่มสังเคราะห์ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ครบทั้ง 2 ข้อคำถาม ส่งครู เพื่อ ทำการประเมินความถูกต้องเหมาะสม

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ (10 นาที)

10.นักเรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และสังเคราะห์ไว้นั้น มา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านการอภิปรายระหว่างกลุ่มเพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วหาข้อสรุปร่วมกัน หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มได้ช่วยกันสรุปความรู้ที่ได้ลงใน ใบงานที่ 2 เรื่อง ขจัดความขัดแย้ง

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน (10 นาที)

11. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานที่สร้างขึ้น และร่วมกันอภิปรายถึงการตัดสินใจ ควรมี ลักษณะเป็นอย่างไร หลังจากนั้นนำเสนอผลงานที่สร้างขึ้นโดยใช้คอมพิวเตอร์เชื่อมต่อผ่านมอนิเตอร์ ของห้องเรียน

12. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน

6. สื่อและแหล่งเรียนรู้

6.1 สื่อการเรียนรู้

6.1.1 ใบงานที่ 1 เรื่อง ศึกษาปัญหารอบตัว

6.1.2 ใบงานที่ 2 เรื่อง ขจัดความขัดแย้ง

6.1.3 ใบความรู้ เรื่อง คิดอีกซีกหน่อย

6.2 แหล่งเรียนรู้

6.2.1 รวิศ หาญอุตสาหะ. (2564). “11 ข้อกล่าวหาเกี่ยวกับเรื่องนี้” [Video file].

6.2.2 ทิมา : โรสสุคนธ์ กองเกตุ. (2565). “ตัดสินใจไม่ได้ขาดเพราะขาดสิ่งนี้”. [Video file].

6.2.3 เรื่อง การตัดสินใจจากเว็บไซต์ การฝึกอบรม กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย

7. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด และประเมินผล	เครื่องมือในการวัด	เกณฑ์การผ่าน
3.1 นักเรียนสามารถ ระบุเหตุผล ประกอบการตัดสินใจ ได้ (K)	ใบงาน ที่ 2 เรื่อง ขจัด ปัญหา	แบบประเมินใบงานใบ งาน ที่ 2 เรื่อง ขจัดปัญหา	ร้อยละ 70
3.2 นักเรียนเรียน สามารถตรวจสอบ ข้อมูลเพื่อใช้ ประกอบการตัดสินใจ ได้ (P)	ประเมินการนำเสนอ	แบบประเมินกานำเสนอ	ร้อยละ 70
3.3 นักเรียนแสดงออก ถึงพฤติกรรมความมี วินัยในตนเอง (A)	สังเกตพฤติกรรมใฝ่ เรียนรู้	แบบสังเกตพฤติกรรม มีวินัยในตนเอง	ระดับ 2 ขึ้นไป

8. บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

ก. ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

ค. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นายจตุพัฒน์ อัมภัพันธ์)

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

- 1.ใบงานที่ 1 เรื่อง ศึกษาปัญหารอบตัว
- 2.ใบงานที่ 2 เรื่อง จัดความขัดแย้ง
- 3.แบบประเมินงาน เรื่อง จัดความขัดแย้ง
- 4.เกณฑ์ประเมินใบงาน เรื่อง จัดความขัดแย้ง
- 5.แบบประเมินการนำเสนอ
- 6.เกณฑ์ประเมินการนำเสนอ
- 7.ใบความรู้ เรื่อง คิดอีกซักหน่อย
- 8.แบบประเมิน พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้
- 9.เกณฑ์การประเมิน พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้

ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ศึกษาปัญหารอบตัว

คำชี้แจง 1.ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ครบทุกข้อคำถามตามความคิดของกลุ่ม
2.ให้นักเรียนเขียนตอบข้อคำถามต่อไปนี้พร้อมกับแสดงเหตุผลประกอบ

1.ปัญหาของกลุ่มที่เลือกไว้ คือ.....

2.สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาคืออะไร

.....
.....

3.พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

.....
.....
.....

4.พฤติกรรมที่เหมาะสม

.....
.....
.....

5.วิธีการแก้ปัญหา

.....
.....
.....

สมาชิกกลุ่มที่.....

1.....2.....

3.....4.....

ใบงาน เรื่อง จัดความขัดแย้ง

คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จาก ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ศึกษาปัญหารอบตัว และ มาสรุปให้เป็นที่เข้าใจ ประกอบด้วย

- 1) ปัญหาที่ได้จากการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกลุ่ม
- 2) สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหา
- 3) วิธีการแก้ปัญหา
- 4) สรุปแนวคิดที่ได้จากการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกลุ่ม

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอข้อมูลที่ได้จากข้อที่ 1 มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แล้วหาข้อสรุป ร่วมกัน โดยเขียนลงในกระดาษที่ครูจัดเตรียมให้

3. เกณฑ์การให้คะแนน ประกอบด้วย ความถูกต้องของเนื้อหา การจัดระบบองค์ความรู้ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย วิธีการแก้ปัญหา ประโยชน์ในการนำไปใช้ และการส่งงานตามกำหนด

เกณฑ์การประเมินใบงาน เรื่อง ปัญหาที่มาจากไหน

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
1.ความถูกต้องของเนื้อหา	ระบุเนื้อหาถูกต้องตรงประเด็นตามที่กำหนดครบถ้วนทุกหัวข้อ	ระบุเนื้อหาถูกต้องตรงประเด็น ตามที่กำหนด	ระบุเนื้อหาถูกต้องไม่ตรงประเด็น	ระบุเนื้อหาไม่ถูกต้องไม่ตรงประเด็น
2.การจัดระบบองค์ความรู้	เรียบเรียงรายละเอียดเป็นหมวดหมู่ถูกต้องเข้าใจได้ง่ายมีการเชื่อมโยงประเด็นหลักและประเด็นย่อยได้ครบถ้วนทุกประเด็น	เรียบเรียงรายละเอียดเป็นหมวดหมู่ถูกต้องมีการเชื่อมโยงประเด็นหลักและประเด็นย่อยได้ครบถ้วนทุกประเด็น	เรียบเรียงรายละเอียดเป็นหมวดหมู่ถูกต้องมีการเชื่อมโยงประเด็นหลักและประเด็นย่อยได้	เรียบเรียงรายละเอียดไม่เป็นหมวดหมู่ไม่ถูกต้องไม่มีการเชื่อมโยงประเด็นหลักและประเด็นย่อย
3.ความเป็นระเบียบเรียบร้อย	ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย และตกแต่งด้วยสีเส้นสวยงาม	ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย และตกแต่งด้วยสีเส้น	ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย	ทำงานไม่เป็นระเบียบ เรียบร้อย
4.วิธีการแก้ปัญหา	เสนอวิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ตรงประเด็น เข้าใจง่าย	เสนอวิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้องตรงประเด็น	เสนอวิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง	เสนอวิธีการแก้ปัญหาไม่ถูกต้อง
5.ประโยชน์ในการนำไปใช้	อธิบายการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์	อธิบายการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง	อธิบายการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้	อธิบายการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันไม่ได้
6.การส่งงานตามกำหนด	ส่งงานในเวลาที่กำหนด	ส่งงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 5 นาที	ส่งงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 10 นาที	ส่งงานช้ากว่าเวลาที่กำหนด 10 นาทีขึ้นไป

แบบประเมินการนำเสนอ

ชื่อ - สกุล	เกณฑ์การประเมิน / ระดับคะแนน			รวม
	การพูด นำเสนอเนื้อหา	การใช้น้ำเสียง เสียงดังฟังชัด	ท่าทางประกอบ การนำเสนอ	
	4	4	4	12

หมายเหตุ เกณฑ์การผ่านระดับ 2 ขึ้นไป

เกณฑ์ประเมินการนำเสนอ

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคะแนน				คะแนนรวม
	4	3	2	1	
1.พุดนำเสนอเนื้อหา	ระบุเนื้อหาถูกต้องตรงประเด็นที่นำเสนอครบถ้วนทุกหัวข้อ	ระบุเนื้อหาถูกต้องตรงประเด็นที่นำเสนอ	ระบุเนื้อหาถูกต้องไม่ตรงประเด็นที่นำเสนอ	ระบุเนื้อหาไม่ถูกต้องไม่ตรงประเด็นที่นำเสนอ	
2.การใช้น้ำเสียงเสียงดังฟังชัด	พูดต่อเนื่องไม่ติดขัดไหลลื่นชัดเจนเข้าใจสื่อสารได้	พูดต่อเนื่องไม่ติดขัดไหลลื่นชัดเจนไม่เข้าใจสื่อสารได้	พูดต่อเนื่องไม่ติดขัดไม่ไหลลื่นชัดเจนไม่เข้าใจสื่อสารได้	พูดไม่ต่อเนื่องติดขัดไม่ไหลลื่นชัดเจนไม่เข้าใจสื่อสารได้	
3.ท่าทางประกอบการนำเสนอ	แสดงท่าทางสนใจผู้ฟังตอบคำถามผู้ฟังได้ชัดเจนและตรงประเด็นคำถาม	แสดงท่าทางสนใจผู้ฟังตอบคำถามผู้ฟังได้ชัดเจนไม่ตรงประเด็นคำถาม	แสดงท่าทางสนใจผู้ฟังตอบคำถามผู้ฟังไม่ชัดเจนไม่ตรงประเด็น	ไม่แสดงท่าทางสนใจผู้ฟังตอบคำถามผู้ฟังไม่ชัดเจนไม่ตรงประเด็นคำถาม	
คะแนนรวม					

เรื่อง คิดอีกซักหน่อย

การตัดสินใจ หมายถึงการเลือกปฏิบัติหรืองดเว้นการ ปฏิบัติหรือการเลือกทาง ดำเนินการที่เห็นว่าดีที่สุดทางใดทางหนึ่ง จากทางเลือกหลาย ๆ ทางเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ หรือการวินิจฉัยสั่งการ คือการชั่งใจไตร่ตรอง และ ตัดสินใจเลือกทาง ดำเนินงานที่เห็นว่าดีที่สุดทางใดทางหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่ต้องการองค์ประกอบของการตัดสินใจว่ามีองค์ประกอบที่ ต้องพิจารณาพอสรุปได้ 4 ประการ คือ

1. ผู้ทำการตัดสินใจ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดเพราะ การตัดสินใจจะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับบุคคลผู้ตัดสินใจเป็นสำคัญ

2. ประเด็นปัญหาที่ต้องตัดสินใจ เป็นองค์ประกอบที่สองที่ ต้องให้ความสำคัญ ปัญหาที่ต้องตัดสินใจนั้นจำแนกได้หลายประการ เช่น โครงสร้างและระบบงาน บทพร้อม พฤติกรรมบทพร้อม เทคโนโลยีและวิทยาการบทพร้อม

3. ทางเลือกต่าง ๆ ที่บรรลุเป้าหมายได้ เป็นองค์ประกอบที่ สามที่ต้องคำนึงถึง ผู้บริหารต้องพยายามที่จะค้นหาทางเลือกที่ดีกว่า อยู่เสมอและสร้างทางเลือกให้ มากกว่า 2 ทางเลือก

4. สภาวะการณ์ที่ทำการตัดสินใจ ในการตัดสินใจจำเป็นต้อง คำนึงถึง สภาวะการณ์ที่ทำการตัดสินใจว่าเป็นแบบใด ซึ่งมี 3 ประการ ได้แก่ สภาวะการณ์ที่ แบบนอน เป็นสภาวะการณ์ที่ผู้ทำการตัดสินใจมี ข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือก และทราบถึง ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นของแต่ละทางเลือก อย่างดีด้วย การตัดสินใจดังกล่าวย่อมมี โอกาสถูกต้องมากที่สุด เช่น ตัดสินใจนำเงินฝากธนาคารยืมค่านวดอกเบี้ยได้ ชัดเจนในระยะสั้น และระยะยาว สภาวะการณ์ที่เสี่ยง เป็นสภาวะการณ์ที่ผู้บริหารมี ข้อมูลเกี่ยวกับ ทางเลือกและผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานตามทางเลือกที่ไม่สมบูรณ์ แต่ สามารถคาดคะเน ความน่าจะเป็นได้ "ความน่าจะเป็น" หมายถึง ระดับ ความเป็นไป ได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ผู้บริหารจะตัดสินใจ เมื่อโอกาสที่จะได้รับผล ประโยชน์มากกว่าเสียประโยชน์

เกณฑ์การประเมิน พฤติกรรมมีวินัยในตนเอง

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการประเมิน			
	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ดี	ดีเยี่ยม
	(0)	(1)	(2)	(3)
3.1.1 ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ของ ครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น 3.1.2 ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน	ไม่ปฏิบัติตาม ตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ของ ครอบครัว และ โรงเรียน	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ของ ครอบครัวและ โรงเรียน ตรง ต่อเวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ ใน ชีวิตประจำวัน	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ของ ครอบครัวและ โรงเรียน ตรง ต่อเวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ ใน ชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบ ในการทำงาน	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ของ ครอบครัว โรงเรียน และ สังคม ไม่ละเมิด สิทธิของผู้อื่น ตรงต่อเวลาใน การปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบ ในการทำงาน ปฏิบัติเป็นปกติ วิสัย และเป็น แบบอย่างที่ดี

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รายวิชา หน้าที่พลเมือง

รหัสวิชา ส 21232

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พลเมืองดีรับผิดชอบต่อสังคม

เวลา 1 ชั่วโมง

ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ แตกต่างแล้วอย่างไร

เรื่อง พลเมืองดีกับชีวิตประจำวัน

วันที่สอน 26 กันยายน พ.ศ.2567

ครูผู้สอน นายจตุพัฒน์ อัมภาพันธ์

1. ผลการเรียนรู้

1.1 ยอมรับความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอยู่ร่วมกัน อย่างสันติ และพึ่งพาซึ่งกันและกัน

2. สาระสำคัญ

การยอมรับความหลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรม การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ ประกอบด้วยการพึ่งพากัน และการเคารพสิทธิเสรีภาพของบุคคล

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 นักเรียนสามารถเปรียบเทียบ ความแตกต่างทางสังคมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ (K)
- 3.2 นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ (P)
- 3.3 นักเรียนแสดงออกถึงพฤติกรรม ใฝ่เรียนรู้ (A)

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมโดยสันติวิธี
- 4.2 วิถีชีวิต วัฒนธรรม ศาสนา และสิ่งแวดล้อม ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา (10 นาที)

1. ครูนำเสนอ วีดิโอที่เกี่ยวข้องกับปัญหาผู้พบ 1 สถานการณ์ โดยใช้สื่อจากยูทูป เรื่อง เปิดปม : ผู้ลี้ภัยในเงา

2. เมื่อนักเรียนศึกษาสถานการณ์จากคลิปวีดิโอ เรื่อง เปิดปม : ผู้ลี้ภัยในเงา แล้วครูตั้งคำถามเพื่อนำนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่ครูนำเสนอ ดังนี้

- เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นที่ใด
- มีใครเกี่ยวข้องบ้าง
- จากสถานการณ์ดังกล่าวเกิดอะไรขึ้น
- ใครเป็นผู้ให้ข้อมูลในฐานะที่อยู่ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- ใครเป็นผู้ได้รับผลกระทบ
- จากเหตุการณ์นี้อาจทำให้เกิดผลกระทบอะไรตามมาบ้าง
- นักเรียนคิดว่าลักษณะนี้พฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมโดยสันติวิธีหรือไม่
- นักเรียนคิดว่าการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมโดยสันติวิธี ควรมีลักษณะอย่างไร

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา (5 นาที)

3.ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน โดยวิธีการสุ่ม แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันกำหนดปัญหาจากสถานการณ์ตามความสนใจของกลุ่ม แล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม เพื่อหาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหานั้น โดยมีครูคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาที่นักเรียนสนใจ

4.นักเรียนบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาลงใน ใบงานที่ 1 เรื่อง ศึกษาปัญหารอบตัว ที่ครูจัดเตรียมให้ โดยครูรวบรวมคำตอบของแต่ละกลุ่ม เมื่อนักเรียนทำเสร็จแล้ว ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาความรู้จากสถานการณ์ที่กลุ่มของนักเรียนสนใจ และศึกษาใบความรู้เรื่อง ภาควิชา

5.ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนแต่ละกลุ่มโดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ดำเนินการค้นคว้า (15 นาที)

6.ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำปัญหาที่ได้จาก ใบงานที่ 1 มาพิจารณา เพื่อเลือกประเด็นคำถามที่ครูกำหนดไว้ ให้สอดคล้องกัน แล้วให้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามที่ครูกำหนดให้ ดังนี้

6.1การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมโดยสันติวิธี

6.2วิถีชีวิต วัฒนธรรม ศาสนา และสิ่งแวดล้อม ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

7.ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นคำถามที่แต่ละกลุ่มเลือกจากข้อ 6 ผ่านสื่อที่ครูจัดเตรียมไว้ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ใบความรู้ แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม จากเว็บไซต์ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ และเว็บไซต์อื่นที่นักเรียนอาจสืบค้นเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ (10 นาที)

8.ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ที่ได้จากการค้นคว้ามาสะท้อนผลการเรียนรู้โดยการร่วมกันอภิปราย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม ผ่านคำถาม 2 ข้อ ดังนี้

8.1การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมโดยสันติวิธี

8.2วิถีชีวิต วัฒนธรรม ศาสนา และสิ่งแวดล้อม ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอย่างไร

9.ให้แต่ละกลุ่มสังเคราะห์ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ครบทั้ง 2 ข้อคำถาม ส่งครู เพื่อทำการประเมินความถูกต้องเหมาะสม

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ (10 นาที)

10.นักเรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และสังเคราะห์ไว้นั้น มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านการอภิปรายระหว่างกลุ่มเพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วหาข้อสรุปร่วมกัน หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มได้ช่วยกันสรุปความรู้ที่ได้ลงใน ใบงานที่ 2 เรื่อง ขจัดความขัดแย้ง

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน (10 นาที)

11. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานที่สร้างขึ้น และร่วมกันอภิปรายถึงพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร หลังจากนั้นนำเสนอผลงานที่สร้างขึ้นโดยใช้คอมพิวเตอร์เชื่อมต่อผ่านมอนิเตอร์ของห้องเรียน

12. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน

6. สื่อและแหล่งเรียนรู้

6.1 สื่อการเรียนรู้

6.1.1 ใบงานที่ 1 เรื่อง ปัญหานั้นมาจากไหน

6.1.2 ใบงาน เรื่อง มองมุมกว้างล้างปัญหา

6.1.3 ใบความรู้ เรื่อง ภาควิชา

6.2 แหล่งเรียนรู้

6.2.1 เรื่อง แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย (พ.ศ. 2566 - 2570) สแกนคิวอาร์โค้ด เพื่อเข้าสู่เว็บไซต์.

6.2.3 ประวัติศาสตร์ นอกตำรา. (2564). “วัฒนธรรมร่วมราก ความเหมือน ท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมในอุษาคเนย์”

6.2.4 เรื่อง สังคมและวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สแกนคิวอาร์โค้ด เพื่อเข้าสู่เว็บไซต์.

7. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด และประเมินผล	เครื่องมือในการวัด	เกณฑ์การผ่าน
3.1 นักเรียนสามารถ เปรียบเทียบ ความ แตกต่างทางสังคมใน ภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ได้ (K)	ใบงาน ที่ 2 เรื่อง จัด ความขัดแย้ง	แบบประเมินใบงานที่ 2 เรื่อง จัดความ ขัดแย้ง	ร้อยละ 70
3.2 นักเรียนสามารถ แก้ไขปัญหาความ ขัดแย้งในสังคมพหุ วัฒนธรรมได้ (P)	ประเมินการนำเสนอ	แบบประเมินการ นำเสนอ	ร้อยละ 70
3.3 นักเรียนแสดงออก ถึงพฤติกรรม ใฝ่เรียนรู้ (A)	สังเกตพฤติกรรมใฝ่ เรียนรู้	แบบสังเกตพฤติกรรม ใฝ่เรียนรู้	ระดับ 2 ขึ้นไป

8. บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

ก. ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

ค. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(นายจตุพัฒน์ อัมภำพันธ์)

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

- 1.ใบงานที่ 1 เรื่อง ศึกษาปัญหารอบตัว
- 2.ใบงานที่ 2 เรื่อง จัดความขัดแย้ง
- 3.แบบประเมินงาน เรื่อง จัดความขัดแย้ง
- 4.เกณฑ์ประเมินใบงาน เรื่อง จัดความขัดแย้ง
- 5.แบบประเมินการนำเสนอ
- 6.เกณฑ์ประเมินการนำเสนอ
- 7.ใบความรู้ เรื่อง ภาควิชา
- 8.แบบประเมิน พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้
- 9.เกณฑ์การประเมิน พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้

ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ศึกษาปัญหารอบตัว

คำชี้แจง 1.ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ครบทุกข้อคำถามตามความคิดของกลุ่ม

2.ให้นักเรียนเขียนตอบข้อคำถามต่อไปนี้พร้อมกับแสดงเหตุผลประกอบ

1.ปัญหาของกลุ่มที่เลือกไว้ คือ.....

2.สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาคืออะไร

.....

.....

3.พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

.....

.....

.....

4.พฤติกรรมที่เหมาะสม

.....

.....

.....

5.วิธีการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

สมาชิกกลุ่มที่.....

1..... 2.....

3..... 4.....

ใบงาน เรื่อง จัดความขัดแย้ง

คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จาก ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ศึกษาปัญหารอบตัว และ มาสรุปให้เป็นที่เข้าใจ ประกอบด้วย

- 1) ปัญหาที่ได้จากการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกลุ่ม
- 2) สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหา
- 3) วิธีการแก้ปัญหา
- 4) สรุปแนวคิดที่ได้จากการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกลุ่ม

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอข้อมูลที่ได้จากข้อที่ 1 มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แล้วหาข้อสรุป ร่วมกัน โดยเขียนลงในกระดาษที่ครูจัดเตรียมให้

3. เกณฑ์การให้คะแนน ประกอบด้วย ความถูกต้องของเนื้อหา การจัดระบบองค์ความรู้ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย วิธีการแก้ปัญหา ประโยชน์ในการนำไปใช้ และการส่งงานตามกำหนด

เกณฑ์การประเมินใบงาน เรื่อง ปัญหาที่มาจากไหน

รายการ ประเมิน	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
1.ความถูกต้อง ของเนื้อหา	ระบุเนื้อหาถูกต้องตรง ประเด็นตามที่กำหนด ครบถ้วนทุกหัวข้อ	ระบุเนื้อหาถูกต้อง ตรงประเด็น ตามที่ กำหนด	ระบุเนื้อหาถูกต้อง ไม่ตรงประเด็น	ระบุเนื้อหาไม่ถูกต้อง ไม่ตรงประเด็น
2.การจัดระบบ องค์ความรู้	เรียบเรียงรายละเอียดเป็น หมวดหมู่ถูกต้องเข้าใจได้ ง่ายมีการเชื่อมโยงประเด็น หลักและประเด็นย่อยได้ ครบถ้วนทุกประเด็น	เรียบเรียงรายละเอียด เป็นหมวดหมู่ถูกต้อง มีการเชื่อมโยง ประเด็นหลักและ ประเด็นย่อยได้ ครบถ้วนทุกประเด็น	เรียบเรียง รายละเอียดเป็น หมวดหมู่ถูกต้องมี การเชื่อมโยง ประเด็นหลักและ ประเด็นย่อยได้	เรียบเรียง รายละเอียดไม่เป็น หมวดหมู่ไม่ถูกต้องไม่ มีการเชื่อมโยงประเด็น หลักและประเด็น ย่อย
3.ความเป็น ระเบียบ เรียบร้อย	ทำงานเป็นระเบียบ เรียบร้อย และตกแต่ง ด้วยสีเส้นสวยงาม	ทำงานเป็นระเบียบ เรียบร้อย และตกแต่ง ด้วยสีเส้น	ทำงานเป็นระเบียบ เรียบร้อย	ทำงานไม่เป็น ระเบียบ เรียบร้อย
4.วิธีการ แก้ปัญหา	เสนอวิธีการแก้ปัญหาได้ ถูกต้อง ตรงประเด็น เข้าใจง่าย	เสนอวิธีการ แก้ปัญหาได้ถูกต้อง ตรงประเด็น	เสนอวิธีการ แก้ปัญหาได้ถูกต้อง	เสนอวิธีการแก้ปัญหา ไม่ถูกต้อง
5.ประโยชน์ใน การนำไปใช้	อธิบายการนำความรู้ที่ได้ ไปประยุกต์ใช้การปฏิบัติ ตนในชีวิตประจำวันได้ อย่างถูกต้องเหมาะสมกับ สถานการณ์	อธิบายการนำความรู้ ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ การปฏิบัติตนใน ชีวิตประจำวันได้ อย่างถูกต้อง	อธิบายการนำ ความรู้ที่ได้ไป ประยุกต์ใช้การ ปฏิบัติตนใน ชีวิตประจำวันได้	อธิบายการนำความรู้ ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ การปฏิบัติตนใน ชีวิตประจำวันไม่ได้
6.การส่งงาน ตามกำหนด	ส่งงานในเวลาที่กำหนด	ส่งงานช้ากว่าเวลาที่ กำหนด 5 นาที	ส่งงานช้ากว่าเวลา ที่กำหนด 10 นาที	ส่งงานช้ากว่าเวลาที่ กำหนด 10 นาทีขึ้นไป

แบบประเมินการนำเสนอ

ชื่อ - สกุล	เกณฑ์การประเมิน / ระดับคะแนน			รวม
	การพูด นำเสนอเนื้อหา	การใช้น้ำเสียง เสียงดังฟังชัด	ท่าทางประกอบ การนำเสนอ	
	4	4	4	12

หมายเหตุ เกณฑ์การผ่านระดับ 2 ขึ้นไป

เกณฑ์ประเมินการนำเสนอ

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคะแนน				คะแนน
	4	3	2	1	รวม
1.พุดนำเสนอเนื้อหา	ระบุเนื้อหาถูกต้องตรงประเด็น ที่นำเสนอครบถ้วนทุกหัวข้อ	ระบุเนื้อหาถูกต้องตรงประเด็น ที่นำเสนอ	ระบุเนื้อหาถูกต้อง ไม่ตรงประเด็น ที่นำเสนอ	ระบุเนื้อหาไม่ถูกต้อง ไม่ตรงประเด็นที่นำเสนอ	
2.การใช้น้ำเสียงเสียงดังฟังชัด	พุดต่อเนื่องไม่ติดขัดไหลลื่นชัดเจนเข้าใจสื่อสารได้	พุดต่อเนื่องไม่ติดขัดไหลลื่นชัดเจนไม่เข้าใจสื่อสารได้	พุดต่อเนื่องไม่ติดขัดไม่ไหลลื่นชัดเจนไม่เข้าใจสื่อสารได้	พุดไม่ต่อเนื่องติดขัดไม่ไหลลื่นชัดเจนไม่เข้าใจสื่อสารได้	
3.ท่าทางประกอบการนำเสนอ	แสดงท่าทางสนใจผู้ฟังตอบคำถามผู้ฟังได้ชัดเจนและตรงประเด็นคำถาม	แสดงท่าทางสนใจผู้ฟังตอบคำถามผู้ฟังได้ชัดเจนไม่ตรงประเด็นคำถาม	แสดงท่าทางสนใจผู้ฟังตอบคำถามผู้ฟังไม่ชัดเจน ไม่ตรงประเด็น	ไม่แสดงท่าทางสนใจผู้ฟังตอบคำถามผู้ฟังไม่ชัดเจน ไม่ตรงประเด็นคำถาม	
คะแนนรวม					

ในความรู้ เรื่อง ชาติชีวิต

ความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรม ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย

1. ความหลากหลายของวิถีชีวิต จากสภาพภูมิประเทศที่เป็นผืนแผ่นดินและหมู่เกาะ ประกอบกับการมีลักษณะภูมิอากาศอยู่ในเขตร้อน จึงส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชากร และการประกอบอาชีพของคนในภูมิภาคนี้มีความหลากหลาย
2. ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นดินแดนพหุสังคม มีความหลากหลายทางด้านความเชื่อ วิถีชีวิต ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม
3. ความหลากหลายทางด้านศาสนา ประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา และศาสนาอิสลาม โดยประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ได้แก่ ไทย เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา ส่วนประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถืออิสลาม ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และบรูไน
4. ความหลากหลายด้านสิ่งแวดล้อมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งน้ำ อาหาร และพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ ยังนับเป็นบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของมนุษย์

ทฤษฎีพหุวัฒนธรรมนิยม

เป็นมโนทัศน์ที่มาจากความขัดแย้งเรื่อง นโยบายการกีดกันทาง วัฒนธรรม ปัญหาการแยกแยะ ปัญหาการ ควบคุมรูปแบบทางวัฒนธรรม ทฤษฎีดังกล่าวนี้ถูกสร้าง ขึ้นโดย กลุ่มชนชาวยุโรปที่มีรูปแบบทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ตลอดจน วิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ทฤษฎีนี้เน้นความ ต้องการธำรงความแตกต่าง ทางวัฒนธรรมให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข หลักการของ ทฤษฎีเป็นการนำเสนอการให้กลุ่มชนเกิดการตระหนักรู้และเข้าใจ กลุ่มบุคคลอื่นที่มีวัฒนธรรม ซึ่งแตกต่างจากตน ตลอดจน ปรับเปลี่ยนทัศนคติด้านความหลากหลายให้เกิดการรวมกัน เป็นหนึ่งเดียวภายใต้ความเข้าใจในความเสมอภาคในฐานะของการเป็น พลเมืองของรัฐ ร่วมกัน ตลอดจนคุ้มครองสิทธิในการดำเนินชีวิต ของแต่ละบุคคล สิ่งทีกล่าวนี้นำมาสู่การสร้าง ความเข้าใจ ร่วมกัน การสร้างหนทางหรือมิติการยอมรับในการอยู่ร่วมกันใน สังคมที่แตกต่างจากตนเอง และนำมาสู่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ ดำรงอยู่อย่างหลากหลายในสังคม

"สังคมที่ท่ามกลางความหลากหลาย มีสันติวัฒนธรรม สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข"
โดยบิวกฤตประสงค์ 4 ประการ ได้แก่

1. เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของคนในชาติอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี โดยใช้แนวทางสันติวิธี ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมของประเทศไทย
2. เพื่อให้คนในชาติได้รับการประกันสิทธิขั้น พื้นฐานและได้รับการพัฒนาศักยภาพให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติ โดยดำเนินถึงหลักมนุษยธรรมและหลักสิทธิมนุษยชน พร้อมไปกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรมของคนในชาติ
3. เพื่อให้ทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย และการดำเนินการของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อให้มีการบริหารจัดการของภาครัฐที่มีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

เกณฑ์การประเมิน พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการประเมิน			
	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ดี	ดีเยี่ยม
	(0)	(1)	(2)	(3)
4.2.1 ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม 4.2.2 บันทึกความรู้ วิเคราะห์ตรวจสอบจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ 4.2.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	ไม่ศึกษาหาความรู้	ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม มีการบันทึกความรู้	ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม มีการบันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล สรุปองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม มีการบันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล สรุปองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ภาคผนวก ค
แบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ

แบบทดสอบวิชา หน้าที่พลเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์)

จำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน

.....
คำชี้แจง: ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดแสดงถึงการเป็นพลเมืองดี
 - ก. ทิ้งขยะตามพื้น
 - ข. ขับรถย้อนศร
 - ค. เคารพกฎหมายและระเบียบสังคม
 - ง. ไม่ไปเลือกตั้ง
2. ข้อใดแสดงถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
 - ก. จอดรถขวางหน้าบ้านผู้อื่น
 - ข. ร่วมปลูกต้นไม้ในหมู่บ้าน
 - ค. ใช้ไฟฟ้าฟุ่มเฟือย
 - ง. ไม่สนใจข่าวสารบ้านเมือง
3. การช่วยกันรักษาความสะอาดของชุมชนแสดงถึงข้อใด
 - ก. มีความอดทน
 - ข. มีไหวพริบ
 - ค. มีจิตสำนึกสาธารณะ
 - ง. มีความรู้ทั่วไป
4. การเคารพสิทธิของผู้อื่นเป็นพฤติกรรมของใคร
 - ก. คนเห็นแก่ตัว
 - ข. พลเมืองดี
 - ค. คนไม่มีวินัย
 - ง. คนไม่สนใจสังคม
5. การไปเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของใคร
 - ก. เจ้าหน้าที่รัฐ
 - ข. ครูอาจารย์
 - ค. พลเมืองไทยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
 - ง. นักเรียน

6. ข้อใดเป็นคุณลักษณะของพลเมืองดี
 - ก. เห็นแก่ตัว
 - ข. รังเกียจสังคม
 - ค. มีจิตอาสา
 - ง. หลีกเลียงหน้าที่
7. เด็กนักเรียนควรเริ่มแสดงความรับผิดชอบอย่างไร
 - ก. ใช้เงินเกินตัว
 - ข. ลอกการบ้านเพื่อน
 - ค. ทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด
 - ง. ไม่ทำงานกลุ่ม
8. การเคารพกฎจราจรแสดงถึงอะไร
 - ก. ความกลัว
 - ข. การแสดงออก
 - ค. ความมีวินัยและรับผิดชอบต่อส่วนรวม
 - ง. ความจำยอม
9. การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ช่วยส่งเสริมเรื่องใด
 - ก. ชื่อเสียงส่วนตัว
 - ข. ความสามัคคีในสังคม
 - ค. ความสบาย
 - ง. การแข่งขัน
10. การเสียภาษีคือหน้าที่ของใคร
 - ก. เด็ก
 - ข. นักเรียน
 - ค. พลเมืองผู้มีรายได้
 - ง. คนตกงาน
11. การจัดกิจกรรมรณรงค์ลดขยะเป็นการรับผิดชอบต่ออะไร
 - ก. หน้าที่ของรัฐ
 - ข. สิทธิส่วนบุคคล
 - ค. สิ่งแวดล้อมและส่วนรวม
 - ง. ความนิยม

12. การไม่สู้บบุหรี่ในที่สาธารณะเป็นเพราะเหตุใด
- ก. กลัวถูกตำหนิ
 - ข. เคารพสิทธิของผู้อื่น
 - ค. ไม่ชอบกลิ่น
 - ง. ไม่มีกำลังซื้อ
13. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด แสดงถึงอะไร
- ก. ขาดแคลน
 - ข. ยากจน
 - ค. มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
 - ง. กลัวไม่มีใช้
14. การให้ความร่วมมือกับชุมชนเป็นลักษณะของใคร
- ก. คนเก็บตัว
 - ข. คนกลัวสังคม
 - ค. คนมีจิตสำนึกสาธารณะ
 - ง. คนเห็นแก่ตัว
15. ถ้าพบเห็นผู้กระทำความผิดกฎหมายควรทำอย่างไร
- ก. ไม่สนใจ
 - ข. ช่วยซ่อนความผิด
 - ค. แจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
 - ง. ถ่ายคลิปลงโซเชียล
16. การรักษาความสะอาดในห้องเรียนเป็นหน้าที่ของใคร
- ก. แม่บ้านโรงเรียน
 - ข. ครูเวย
 - ค. นักเรียนทุกคน
 - ง. หัวหน้าห้องเท่านั้น
17. ถ้าเพื่อนทิ้งขยะไม่ถูกที่ ควรทำอย่างไร
- ก. มองข้าม
 - ข. ช่วยเก็บโดยไม่พูด
 - ค. แนะนำให้ทิ้งให้ถูกที่อย่างสุภาพ
 - ง. ต่อกว่าอย่างรุนแรง

18. ข้อใดไม่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม
 - ก. ช่วยกันรักษาความสะอาด
 - ข. ไม่ทำลายทรัพย์สินสาธารณะ
 - ค. ละเมิดกฎโดยไม่สนใจ
 - ง. เคารพกฎหมาย
19. การลงชื่อในคำร้องของชุมชนเป็นการใช้สิทธิแบบใด
 - ก. การใช้สิทธิเลือกตั้ง
 - ข. การใช้สิทธิซื้อขาย
 - ค. การมีส่วนร่วมทางการเมือง
 - ง. การแสดงตน
20. ความสำคัญของการเป็นพลเมืองดีคืออะไร
 - ก. ทำให้คนกลัว
 - ข. ทำให้มีชื่อเสียง
 - ค. ช่วยให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข
 - ง. ทำให้ร่ำรวย
21. การตั้งชมรมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นการแสดงออกถึงอะไร
 - ก. ความอยากเด่น
 - ข. ความสนุก
 - ค. ความรับผิดชอบต่อสังคม
 - ง. การบังคับ
22. การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง แสดงถึงอะไร
 - ก. ยอมแพ้
 - ข. ขัดแย้ง
 - ค. ประชาธิปไตยและการอยู่ร่วมกัน
 - ง. กลัวปัญหา
23. เด็กนักเรียนมีสิทธิใดในโรงเรียน
 - ก. ใช้ความรุนแรง
 - ข. ละเมิดผู้อื่น
 - ค. แสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพ
 - ง. หลบเลี่ยงกิจกรรม

24. เมื่อมีปัญหาในชุมชน ควรทำอะไร
- ก. เจ็บไว้
 - ข. ปลอ่ยผ่าน
 - ค. หารือร่วมกันเพื่อแก้ไข
 - ง. แจ้งตำรวจทุกกรณี
25. การไม่พูดโกหกเป็นคุณธรรมใด
- ก. ความกล้าหาญ
 - ข. ความเสียสละ
 - ค. ความซื่อสัตย์
 - ง. ความอดทน
26. การบริจาคสิ่งของให้ผู้ยากไร้เป็นการแสดงออกของอะไร
- ก. การตลาด
 - ข. การลงทุน
 - ค. จิตสาธารณะ
 - ง. การเลียนแบบ
27. การไม่ใช่เสียงดังรบกวนผู้อื่นเป็นเพราะอะไร
- ก. ไม่อยากพูด
 - ข. ไม่สบายใจ
 - ค. เคารพสิทธิของผู้อื่น
 - ง. กลัวเสียงดัง
28. เมื่อมีงานชุมชนควรปฏิบัติอย่างไร
- ก. หลีกเลียง
 - ข. ปฏิเสธ
 - ค. เข้าร่วมตามความสามารถ
 - ง. ฝ่าดูเฉยๆ
29. ความสามัคคีช่วยให้สังคมเป็นอย่างไร
- ก. ชัดแย้ง
 - ข. แตกแยก
 - ค. ร่วมมือและสงบสุข
 - ง. มีอำนาจ

30. ข้อใดคือประโยชน์ของการมีจิตสำนึกพลเมือง

- ก. ทำให้เป็นที่ยอมรับ
- ข. ทำให้โด่งดัง
- ค. ช่วยพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน
- ง. ทำให้มีรายได้

เฉลยแบบทดสอบวิชา หน้าที่พลเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย(ไพจิตรอุปถัมภ์)

จำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน

1. ค	11. ค	21. ค
2. ข	12. ข	22. ค
3. ค	13. ค	23. ค
4. ข	14. ค	24. ค
5. ค	15. ค	25. ค
6. ค	16. ค	26. ค
7. ค	17. ค	27. ค
8. ค	18. ค	28. ค
9. ข	19. ค	29. ค
10. ค	20. ค	30. ค

ภาคผนวก ง
รายงานการดำเนินงานระบบ E-PLC

รายงานการดำเนินงานระบบ E-PLC

ชั้นงานที่ 1 (2 ขั้นตอน)

ขั้นตอนที่ 1 : การสร้างแผนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 2 : การสร้างทีม E-PLC

โดย

นายจตุพัฒน์ อัมภำพันธ์

นักศึกษาลัทธิสุตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

รหัส 6765500724

ดร.เกษมา ชนะวงศ์ อาจารย์นิเทศก์

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

2567

แผนปฏิบัติการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC Action Plan)
แผนการดำเนินงาน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

1. ชื่อ - นามสกุล (Model Teacher) นายจตุพัฒน์ อัมภัพันธ์ วิทยฐานะ - เจ้าของแผน
2. โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบลแยะ(ไพจิตรอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
อีเมล : khoklam.04@gmail.com โทรศัพท์ 089-9409650
3. รายวิชาที่ใช้ดำเนินการ วิชา หน้าที่พลเมือง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
4. นักเรียนชั้น/ห้อง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนชาย 9 คน นักเรียนหญิง 9 คน รวม 18 คน
5. สมาชิกทีม PLT ประเภทครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ (Buddy teacher)
 - 5.1 ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ นายณัฐนที พรหมมินทร์ วิทยฐานะ -
วิชาเอก สังคมศึกษา อีเมล : prommin0210@gmail.com โทรศัพท์ 099-0249064
6. สมาชิกทีม PLT ประเภทครูพี่เลี้ยง (Mentor)
 - 6.1 ครูพี่เลี้ยง นางสาวจิรัชญา ธาณี วิทยฐานะ -
วิชาเอก สังคมศึกษา อีเมล : jiratfah13@gmail.com โทรศัพท์ 092-6516453
7. สมาชิกทีม PLT ประเภทครูผู้สร้างแรงบันดาลใจ (Inspirator)
 - 7.1 ครูผู้สร้างแรงบันดาลใจ นางมาลินี อัมภัพันธ์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
วิชาเอก พลศึกษา อีเมล : malinee2629@gmail.com โทรศัพท์ 087-4218191
8. สมาชิก PLT ประเภทผู้บริหาร (Administrator)
 - 8.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน นายสนธิ สุขเสริม วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
วิชาเอก การบริหารการศึกษา อีเมล : Sanitsuk@hotmail.com
โทรศัพท์ 089-9409650
9. สมาชิกทีม E-PLC ประเภทผู้เชี่ยวชาญ (Expert: E)
 - 9.1 อาจารย์นิเทศก์ ดร.กษมา ชนะวงศ์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียหรือผู้ทรงคุณวุฒิ
นิเทศ กำกับติดตามการดำเนินงานพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพ
ครูวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น อีเมล : jill_kasama@yahoo.com โทรศัพท์ : 081-
6255612
 - 9.2 นางสาวสมิตรา ธนาฤทธิ์ ศึกษาานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและ
นิเทศกำกับติดตามการดำเนินงานพัฒนาวิชาชีพเครือข่าย โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำบลแยะ (ไพจิตรอุปถัมภ์)
อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
อีเมล : โทรศัพท์ 089-4176342

10. แผนการดำเนินงานกิจกรรม และเวลา เป้าหมาย

ลำดับที่	กิจกรรม	วัน เดือน ปี เวลา เป้าหมาย		
10.1	ศึกษาทำความเข้าใจคู่มือระบบ E-PLC 2567	24-31 พ.ค. 67	-	-
10.2	เปิดเรียนทำการวิเคราะห์ชิ้นงานนักเรียน/ศึกษาปัญหา	16-31 พ.ค. 67		
10.3	นักศึกษาเข้าเรียนบทเรียนจรรยาบรรณ 3 บทและสอบผ่าน	24 พ.ค.- 30 มิ.ย. 67		
10.4	การวางแผนการดำเนินงาน	28-31 พ.ค. 67		
10.5	การสร้างทีม E-PLC	28 พ.ค. 10.มิ.ย.67		
		วงรอบ 1	วงรอบ 2	วงรอบ 3
10.6	ประชุมวิเคราะห์ชิ้นงานนักเรียน (ปัญหา) และนำไป ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้	1-11 มิ.ย. 67	15-19 ก.ค. 67	12-16 ส.ค.. 67
10.7	ประชุมวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้	12-23 มิ.ย. 67	20-26 ก.ค. 67	17-23 ส.ค. 67
10.8	เปิดชั้นเรียน/บันทึก VDO/ตัดต่อเหลือ 15 นาที	26 มิ.ย.-7 ก.ค. 67	27 ก.ค.-6 ส.ค. 67	24 ส.ค.-8 ก.ย. 67
10.9	ประชุมสะท้อนคิดหลังเปิดชั้นเรียน	10-14 ก.ค. 67	7-11 ส.ค. 67	9-15 ก.ย. 67
10.10	สรุปผลงานทั้ง 3 วงรอบ	16 ก.ย.- 10 ต.ค. 67		

ลงชื่อ _____ ผู้จัดทำแผน
ครูพี่เลี้ยง

(นายจตุพัฒน์ อัมภพันท์)

ลงชื่อ _____ ผู้อำนวยการ
อาจารย์นิเทศก์

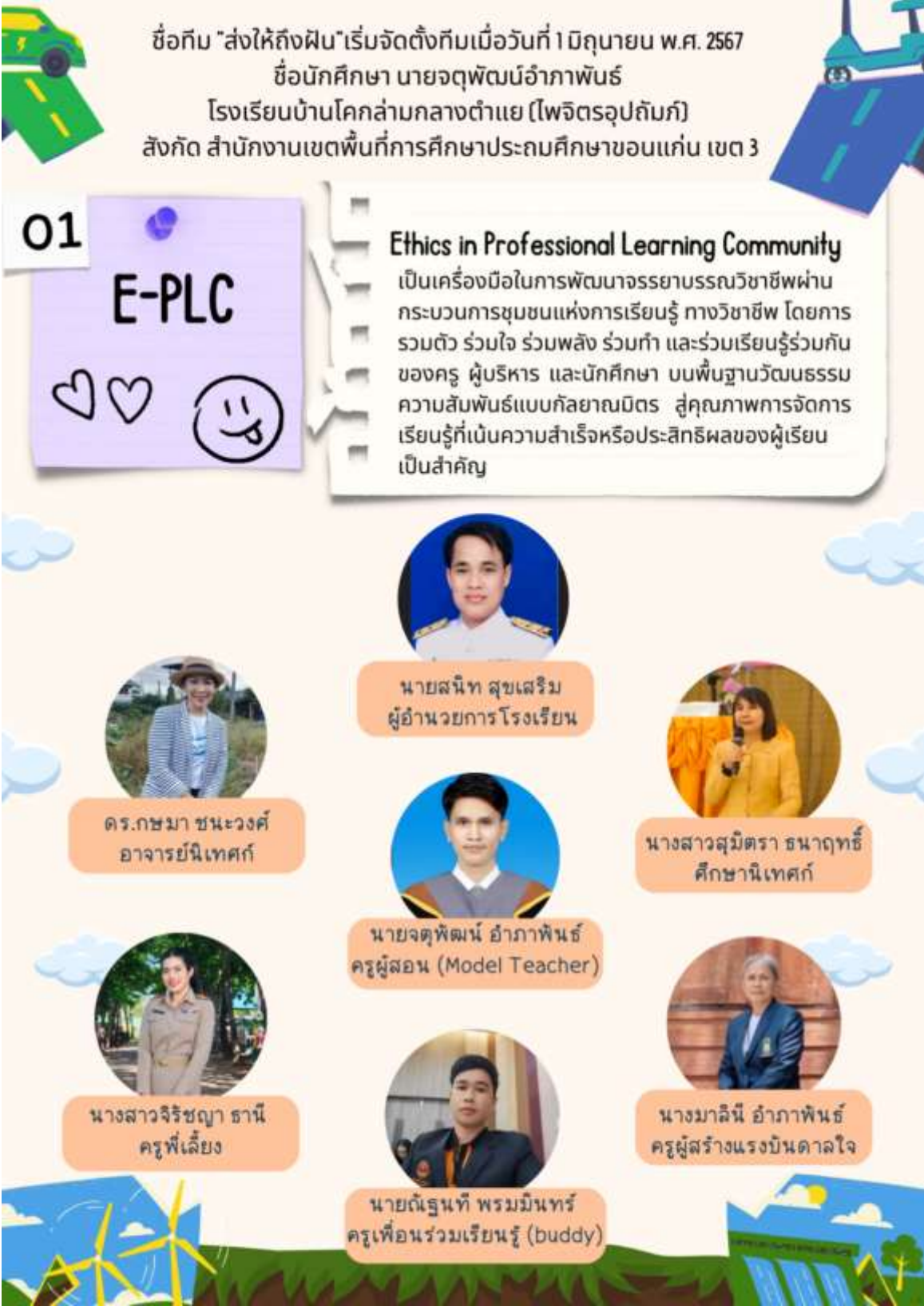
(นายสนธิ สุขเสริม)

ลงชื่อ _____

(นางสาวจิรัชญา ธาณี)

ลงชื่อ _____

(ดร.กษมา ชนะวงศ์)

ชื่อทีม "ส่งให้ถึงฝัน" เริ่มจัดตั้งทีมเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2567
 ชื่อนักศึกษา นายจตุพัฒน์ อ่ำภาพันธ์
 โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์)
 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

01 E-PLC

Ethics in Professional Learning Community
 เป็นเครื่องมือในการพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ โดยการรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ

นายสนิท สุขเสริม
ผู้อำนวยการโรงเรียน

นางสาวสุมิตรา ธนาฤทธิ์
ศึกษานิเทศก์

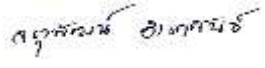
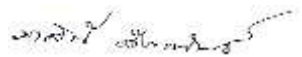
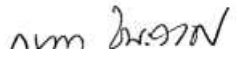
นายจตุพัฒน์ อ่ำภาพันธ์
ครูผู้สอน (Model Teacher)

นางสาวจิรัชญา ธาณี
ครูพี่เลี้ยง

นายณัฐนันท์ พรหมมินทร์
ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ (buddy)

นางมาลินี อ่ำภาพันธ์
ครูผู้สร้างแรงบันดาลใจ

ดร.กษมา ชนะวงศ์
อาจารย์นิเทศก์

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	บทบาทภายในทีม	ลายมือชื่อ	
1	นายจตุพัฒน์ อัมภัพันธ์	ครูผู้สอน		
2	นายณัฐนที พรหมินทร์	ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้		
3	นางสาวจิรัชญา ธานี	ครูพี่เลี้ยง		
4	นางมาลินี อัมภัพันธ์	ครูผู้สร้างแรงบันดาลใจ		
5	นายสนธิ สุขเสริม	ผู้อำนวยการ		
6	ดร.กษมา ชนะวงศ์	อาจารย์นิเทศก์		
7	นางสาวสุมิตรา ธนาฤทธิ์	ศึกษานิเทศก์		

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

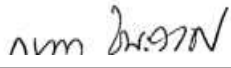
.....

.....

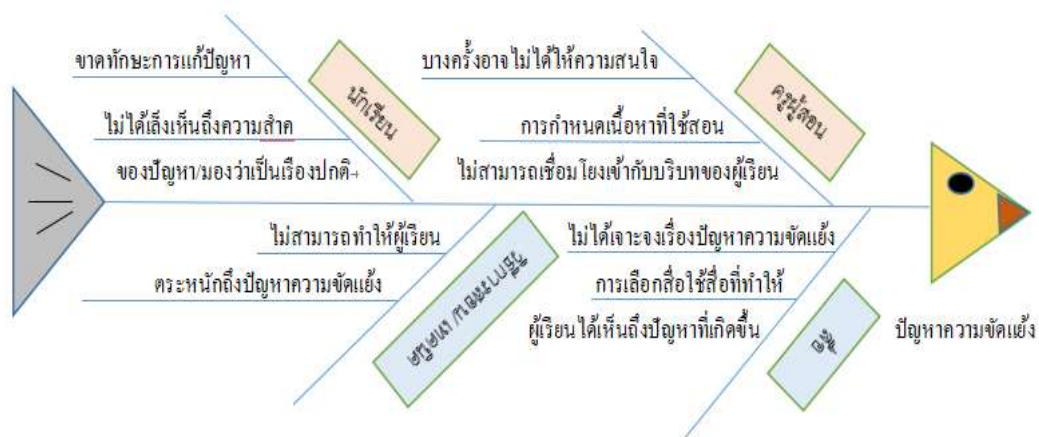
.....

ลงชื่อ _____ ครูพี่เลี้ยง
(นางสาวจิรัชญา ธานี)

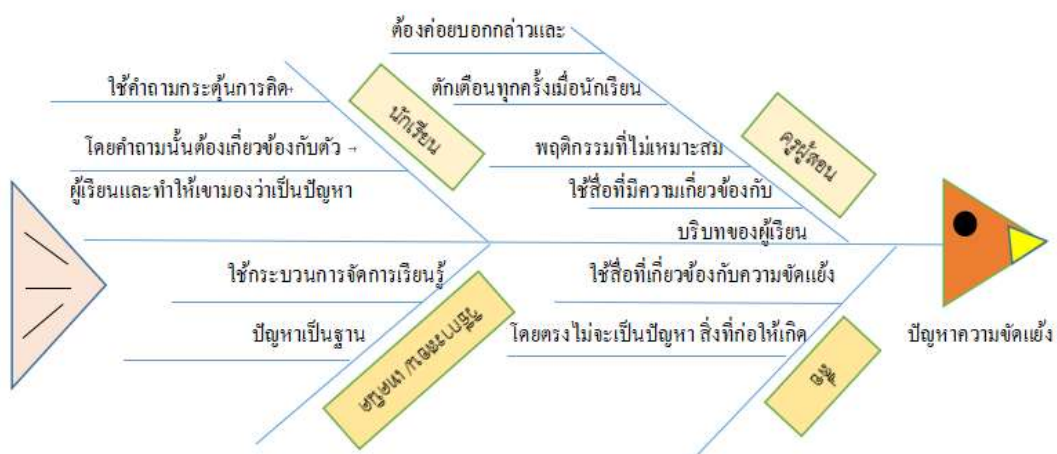

ลงชื่อ _____ ผู้อำนวยการ
อาจารย์นิเทศก์
(นายสนธิ สุขเสริม)

ลงชื่อ _____
(ดร.กษมา ชนะวงศ์)

ปัญหา / สาเหตุของปัญหา

แนวทางการแก้ไข

ภาคผนวก จ

ตารางวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตารางวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับจุดประสงค์
การเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม คะแนน	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
4	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
5	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
9	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
10	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
11	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
12	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
13	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
14	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
15	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
16	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
17	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
18	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
19	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
20	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
21	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
22	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
23	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
24	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
25	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
26	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม คะแนน	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
27	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
28	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
29	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
30	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

ภาคผนวก จ

ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และค่าความเที่ยงแบบโลเวท (Lovett Reliability)

ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
(จำนวน 30 ข้อ)

ข้อที่	P	R	สรุปผล		ลักษณะของข้อสอบ	
			ใช้ได้	ใช้ไม่ได้	ความยาก ง่าย	ค่าจำแนก
1	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
2	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
3	0.50	0.33	/		ปานกลาง	จำแนกได้บ้าง
4	0.50	0.33	/		ปานกลาง	จำแนกได้บ้าง
5	0.50	0.33	/		ปานกลาง	จำแนกได้บ้าง
6	0.67	0.67	/		ง่ายมาก	จำแนกได้ดี
7	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
8	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
9	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
10	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
11	0.50	0.33	/		ปานกลาง	จำแนกได้บ้าง
12	0.50	0.33	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
13	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
14	0.50	0.33	/		ปานกลาง	จำแนกได้บ้าง
15	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
16	0.50	0.33	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
17	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
18	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
19	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี

ข้อที่	P	R	สรุปผล		ลักษณะของข้อสอบ	
			ใช้ได้	ใช้ไม่ได้	ความยาก ง่าย	ค่าจำแนก
20	0.50	0.33	/		ปานกลาง	จำแนกได้บ้าง
21	0.50	0.33	/		ปานกลาง	จำแนกได้บ้าง
22	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
23	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
24	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
25	0.50	0.33	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
26	0.50	0.33	/		ปานกลาง	จำแนกได้บ้าง
27	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
28	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
29	0.67	0.67	/		ง่าย	จำแนกได้ดี
30	0.50	0.33	/		ปานกลาง	จำแนกได้บ้าง

สรุปผล	จำนวนข้อทั้งหมด	30	ข้อ
	ใช้ได้	30	ข้อ
	ใช้ไม่ได้	–	ข้อ

ประวัติของผู้วิจัย

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ	นายจตุพัฒน์ อัมภัพันธ์
วันเกิด	วันที่ 11 เดือน เมษายน พ.ศ. 2540
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 104/4 ตำบลเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านโคกล่ามกลางตำแย (ไพจิตรอุปถัมภ์) สพป.ขอนแก่น เขต 3
ประวัติการศึกษา	
2558	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม
2563	ปริญญาตรี ร.บ.รัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามมหาสารคาม

.....